

M

MUNCH 150

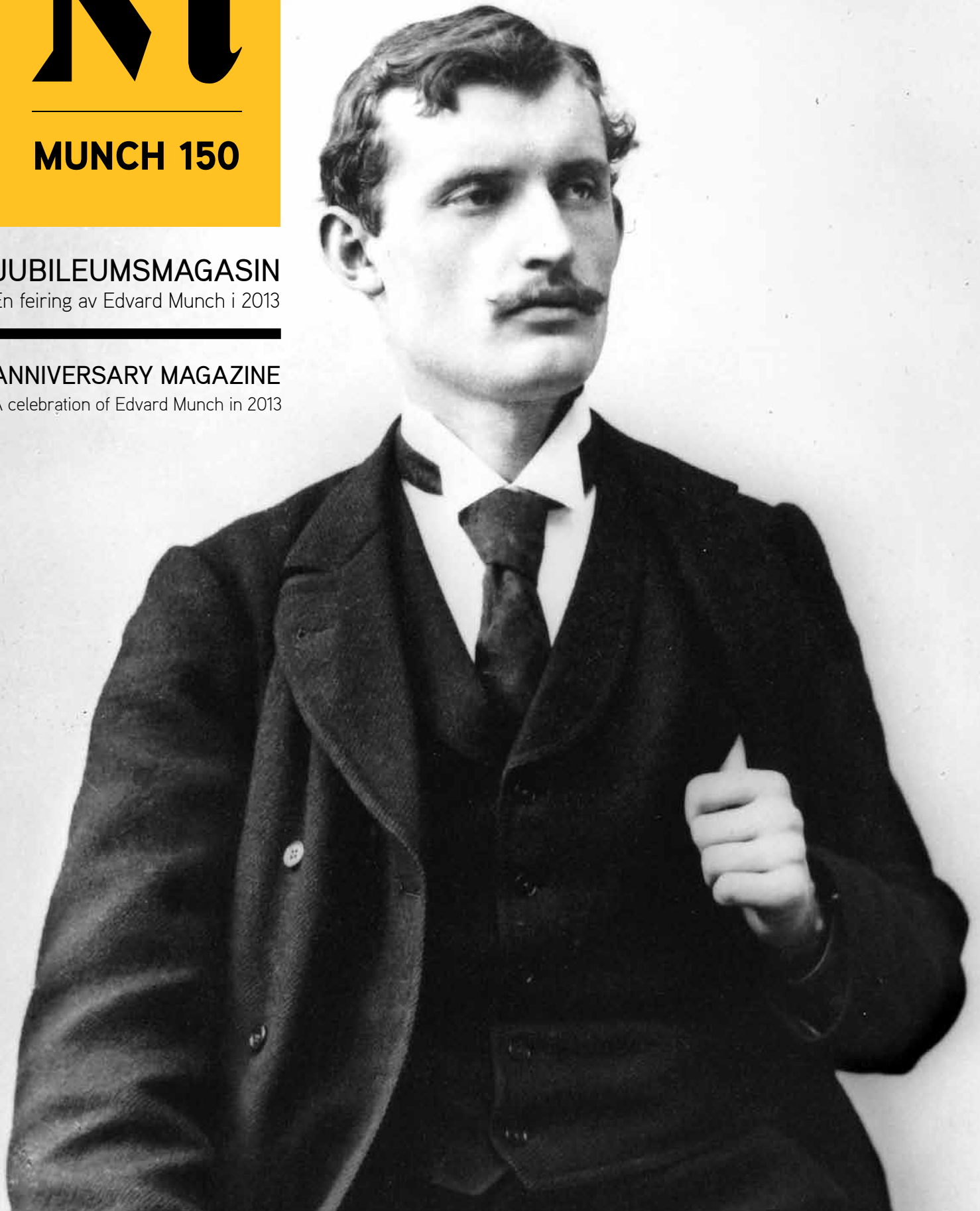
JUBILEUMSMAGASIN

En feiring av Edvard Munch i 2013

ANNIVERSARY MAGAZINE

A celebration of Edvard Munch in 2013

H.M. Kong Harald V

BESKYTTER AV MUNCH 150

His Majesty King Harald V is the patron of Munch 150

Hadia Tajik

HILSEN FRA KULTUR- MINISTEREN

Edvard Munch er Norges mest betydelige billedkunstner og en internasjonal gigant. Mennesker på tvers av landegrenser og tid har et forhold til hans bilder.

Målet med Munch-feiringen i 2013 er å øke kunnskapen om og vekke nysgjerrighet for Munchs verk, nasjonalt og internasjonalt. Vi har allerede hatt en fantastisk internasjonal forsmak med utstillingen "Det moderne øye" som nylig gjorde enorm lykke i Paris, Frankfurt og London, og nå også i Oslo.

I løpet av jubileumsåret vil vi gjennom en rekke utstillinger og arrangementer rundt om i Norge få anledning til å bli bedre kjent med Edvard Munch. Vi har all grunn til å glede oss.

Lykke til med jubileet!

GREETINGS FROM THE MINISTER OF CULTURE

Edvard Munch is Norway's most significant artist, and truly an international giant. Across the borders of time and nations, many people instantly recognize his work.

The main goal of the celebration for the 150 year anniversary for Munch's birth is to spread knowledge and stimulate interest in Munch's work, internationally as well as in Norway. The fantastic preview "The Modern Eye" has already been remarkably successful in Paris, Frankfurt and London, and now also in Oslo.

During the jubilee in 2013, a number of exhibitions and events all over Norway will give us the opportunity to get to know Edvard Munch. We are all in for a treat.

All the best for the jubilee!

Fabian Stang

HILSEN FRA OSLOS ORDFØRER

Det er en helt spesiell ære å være hjembyen til en kunstner som regnes blant verdens fremste. Det er spennende å tenke på at Edvard Munch gikk langs de samme gatene som vi går og lot seg inspirere av våre omgivelser. Millioner av mennesker kjenner *Skrik*, men oslofolk ser også et kjent landskap i bildet: Bakgrunnen bak skikkelsen som skriker er byen, sett fra Ekeberg. Og dette er bare ett av mange eksempler på bilder med konkret Oslo-tilknytning. Jeg er sikker på at alle som bor andre steder hvor Munch levde og virket kjenner den samme tilknytningen til verkene hans.

Edvard Munch testamenterte til Oslo den største gaven vi noen gang har fått. Byen arvet 1100 malerier pluss mange tusen andre kunstverk i form av grafikk, tegninger, akvareller og skulpturer. Selv om vi så langt ikke har betalt tilbake vår takknemlighetsskjeld, er det ingen tvil om Munchs unike status i byen.

Tusen takk til alle som bidrar til markeringen av 150-årsjubileet for Munchs fødsel. 2013 blir et spennende år for byen og for alle kunstinteresserte.

GREETINGS FROM THE MAYOR OF OSLO

It is a very special honour being the native city of one of the world's greatest artists. It is thrilling to know Edvard Munch walked the same streets as us and was inspired by our surroundings. Millions of people recognise *The Scream*, but Oslo residents also see a familiar landscape in the picture: Behind the screaming figure we see the city, viewed from Ekeberg Hill. This is just one of many examples of pictures with concrete links to Oslo. I am certain everyone living in other places where Munch resided and worked feels this same attachment to his art.

Edvard Munch bequeathed the most magnificent gift to Oslo we have ever received. The city inherited 1,100 paintings plus thousands of other artworks in the form of prints, drawings, watercolours and sculptures. Although we still have not repaid our debt of gratitude, there can be no doubt about Munch's unique status in this city.

We extend our thanks to all who are contributing to this celebration of the 150th anniversary of Munch's birth. The year 2013 will be exhilarating for the capital city and everyone with an interest in art.

AUDUN ECKHOFF
Direktør for Nasjonalmuseet for
kunst, arkitektur og design

ELSEBET KJERSCHOW
Prosjektleder Munch 150

STEIN OLAV HENRICHSEN
Direktør for Munch-museet

AUDUN ECKHOFF
Director of the National Museum
of Art, Architecture and Design

ELSEBET KJERSCHOW
Project Manager Munch 150

STEIN OLAV HENRICHSEN
Director of the Munch Museum

VELKOMMEN

I 2013 er det 150 år siden Edvard Munch ble født. Som pioner innen den moderne europeiske billedkunst, inntar Edvard Munch en posisjon som en av verdens viktigste billedkunstnere. Hans kunst oppleves som universell og tidløs, i dag kanskje mer enn noen sinne.

Det er derfor med stor glede vi nå presenterer programmet for jubileet Munch 150. Vi skal først og fremst feire en av våre største kunstnere, men vi ønsker også å øke kunnskap, nysgjerrighet og begeistring for Munchs liv og kunst både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Høydepunktet i feiringen blir jubileumsutstillingen "Munch 150", som vises i Oslo i perioden 2. juni til 13. oktober. Den vil være den mest omfattende Munch-utstilling noensinne. Gjennom over 250 verk vil den gi et helt unikt overblikk over alle perioder og sentrale temaer i kunstnerens produksjon. Jubileumsåret vil i tillegg by på et rikholdig program med utstillinger, forskningskonferanser, filmproduksjoner, konserter, teaterforestillinger, vandringer i kunstnerens fotspor, bokutgivelser og egne tilbud for barn og unge.

Allerede på 149-årsdagen for kunstnerens fødsel, den 12. desember 2012, sendes ett av kunstnerens hovedverk på norgesturné. Vandretstillingen kalles "Munch i koffert", den åpner på Svalbard og skal vises på syv forskjellige steder fra nord til syd i landet. Åtte kommuner med særlig tilknytning til Edvard Munch eller slekten hans, vil være spesielt synlige i jubileumsåret. Disse er Horten, Kragerø, Vestby, Moss, Løten, Vågå, Fredrikstad og Oslo. I tillegg vil Bergen og andre byer markere jubileet med egne utstillinger og arrangementer. Munch 150 markeres også utenfor Norges grenser med utstillinger, konserter og arrangementer i byer som Tokyo, New York, Washington DC, Zürich og Stockholm.

Jubileet organiseres i fellesskap av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design og Munch-museet, og i samarbeid med en rekke private og offentlige aktører. Vi håper jubileet vil gjøre Edvard Munchs kunst enda mer tilgjengelig og styrke bevisstheten om hans store betydning og plassering i den internasjonale kulturarven.

Vi takker alle som har bidratt til programmet og ønsker hjertelig velkommen til Edvard Munchs jubileumsfeiring!

WELCOME

The year 2013 marks the 150th anniversary of Edvard Munch's birth. As a pioneer in modern European visual art, Edvard Munch holds a position as one of the world's leading visual artists. His art is perceived as universal and timeless, perhaps now more than ever.

We are delighted to present the programme for the Munch 150 anniversary. Above all we will be celebrating one of our greatest artists, but we also wish to boost knowledge, curiosity and enthusiasm for Munch's life and art, locally, nationally and internationally.

The apex of the celebration will be the anniversary exhibition "Munch 150", which will run in Oslo from 2 June to 13 October. It will be the most comprehensive Munch exhibition ever. With more than 250 works, it will provide a unique overview of all the periods and central themes of the artist's output. The anniversary year will also offer a rich programme of exhibitions, research conferences, film productions, concerts, dramatic performances, guided walks in the footmarks of the artist, publications and special events for children and adolescents.

As a head start, on the artist's 149th birthday on 12 December 2012, one of Munch's major works will be sent on a tour of Norway. The exhibition is called "Munch on Tour". It opens in the Arctic on Svalbard and will be on display in seven places from north to south. Eight municipalities with a special link to Edvard Munch or his kin will be in the limelight during the anniversary year. These are Horten, Kragerø, Vestby, Moss, Løten, Vågå, Fredrikstad and Oslo. In addition, Bergen and other towns will mark the anniversary with their own exhibitions and events. Munch 150 will also be celebrated outside Norway with exhibitions, concerts and events in cities including Tokyo, New York, Washington DC, Zürich and Stockholm.

The anniversary is being jointly organised by the National Museum of Art, Architecture and Design and the Munch Museum, in cooperation with scores of private and public participants. We hope this anniversary will make Edvard Munch's art even more accessible and bolster awareness of his great importance and position in international cultural heritage.

We thank everyone who has contributed to the programme and wish you all a hearty welcome to Edvard Munch's anniversary celebration!

INNHold

6-7 **TIDSLINJE.** De viktigste årene i Edvard Munchs liv.

8-19 **BACKSTAGE.** Intervju med kuratorene bak den store jubileumsutstillingen "Munch 150".

22-31 **MUNCHS OSLO.** Kart over Munchs steder i Oslo og presentasjoner av Freia, Universitetets Aula og Ekely.

32-35 **LA SKRIKET BLI HØRT.** Intervju med den indiske regissøren Dheeraj Akolkar som lager dokumentarfilm om Edvard Munch.

36-37 **VERDENS STØRSTE MUNCH-SAMLING.** I Oslo finnes verdens største Munch-samling i Nasjonalgalleriet og Munch-museet.

40-52 **UTSTILLINGER.** "Munch på papir" (Oslo), "Stenersens linje" (Oslo), "Asger Jorn og Munch" (Bergen), "Munch tilbake på Ramme" (Hvitsten), "Munch og Blomqvist" (Oslo), "Scandinavian Pain: Ragnar Kjartansson og Edvard Munch" (Malmö), "Edvard Munch. Grafiske hovedverk 1894-1944" (Zürich), "Fra Munch til Slettemark" (Oslo), "Mestermøte Ibsen-Munch" (Oslo), "Munch og malerennene på Modum" (Modum), "Munch | Warhol og det mangfoldige bildet" (New York), "Munch!" (Stockholm)

53 **MUNCH I KOFFERT.** En vandretstilling med Munchs maleri *Selvportrett med sigarett* som skal reise fra nord til sør i Norge.

58-61 **UNDER LUPEN.** Intervju med malerikonservator Eva Storevik Tveit om hvordan det er å jobbe tett på Munch.

62-77 **MUNCHS KOMMUNER I NORGE.** Presentasjoner med utdrag fra programmet i Vågå, Fredrikstad, Løten, Horten (Åsgårdstrand), Kragerø, Vestby (Hvitsten), Moss (Jeløya).

78-81 **KVARDAGSKUNSTNAREN.** Intervju med tegneserieskaperen Steffen Kverneland som utgir en samleutgave av sin Munch-biografi.

82-84 **MUNCH I ET INTERNASJONALT PERSPEKTIV.** Åtte kunsthistorikere om Munchs betydning i deres hjemland.

86-87 **FORSKNING.** Konferanser og seminarer i forbindelse med Munch 150.

88-91 **LITTERATUR.** Intervju med "Munchskribenten", utdrag fra programmet og presentasjoner av publikasjoner i forbindelse med jubileumsåret.

CONTENTS

6-7 **TIMELINE.** Prominent years in Edvard Munch's life.

8-19 **BACKSTAGE.** Interview with the curators behind the "Munch 150" anniversary exhibition.

22-31 **MUNCH'S OSLO.** Map of key Munch sites in Oslo and presentations of the Freia Chocolate Factory, The University of Oslo Aula and Ekely.

32-35 **LET THE SCREAM BE HEARD.** Interview with the Indian filmmaker Dheeraj Akolkar who is making a documentary film about Edvard Munch.

36-37 **THE WORLD'S LARGEST MUNCH COLLECTION.** The most extensive Munch collection in the world is in Oslo at the National Gallery and the Munch Museum.

40-52 **EXHIBITIONS.** "Munch on paper" (Oslo), "Stenersen's line" (Oslo), "Asger Jorn and Munch" (Bergen), "Munch back at Ramme" (Hvitsten), "Munch and Blomqvist" (Oslo), "Scandinavian Pain: Ragnar Kjartansson and Edvard Munch" (Malmö), "Edvard Munch. Major graphic works, 1894-1944" (Zürich), "From Munch to Slettemark" (Oslo), "Munch and Ibsen" (Oslo), "Munch and his painter friends at Modum" (Modum), "Munch | Warhol and the multiple image" (New York), "Munch!" (Stockholm)

53 **MUNCH ON TOUR.** A travelling exhibition featuring Munch's painting *Self-portrait with Cigarette* which will travel from north to south in Norway.

58-61 **MUNCH THROUGH THE MAGNIFIER.** Interview with painting conservator Eva Storevik Tveit about working with Munch's art.

62-77 **MUNCH'S MUNICIPALITIES IN NORWAY.** Presentations with selections from the programmes in Vågå, Fredrikstad, Løten, Horten (Åsgårdstrand), Kragerø, Vestby (Hvitsten) and Moss (Jeløya).

78-81 **AN EVERYDAY ARTIST.** Interview with cartoonist Steffen Kverneland who is publishing the complete collection of his illustrated Munch biography.

82-84 **MUNCH IN AN INTERNATIONAL PERSPECTIVE.** Eight art historians about Munch's impact on their respective countries.

86-87 **RESEARCH.** Conferences and seminars associated with Munch 150.

88-91 **LITERATURE.** Interview with the "Munch writer", selections from the programme and presentations of publications linked to the anniversary.

MUNCH TIDSLINJE

MUNCH TIMELINE

1863

Edvard Munch blir født på Løten. Edvard Munch is born in Løten.

Edvard Munch, *Det syke barn*, 1886. Nasjonal-museet for kunst, arkitektur og design. Edvard Munch, *The Sick Child*, 1886. National Museum of Art, Architecture and design.

Utsnit: Edvard Munch, *Sommerat: Inger på stranden*, 1889. Bergen Kunstmuseum.

Foto: Dag Fosse
Detail: Edvard Munch, *Summer Night: Inger on the Beach*, 1889. Bergen Art Museum. Photo: Dag Fosse

Edvard Munch, *Skrik*, 1893. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

Edvard Munch, *The Scream*, 1893. National Museum of Art, Architecture and design.

1883

Munch deburrer på den store Industri- og Kunstutstilling i Kristiania (Oslo).

1885

Reiser til Antwerpen, der han deltar på verdensutstillingen, og så videre til Paris. Travels to Antwerp, where he exhibits at the World Exhibition, then off to Paris.

1886

Blir kjent med forfatteren og anarkisten Hans Jægger. Kristiania-bohemens leder-skikkelse. Stiller ut *Det syke barn* på Høstutstillingen i Kristiania. Gets to know the author and anarchist Hans Jægger, the leadership figure of bohemian Kristiania. Exhibits *The Sick Child* at the Autumn Exhibition in Kristiania.

1889

Holder sin første separatutstilling i Kristiania. Sommer i Åsgårdstrand. Følger undervisning hos den innflytterske portrettmaleren Léon Bonnat i Paris. First solo exhibition in Kristiania. Summer in Åsgårdstrand. Joins classes at the influential portrait painter Léon Bonnat in Paris.

1890-1891

Åsgårdstrand. Paris. Nice. Omgås Emanuel Goldstein, Frits Thaulow, Jonas Lie og Jøppe Nilsen. Åsgårdstrand. Paris, Nice. Spends time with Emanuel Goldstein, Frits Thaulow, Jonas Lie and Jøppe Nilsen.

1892

Sommer i Åsgårdstrand. Separatutstilling i Kristiania som sendes videre til Verein Berliner Künstler. Etter voldsom diskusjon blir utstillingen stengt etter en uke. Munch sender den umiddelbart videre til Düsseldorf og Köln. Bosetter seg i Berlin. Summer in Åsgårdstrand. Solo exhibition in Kristiania which is sent on to Verein Berliner Künstler. Following a fierce debate, the exhibition closes after one week. Munch immediately sends the exhibition to Düsseldorf and Cologne. Settles in Berlin.

1893-1895

Frekventerer vinstuen Zum schwarzen Ferkel i Berlin, med bl.a. August Strindberg, Gustav Vigeland, Stanislaw Przytyzowski, Julius Meier-Graefe. Maler første versjon av *Skrik* i 1893. Frequents the Zum Schwarzen Ferkel tavern in Berlin, with August Strindberg, Gustav Vigeland, Stanislaw Przytyzowski, Julius Meier-Graefe. Paints the first version of *The Scream* in 1893.

1896-1897

Paris. Omgås bl.a. Frederick Delius, Hans Jægger, Alfred Hauge, August Strindberg og Stéphane Mallarmé. Paris. His circle consists of artists such as Frederick Delius, Hans Jægger, Alfred Hauge, August Strindberg and Stéphane Mallarmé

1898-1903

Berlin, Paris, Kristiania. Kjøper fiskerhytta i Åsgårdstrand. Firenze, Dresden. Berlin, Paris, Kristiania. Buys the fishermen's cabin in Åsgårdstrand. Florence, Dresden.

1904-1906

Hos Linde-familien i Lübeck, Berlin, Åsgårdstrand, Hamburg. Maler Friedrich Nietzsches søster Elisabeth Förster-Nietzsche i Weimar. Lager scenekulast for Max Reinhardts oppsettning av Ibsens *Gjengangere* i Berlin. At the Linde family in Lübeck, Berlin, Åsgårdstrand, Hamburg. Meets Friedrich Nietzsche's sister Elisabeth Förster-Nietzsche in Weimar. Makes scene drafts for Max Reinhardt's production of Ibsen's *Ghosts* in Berlin.

1907-1908

Sommer i den tyske badeløya Warnemünde. Høsten 1908 får han nervøst sammenbrudd i København, og legger seg inn på Dr. Jacobsons privatklinik. Summers of 1907 and 1908 in the German seaside resort Warnemünde. In the autumn of 1908, he has a breakdown in Copenhagen and checks into Dr. Jacobson's private clinic.

1909

Separatutstilling i Blomqvist Kunsthandel i Kristiania. Nasjonalgalleriets første direktør Jens Thiss foretar et stort innkjøp av Munch-malerier. Etter mange år i utlandet flytter Munch til eiendommen Skrubbek i Kragerø. Solo exhibition at Blomqvist Kunsthandel in Kristiania. The first director of the National Gallery, Jens Thiss, makes a large purchase of Munch's paintings. Following many years abroad, Munch moves to the Skrubbek property in Kragerø.

1910-1912

Kjøper eiendommen Nedre Ramme i Hvitsten. Korte turer til Tyskland og Kristiania. Lengre opphold i Kragerø. I 1912 deltar han som en av æresutstillerne på Sonderbundutstillingen i Köln sammen med van Gogh, Gauguin, Picasso og Cézanne. Buys the Nedre Ramme property at Hvitsten. Brief trips to Germany and Kristiania. Longer stays in Kragerø. Participates in the Sonderbund exhibition in Cologne in 1912 as one of the exhibitors of honour, together with van Gogh, Gauguin, Picasso and Cézanne.

1913-15

Leier herreråden Grinnsrud på Jeløya ved Moss. Reiser til Berlin, Frankfurt, Köln, Paris, London, Stockholm, Lübeck, København, Kragerø, Hvitsten, Trondheim. Rents the Grinnsrud manor at Jeløya near Moss. Travels to Berlin, Frankfurt, Cologne, Paris, London, Stockholm, Lübeck, Copenhagen, Kragerø, Hvitsten, Trondheim.

1916

Ferdigstiller utsmykningen i Universitetets Aula. Kjøper eiendommen Ekely i Oslo, der han bosetter seg for resten av livet. Completes the decorations for the University Aula. Buys the Ekely property in Oslo, where he lives the rest of his life

1922-1929

Arbeider med monumentale prosjekter i utearealene på Ekely, bl.a. frisen til Freia Chokolade Fabrik. Reiser bl.a. til Zürich, Venezia, München, København, Paris, Mannheim, Berlin, Köln. Works on monumental projects in the outdoor studios at Ekely, e.g. a frieze for Freia Chocolate Factory. Munch travels to Zurich, Venice, Munich, Copenhagen, Paris, Mannheim, Berlin, Cologne.

1930-1939

Reiser til Åsgårdstrand, Hvitsten og Kragerø. Tildeles Storkors av Den kgl. norske St. Olavs Orden i 1933. Travels to Åsgårdstrand, Hvitsten og Kragerø. Awarded the Grand Cross of the Order of St. Olav in 1933.

1944

Edvard Munch dør rolig på Ekely den 23 januar. Han testamenterer alle sine kunstverk i eget eie til Oslo kommune. Edvard Munch dies quietly at Ekely on 23 January 1944. In his will, he leaves all his works of art in his own possession to the City of Oslo.

BACKSTAGE

NÅR EN UTSTILLING SKAL PLANLEGGES MÅ NOEN TENKE
PLANNING AN EXHIBITION REQUIRES PLENTY OF THINKING

IDA HABBESTAD

Hvem var kunstneren Edvard Munch? Hvem er han for publikum i dag? Hva er det viktigste en jubileumsutstilling kan vise?

Slike spørsmål har kretset i tankene til de fire som står bak "Munch 150." En jubileumsutstilling må ville noe, og kuratorene har ønsket å gå inn bakfor all ståheien rundt kunstneren. I det store bildet kan man si at utstillingen skal handle om det å skape.

– Det er mye tvil i bildene til Munch – tvil og en nesten barnlig lyst til å eksperimentere, sier Nils Ohlsen.
– Munch prøver seg frem, igjen og igjen. Hele tiden viser han den kreative prosessen sin. Han bruker bildet. Ikke bare til å fortelle en historie eller en tilstand, men også for å vise hvordan kreativitet pågår – hvor vanskelig og gøy det er.

Å VISE HELE BREDDEN. Dette blir den ene gangen i livet man kan se et så stort antall sentrale Munch-verk i samme utstilling, mener kuratorene. Dette får du ikke i Paris eller i New York.

Munch-samlingen er skjør, og museer som eier Munch låner høyst ut noen få av bildene om gangen. Selve premisset for utstillingen er altså samarbeidet mellom Nasjonalmuseet og Munch-museet, som begge sitter på store mengder av arbeidene hans. Institusjoner nasjonalt og internasjonalt har også stilt velvillig opp.

Men målet har ikke vært å sette noen rekord.

– Mange utstillinger går inn i et bestemt fenomen eller en periode. Vi ønsker i stedet å vise bredden i Munchs virksomhet. Til det trenger man mange bilder, sier Mai Britt Guleng.

Hvordan baner man så veien i det store? Kuratorenes viktigste oppgave har vært å skape røde tråder. De trekker frem seks temaer hos Munch. Utstillingen kretser rundt disse, og emnene blir gjennomgått i en egen katalog. Heller ikke her stopper man ved en bestemt periode, men ser temaet i lys av hele produksjonen.

– Vi ser for eksempel på selvportrettene, sier Guleng. – Hvordan forholder han seg til det å være et subjekt? Vi ser på Munch sine steder, der han bodde. Hvordan brukte han dem i kunsten? Et tredje tema er Munchs visuelle retorikk. Hvordan henvender han seg til betrakteren?

– I utstillingen vil man finne ulike tematiske rom, med enkle designgrep. Målet er å gjøre intonasjonene lette å følge, sier Ohlsen. – I ett av ►

UTSTILLINGENS HOVEDTEMAER

- Edvard Munchs visuelle retorikk
- Selvportretter og selvframstillinger
- Munchs landskap og steder
- Livsfrisen – billedseriene
- Munchs kunstnerskap sett i fugleperspektiv
- Munch og offentligheten

!

KURATORENE BAK JUBILEUMS- UTSTILLINGEN MUNCH 150

Mai Britt Guleng, kurator
(Nasjonalmuseet)

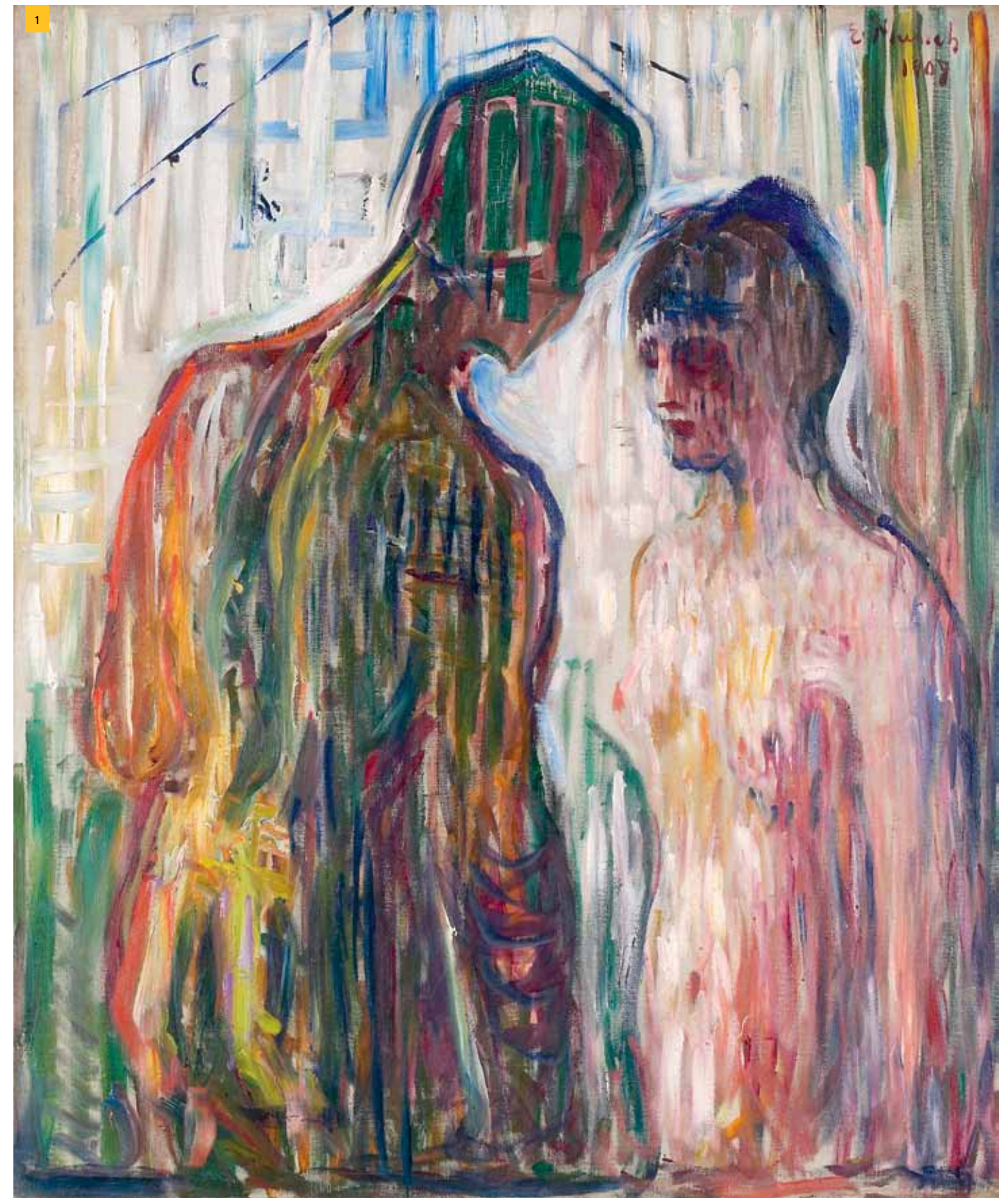

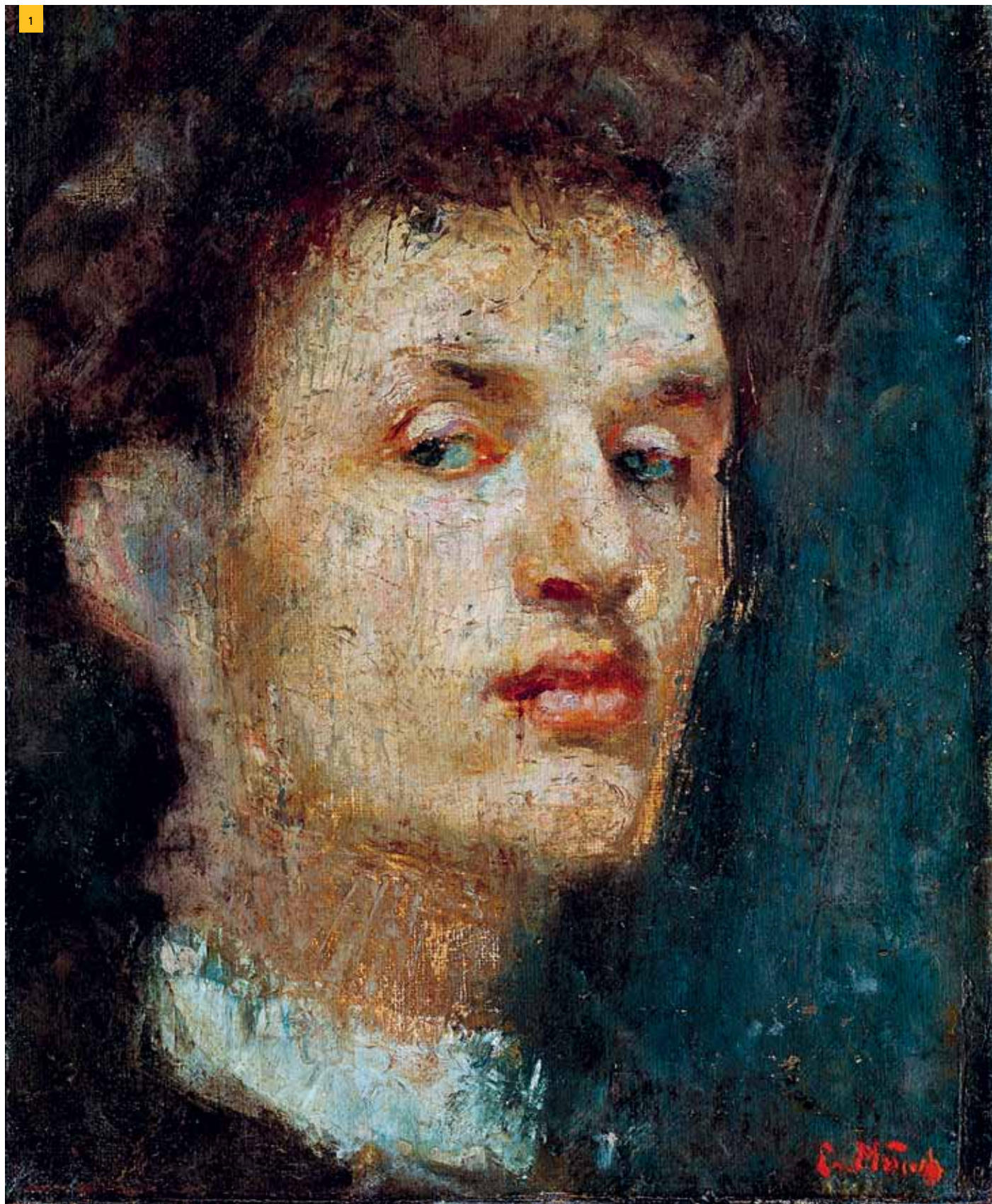
Nils Ohlsen, avdelings-
direktør eldre og moderne
kunst (Nasjonalmuseet)

Jon-Ove Steihaug,
førstekonservator
(Munch-museet)

Ingebjørg Ydstie,
sjefkonservator
(Munch-museet).
Ydstie kunne ikke være til
stede under intervjuet.

"Dette blir den ene gangen i livet man kan se et så stort antall sentrale Munch-verk i samme utstilling."

! JUBILEUMS-UTSTILLINGEN MUNCH 150

2. JUNI-13. OKTOBER 2013

ÉN UTSTILLING, TO MUSEER

Utstillingen er delt på to utstillingssteder. Verk fra 1882-1903 vises på Nasjonalgalleriet og verk fra 1904-1944 på Munch-museet.

ÅPNINGSTIDER

(Nasjonalgalleriet og Munch-museet)

Mandag-søndag:
kl. 10.00-17.00

Torsdag: kl. 10.00-19.00

ADRESSER

Nasjonalgalleriet
Universitetsgaten 13,
www.nasjonalmuseet.no

Munch-museet
Tøyengata 53
www.munch.museum.no

utstillingsrommene legger vi frem forstørrelsesglass, så folk kan gå tettere inn på bildene og se hva han faktisk gjør.

– Det å studere et bilde grundig er et poeng. For meg er det ofte slik at jeg ikke virkelig ser et bilde før jeg jobber med det, og skal skrive om det, sier Jon-Ove Steihaug.

NY KJENNSKAP. Å gi mulighet til å se er viktig. Men hva skal man se på? Hvilke verk er de essensielle i en stor utstilling av Munch? Da kuratorene gikk gjennom den omfattende malerikatalogen med mer enn 1700 verk kom diskusjonen om hva som er et mesterverk.

– De fleste er enige om at *Skrik* er det mest omtalte og populære verket til Munch i dag. I tillegg er 40-60 bilder de mest kanoniserte. Selvportrettet som fronter utstillingen er ikke på denne lista. Likevel er det et bilde med mye kraft, sier Steihaug.

– *Mener dere at kanoniseringen er feil?*

– Nei, men den er ikke hele sannheten. Utstillingen vil også vise noen ikke like opplagte verk, og vi håper det vil gi folk en ny kjennskap til Munch, svarer han.

– Enhver utstilling er en ny fortolkning av noe; et tilskudd til den etablerte fortellingen, fortsetter Guleng. – Vi vil gi vår tolkning av hva vi mener er viktig og spennende i kunstnerskapet.

TILLIT TIL BILDET. – *Ja, hva er viktig og spennende med Munch?*

– Jeg liker uttrykkskraften i bildene hans. Munch har ikke nødvendigvis noe ensrettet budskap, men det er tydelig at han vil si noe gjennom bildene. Mye av dette ligger i fargene og formspråket. Den kraften forsøker vi å vise, svarer Guleng.

– Hvis jeg skal snakke på egne vegne så er det

ikke det litterære og heller ikke det biografiske som virkelig berører, sier Steihaug. – Munch kommer ofte inn på eksistensielle spørsmål, men det er i måten han arbeider med dem på at det løfter seg til stor kunst. I dag refererer mye kunst til seg selv og forholder seg til kunstsystemet som et lukket spill. Man kan også se noe av dette i den rent abstrakte kunsten fra forrige århundre. Munch spiller på et rikere register. Han klarer å forene malerisk eksperimentering og visuell kraft samtidig som han forholder seg til noe som går langt utover kunstneriske spørsmål. Slik er han et befriende korrektiv til mye annen kunst.

– Og det er nok dette som gjør at han fremdeles er så aktuell. I 1930 var ikke Munch på spissen av avantgarden. I stedet hadde han tillit til bildet, mens andre fjernet seg fra det. Etter 70-tallet ser vi at flere kunstnere bygger på arbeidet hans. Disse kunstnerne tror på at et bilde er en abstraksjon, som er til for å fremstille et innhold som henger sammen med vårt liv, sier Ohlsen.

FØRST OG FREMST KUNSTNER. – *Munch bevarer relasjonen til livet. Likevel er det ikke det myteomspunne livet dere vil inn på her?*

– Munch er merkevare, en industri, og mange ønsker å "cashe inn" på Munch, svarer Steihaug. – Som jubileum er vi nødvendigvis en del av dette, men vi ønsker ikke å være noe tomt jippo, vi skal også arbeide mot banaliseringen. Mange fokuserer ensidig på kjærlighetsaffærer, sykdom og angst. Vi vil se på det faktum at Munch velger å bruke hele livet på én ting, nemlig å jobbe med kunst. Det ligger en enorm energi og dedikasjon i dette, som han gir fra seg i gave til hele samfunnet. Det er dette vi egentlig feirer.

– Vi deler utstillingen midt i livet, og ikke for eksempel da han flyttet hjem til Norge i 1909. Det valget er helt bevisst, sier Guleng. – Mange mener at det kom en ny kunst etter nervesammenbruddet. Vi ønsker å vise at mange av elementene er til stede hele tiden. Vi sier ikke at det biografiske ikke skjedde, men vi snur kikkerten en annen vei. Kanskje er det ikke slik at følelsene kommer direkte og klistrer seg på lerretet. En kunstner må også gjøre valg, og gi det som formidles en visuell form. ■

1 THE CURATORS BEHIND THE ANNIVERSARY EXHIBITION "MUNCH 150" (FROM THE LEFT):

Jon-Ove Steihaug, Senior Curator (Munch Museum)
Mai Britt Guleng, Curator (The National Museum)
Nils Ohlsen, Director of Old Masters and Modern Art (The National Museum)
Ingebjørg Ydstie, Chief Curator (Munch Museum). Ydstie was not present during the interview.
Photo: Andreas Harvik

THE ANNIVERSARY EXHIBITION MUNCH 150

JUNE 2-OCTOBER 13, 2013

ONE EXHIBITION, TWO MUSEUMS

The exhibition is divided into two venues. Works from 1882-1903 are displayed at the National Gallery and works from 1904-1944 are at the Munch Museum.

OPENING HOURS
(National Gallery and the Munch Museum)

Monday-Sunday:
10:00-17:00

Thursday: 10:00-19:00

ADDRESSES

National Gallery
Universitetsgaten 13,
www.nasjonalmuseet.no

Munch Museum
Tøyengata 53
www.munch.museum.no

Who was the artist Edvard Munch? Who is he for today's public? What's a crucial work to display or a salient point to get across in an anniversary exhibition?

For a while now such questions have been orbiting the four persons behind "Munch 150". Objectives are a prerequisite of an anniversary exhibition and the curators have aimed at circumnavigating the hubbub and hype that envelopes the artist and his works. On the whole one could simply say the exhibition is about creation.

"A lot of doubt is evident in Munch's paintings – doubt and an almost childlike urge to experiment," says Nils Ohlsen.

"Munch is feeling his way along, time and again. He's perpetually showing his creative process. He uses the picture. Not just to present a story or a condition, but also to show how creativity happens — how difficult and how fun it is.

Demonstrating the whole scope. The curators are certain this will be the once-in-a-lifetime chance to see such a large number of central Munch works in the same exhibition. You'll never get this in Paris or New York. The Munch collection is fragile, and museums which own Munch works lend out just a few at a time. The premise of the exhibition is the cooperation between the National Museum and the Munch Museum, which both possess large shares of his production. Other institutions in Norway and abroad have also been obliging.

But the goal hasn't been to set records.

"Many exhibitions focus on a particular phenomenon or period. We intend to show the scope of Munch's activities. That requires a lot of paintings," says Mai Britt Guleng.

Then how do you make inroads through anything so immense? The curators' major task has been to lay down some markers. They've focused on six Munch themes. The exhibition revolves around such leitmotifs and they're examined in its catalogue. These aren't limited to certain periods; each theme relates to Munch's entire production.

"For instance we look at his self-portraits," says Guleng. "How does he conduct himself as a subject? We look at Munch's places, where he lived. How did he use them in his art? A third theme is Munch's visual rhetoric. How does he approach the viewer?"

"In the exhibition you'll find different thematic rooms, utilising straight-forward design techniques. The idea is to make the intentions readily comprehensible," says Ohlsen. "In one of the exhibition rooms we lay out magnifying glasses so people can move close in on the pictures and see what he really does."

"There's a point in studying a picture thoroughly. I often find I don't really see a picture until I've worked with it and am writing about it," says Jon-Ove Steihaug.

New knowledge. So providing an opportunity to see is important. But what should we look at? Which works are essential in a large exhibition of Munch? When the curators perused the comprehensive catalogue of over 1,700 paintings the discussion cropped up: What comprises a masterpiece?

Most would agree that *The Scream* is the most talked about and popular work by Munch today. Another 40-60 pictures could be ▶

THE MAIN THEMES OF THE EXHIBITION

- Edvard Munch's visual rhetoric
- Self portraits and self representations
- Munch's landscapes and places
- The Frieze of Life – picture series
- Munch's artistry with a bird's-eye view
- Munch and the public

Edvard Munch, *Nysne i alleen*, 1906. Munch-museet.

Edvard Munch, *New Snow in the Avenue*, 1906. Munch Museum.

deemed the most canonized. The self-portrait that fronts the exhibition isn't on this list. Nevertheless it's a powerful picture," says Steihaug. *Are you implying that the canonization is wrong?*

"No, but it isn't the whole truth. The exhibition will also show some less obvious works, and we hope to provide people with some fresh knowledge about Munch," he answers.

"Every exhibition is an interpretation of something; an addition to the established narrative," continues Guleng. "We wish to give our interpretation of what we think is essential and exciting in his artistry."

Confidence in the picture. *Okay, and what's important and exciting about Munch?*

"I like the power of expression in his paintings. Munch doesn't necessarily expound any uniform message, but it's clear he wants to say something through his paintings. Much of this is found in the colours and idiom. We're attempting to demonstrate this power," answers Guleng.

"If I were to speak on my own behalf it wouldn't be the literary or biographical aspects that have a real impact," says Steihaug. "Munch often deals with existential questions, but what lifts it up as great art is the manner in which he works it out. These days so much art refers to itself and relates to the art system as if it were a closed-system game. You can also see some of this in the purely abstract art from the 20th century. Munch operates with a richer field of reference. He manages to unite artistic experimentation and visual energy while relating to something extending far beyond artistic issues. In this sense he's a liberating corrective to a lot of other art."

"And this is probably what makes him so topical to this day. In 1930 Munch wasn't out there leading the avant-garde. On the contrary, he had confidence in the picture, while others were abandoning it. After the 1970s we see more artists continuing along his line. These artists believe the picture is an abstraction, one that exists to portray a content that connects with our lives," says Ohlсен.

Primarily an artist. *Munch retained the link to life. But your focus here isn't on the legends?*

"Munch is a brand name, an industry and there are plenty who want to cash in on Munch," answers Steihaug. "With this anniversary we are inevitably part of that, but we want to avoid purveying empty hype, we should also be working against trivialisation. There are plenty who have a one-sided focus on love affairs, illnesses and anxiety. Our intention is to look at the fact that Munch chose to spend his entire life on one thing, working with art. This entails enormous energy and dedication, which he hands out as a gift to society. This is what we're really celebrating."

"We split up the exhibition in the middle of his life, rather than when he moved home to Norway in 1909 for instance. This was a conscious decision," says Guleng. "Many think that his art changed after his nervous breakdown. We want to show that many of the elements are there the whole time. We're not contending the biographical events didn't occur, but we're directing our lenses in another direction. Maybe it isn't true that emotions come straight out and stick to the canvas. An artist also has to make choices and give whatever is being imparted a visual form." ■

"This will be the once-in-a-lifetime chance to see such a large number of central Munch works in the same exhibition."

1 Edvard Munch, *To småpiker med blå forklær*, 1904–05. Munch-museet.

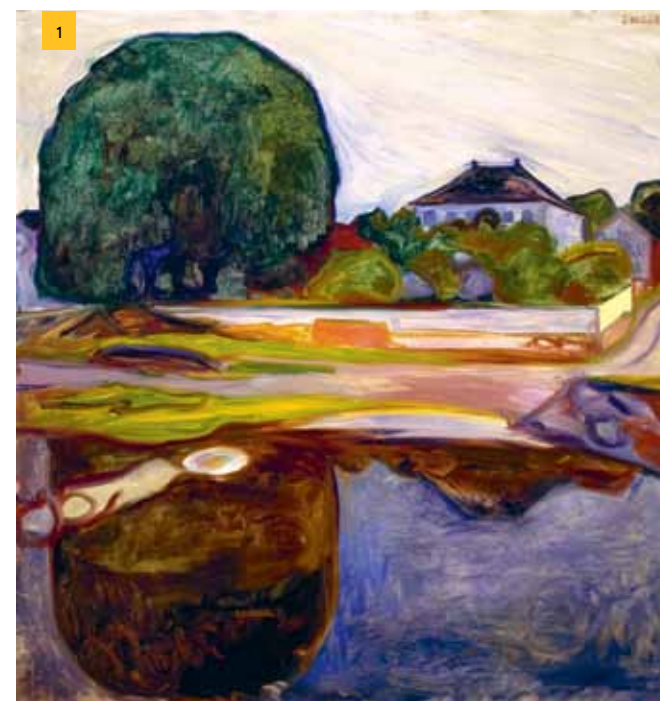
Edvard Munch, *Two Little Girls with Blue Aprons*, 1904–05. Munch Museum.

KURATORENES FAVORITTBILDER

THE CURATORS' FAVOURITE PAINTINGS

JON-OVE STEIHAUG: Jeg er for tiden opptatt av utstillingens signalbilde, *Selvportrett foran husveggen*. Det er utrolig fascinerende å oppdage hvordan Munch maler sitt eget ansikt ut i landskapet, både i de grønnlig-gule fargenyansene og i penselstrøkene som nærmest får planteaktig form. Eller omvendt hvordan landskapet speiler seg i ansiktet og gjør det kamuflasjeaktig. Han malte bildet året før sin retrospektive utstilling i 1927 i Berlin og Oslo og var 63 år, men det oser av malerisk vitalitet!

JON-OVE STEIHAUG: "I'm currently intrigued by the exhibition's signal picture, *Self-Portrait in Front of the House Wall*. It's absolutely fascinating to see how Munch paints his own face out in the landscape, both in the greenish yellow nuances of colour and in the brushstrokes that almost take a plant-like form. Or the opposite, how the landscape is reflected in his face and makes it rather camouflaged. He painted the picture the year before his retrospective exhibition in 1927 in Berlin and Oslo, at age 63, but it shimmers with artistic vitality!"

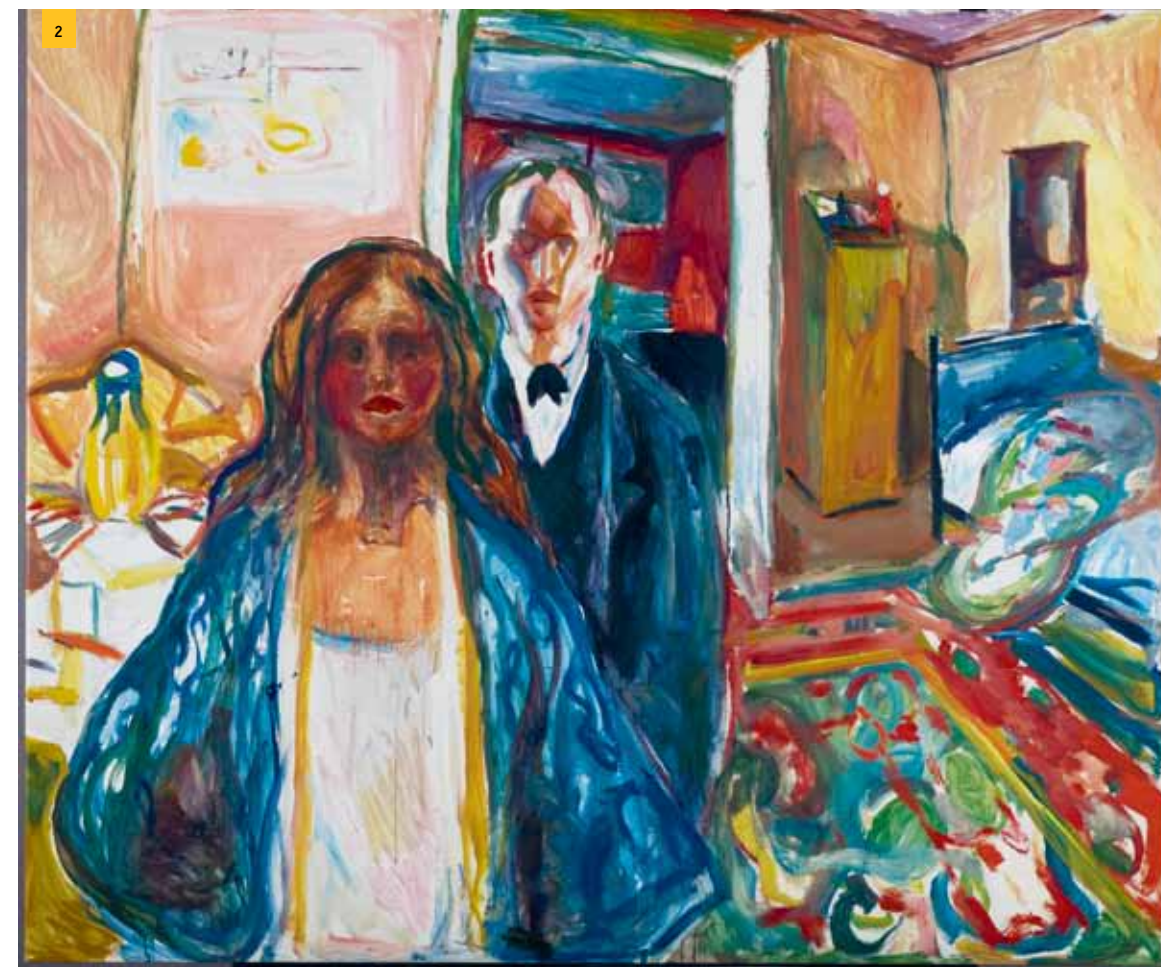

NILS OHLSEN: Jeg liker å padle, og har padlet forbi Åsgårdstrand. Ett av Munchs bilder derfra, *Kiøsterudgården*, viser vannkanten der pikene pleide å stå på broen. Bildet er ganske abstrakt, og samtidig tett knyttet til naturen. Det har nøyaktig den stemningen og fargeviften en sen sommerkveld har ved stranden der, det har jeg selv erfart. Bildet er ikke noe hovedverk, og er ikke i utstillingen, men personlig er jeg glad i det.

NILS OHLSEN: "I like kayaking and have paddled past Åsgårdstrand. One of Munch's pictures from there, *Kiøsterudgården*, shows the shoreline where the girls stood on the pier. The picture is quite abstract yet closely linked to nature. It has the exact mood and colour arrangement as a summer evening along the shore there. This picture is not a major work and isn't included in the exhibition, but personally I love it."

MAI BRITT GULENG: En av mine favoritter er *Kunstneren og hans modell*. Maleren står i bakgrunnen, mens modellen står foran ham, frontalt. Hun er utringet, uten at det er noe sensuelt ved bryttet hennes, men det renner maling fra det. Det synes jeg er sterkt! Man vet ikke nøyaktig hva dette betyr. Du får ikke nøkkelen av Munch. Men det ligger mye kommunikasjon i den rennende malingen.

MAI BRITT GULENG: "One of my favourites is *The Artist and his Model*. The painter is standing in the background while the model stands before him, facing us frontally. She's wearing a low-cut garment but there's nothing sensual about her chest. Yet paint is running from it. I think this is powerful! You don't know exactly what to make of it. Munch doesn't hand you the key. But there's a lot of communication in that running paint."

Statkraft is proud to sponsor the 150 years anniversary of Edvard Munch in 2013

Edvard Munch had a modern eye in regard to art; similarly, Statkraft has a modern approach to renewable energy.

SOLOPPGANG

■ *Soloppgang* er en kantate av Ketil Bjørnstad, inspirert av Edvard Munchs tekster. Konserten er en hyllest til Munch og vil markere avslutningen på årets litteraturfestival i Sarpsborg.

Soloppgang bygger på noen av Munchs tekster, der han vakler mellom det destruktive og forsoningen med livet og lyset. Uroppførelsen av *Soloppgang* var i Universitetets Aula i Oslo i 2011. For mer informasjon om konserten se www.litteraturukasarpsborg.no

SUNRISE

■ *Sunrise* ("Soloppgang") is a cantata by Ketil Bjørnstad, inspired by Edvard Munch's texts. The concert is a tribute to Munch and will mark the culmination of the year's literature festival in Sarpsborg.

Sunrise is based on Munch's texts, in which the artist vacillates between a destructive perception and a reconciliation with life and light. The premier performance of *Sunrise* was in the University of Oslo Aula in 2011. For more information, see www.litteraturukasarpsborg.no

1 Ketil Bjørnstad
Foto/photo: Benedicte Ugland

TINE@MUNCH

MUSIKKFESTIVAL

7.-9. JUNI 2013, MUNCH-MUSEET
7-9 JUNE, 2013, MUNCH MUSEUM

■ Tine Thing Helseth arrangerer en musikkfestival i forbindelse med Munch 150. Den har fått navnet *tine@munch*, og det er den profilerte trompetisten selv som står som kunstnerisk leder.

Et knippe håndplukkede utøvere fra inn- og utland samles i tre dager for å spille sammen, med Edvard Munchs kunst som inspirasjon og arena. Munch-museet har tiitt og ofte huset ulike konserter, men dette er første gang museet har en egen musikkfestival. For mer informasjon, se www.tineatmunch.com og www.munch150.no

■ The renowned Norwegian trumpeter Tine Thing Helseth will arrange a music festival in connection with Munch 150. It's titled *tine@munch* and Tine herself will be its musical director.

A handpicked selection of performers from Norway and abroad will get together for three days to play with Edvard Munch's art as the main inspiration and venue. The Munch Museum has often staged concerts but this will be the first time the museum houses a music festival. For more information, see www.tineatmunch.com and www.munch150.no

2 Tine Thing Helseth
Foto/photo: Colin Bell for EMI

3 Faust Quartett
Foto/photo: Philippe Remakers

KLINGENDE MUNCH

■ *Klingende Munch* er en forestilling bygget rundt Munchs malerier *Skrik*, *Aske* og *Solen*, hvor det til hvert av maleriene er komponert en ny strykekvartett.

Strykekvartettene er skrevet av tre anerkjente komponister; Jan Erik Mikalsen har latt seg inspirere av *Skrik* i verket *Munch-Sonaten*, Marcus Paus har tatt utgangspunkt i bildet *Aske*, og den todelte komposisjonen til Håkon Thelin *Die Sonne* forbinder Munchs motiv *Solen* med den tyske poeten Hugo Balls dikt med samme tittel. Mellom hver strykekvartett framføres de to satsene fra Edvard Griegs ufullestendte kvartett i F-Dur. Kunstnerisk ansvarlig: Ada Meinich.

RESOUNDING MUNCH

■ *Klingende Munch* ("Resounding Munch") is a performance built around Munch's paintings *The Scream*, *Ashes* and *The Sun*. A new string quartet piece has been composed for each of these paintings.

The string quartets are by three eminent composers: Jan Erik Mikalsen was inspired by *The Scream* in his work *Munch-Sonaten*, Marcus Paus used *Ashes* as his point of departure and the two-part composition by Håkon Thelin *Die Sonne* associates Munch's motif *The Sun* to the German poet Hugo Ball's poem by the same name. Two movements from Edvard Grieg's incomplete String Quartet No. 2 in F-major will be played between each of the newly composed string pieces. Artistic Coordinator: Ada Meinich.

4 Edvard Munch var med i en annonserie for Tiedemanns tobakksfabrik og tobakken Medina på 1930-tallet. Edvard Munch participated in an advertisement series for Tiedemann's tobacco factory and the tobacco Medina in the 1930s. Advertisement text: "THE MEN OF TIME ABOUT TIEDEMANN. My father couldn't do without his 'Tiedemann's Petum' - or, 'perpetuum mobile' as we called it, - and I have also had a lot of joy from Tiedemann's cigars and cigarettes.

MUNCH'S OSLO

MUNCHS OSLO

FRANK HØIFØDT

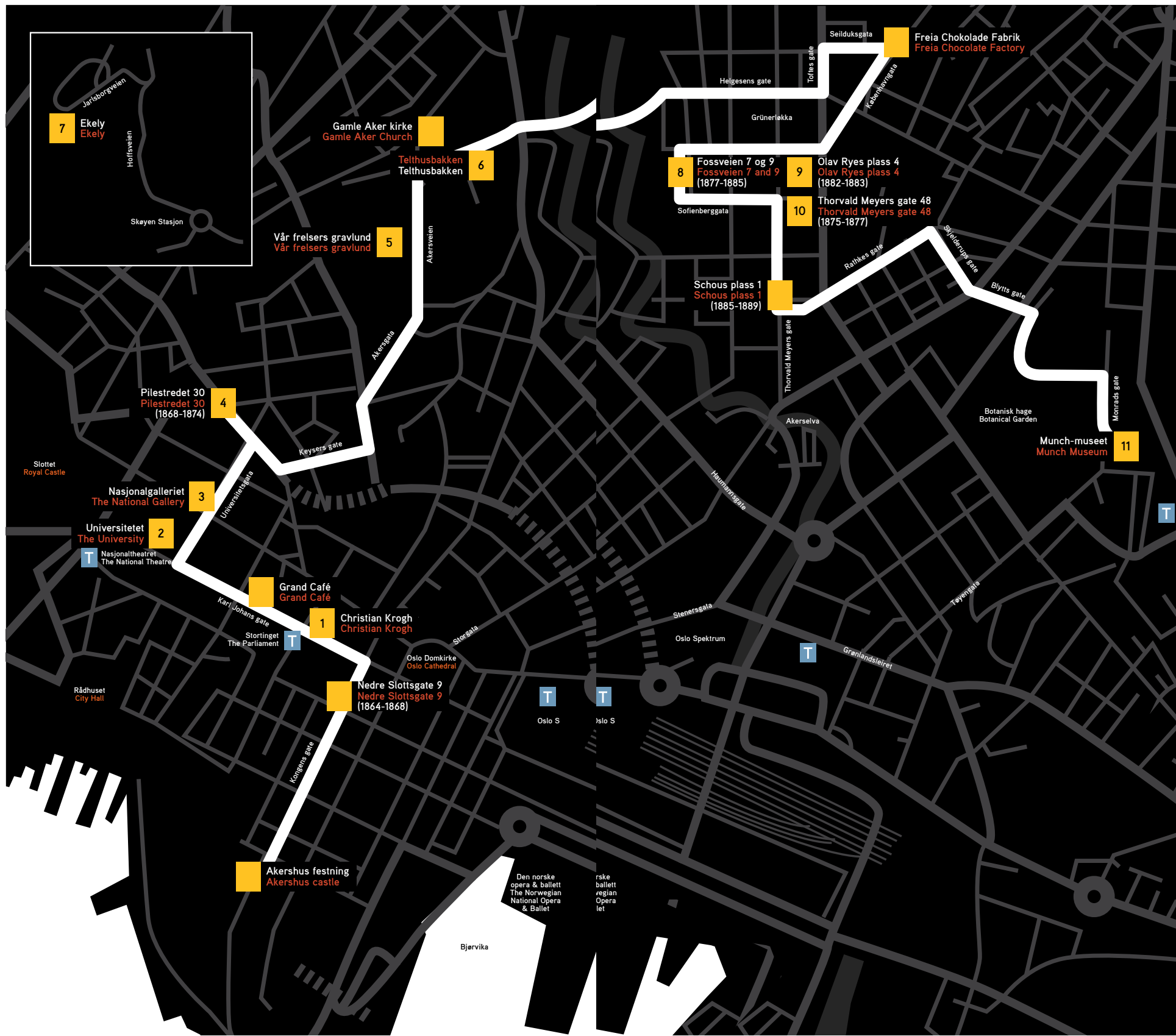
Norges hovedstad Kristiania (fra 1925: Oslo) preget Munch som menneske og kunstner, og han satte byen på kunstens verdenskart.

B arndommens gate var Pilestredet, deretter fulgte fem forskjellige adresser på Grünerløkka før han i 1889 kunne reise til Paris med kunstnerstipend. Han beholdt kontakten med byen, men først 27 år senere, i 1916, bosatte han seg på Ekely, som i dag ligger innenfor bygrensen. Dette var hans base i den siste, lange fasen av karrieren. Han fikk sin første undervisning på Christiania Tekniske skole og på Den Kongelige Tegneskolen i Kristiania, senere fikk han veiledning av Christian Krohg i "Pultosten" ved Stortings plass. Like rundt hjørnet ligger Grand Café, der Munch vanket sammen med Hans Jæger og Kristiania-bohemien. Øverst i Karl Johan ligger Universitetet med de monumentale Aula-bildene; øst for Grünerløkka ligger sjokoladefabrikken med "Freia-frisen". De viktigste samlingene av Munchs kunst finner vi i Munch-museet og Nasjonalgalleriet. Tidlig i 1880-årene skildret Munch byen og omgivelsene nøkternt og realistisk; *Aften på Karl Johan* (1892) og *Skrik* (1893) – begge med Kristiania som bakteppe – viser at vi har å gjøre med ekspresjonismens banebryter i kunsten.

Norway's capital Kristiania (from 1925: Oslo) influenced Munch as a man and an artist and he has placed the city on the maps of the art world.

H is first childhood street was Pilestredet. Then he resided at five different addresses in the Grünerløkka district before moving to Paris in 1889 on an artist's scholarship. He retained his contact with the city but it wasn't until 27 years later, in 1916, that he moved to the estate Ekely, which is now within the city limits. Ekely was his base in the final, lengthy phase of his career. As a young man Munch had attended the Kristiania Technical College and then the Royal School of Art. He also received art lessons from the naturalist Christian Krohg in a studio near Storting's Square. This was just around the corner from Grand Café, which Munch frequented together with Hans Jæger and other self-proclaimed Kristiania bohemians. Further up Karl Johan Street are the old University buildings, where we find Munch's monumental Aula paintings. East of Grünerløkka is the chocolate factory with its "Freia Frieze". The main collections of Munch's art are in the Munch Museum and the National Gallery. Munch depicted the city and its environments simply and realistically; *Evening on Karl Johan Street* (1892) and *The Scream* (1893) – both with Kristiania as a backdrop – make it evident we're dealing with Expressionism's artistic pioneer.

Kart over Edvard Munchs adresser i Oslo (årstall i parentes) og steder med relasjon til kunstneren. / Map showing Edvard Munch's addresses in Oslo (with years) and places connected to the artist.

VIL DU VITE MER OM MUNCHS OSLO? Se Frank Høifødt's bok "Munch i Oslo" (2002) som dette kartet bygger på.

WANT TO KNOW MORE ABOUT OSLO? See Frank Høifødt's book "Munch in Oslo" (2002) which this map is based on.

1 Christian Krogh på Stortingsplass, skulptur av Asbjørg Borgfelt og Per Hurum (1960). Christian Krogh at Storting Square, sculpture by Asbjørg Borgfelt and Per Hurum (1960). Foto/photo: Frank Høifødt

2 Domus Media rommer Universitetets Aula, Karl Johans gate. Domus Media with The University Aula at Karl Johan Street. Photo: UIO

3 Nasjonalgalleriet The National Gallery Foto/photo: Berre Hestland

4 Pilestredet 30 A og 30 B ant. 1902 Pilestredet 30 A and 30 B prob. 1902.

5 Byste av Edvard Munch (Arne Durban, 1993) på hans gravplass i Vår Frelsers Gravlund. Buste of Edvard Munch (Arne Durban, 1993) at his grave at Vår Frelsers Gravlund. Foto/photo: Frank Høifødt

6 Edvard Munch, *Telthusbakken med Gamle Aker kirke*, 1880, privat eie. Edvard Munch, *Telthusbakken with Gamle Aker Church*, 1880. Private Collection

7 Ekely. Munchs villa og vinteratelier. Ekely. Munch's villa and winter studio. Foto/photo: Ragnvald Væring.

8 Fossveien 7 og 9. Fossveien 7 and 9. Foto/photo: Sidsel deJong

9 Edvard Munch, *Ettermiddag på Olav Ryes plass*, 1883, utsnitt. Moderna Museet, Stockholm. Edvard Munch, *Afternoon at Olav Rye's Square*, 1883, detail. Moderna Museet, Stockholm.

10 Thorvald Meyers gate 48 i dag. Thorvald Meyers street 48 today. Foto/photo: Sidsel deJong

11 Munch-museet. Munch Museum.

Freia-frisen er i hovedsak basert på tidligere motiver, med Åsgårdstrand-kysten som et gjennomgående bakteppe. / The Freia Frieze is mainly based on earlier motifs, featuring the Åsgårdstrand coast as a common backdrop.

FRANK HØIFØDT

FREIASALEN

Johan Throne Holst (1868-1946) kjøpte Freia Chokolade Fabrik på Rodeløkka i 1892 og utviklet den til en mønsterbedrift. I 1920 fikk han ideen om å berike bedriften med kunst av ypperste klasse – Freias hage og lokaler inneholder en eksklusiv kunstsamling. I forbindelse med bedriftens 25-årsjubileum i 1922 fikk Munch i oppdrag å dekorere en av de tre spisesalene, som den gang lå øverst i den gamle fabrikkbygningen. Munch malte 12 bilder som ble montert i spisesalen for kvinnelige arbeidere. Da Freiasalen ble bygget i 1934, tok man hensyn til at Munchs frise skulle dit, og Munch var selv med på å bestemme plasseringen.

Like før han døde, tilbød Munch også bedriften å kjøpe skulpturen *Arbeidere i sne* (1910) som nå står i samme sal. Freia-frisen er i hovedsak basert på tidligere motiver, med Åsgårdstrand-kysten som et gjennomgående bakteppe. En dempet koloritt binder bildene sammen. Innholdsmessig er serien mer livsbejaende og mindre dramatisk enn *Livsfrisen*. Mennesker i ulike aldre er fremstilt i arketyriske situasjoner – sjømenn forlater hjemmet, kvinner vanner blomster og høster frukt, ungdom danser på stranden.

THE FREIA HALL

Johan Throne Holst (1868-1946) bought the Freia Chocolate Factory at Rodeløkka in Oslo in 1892 and cultivated it as a model company for employees. In 1920 he decided to beautify and enrich the factory with exquisite art – Freia's garden and premises feature an exclusive art collection. In connection with the company's 25th anniversary in 1922, Munch was commissioned to decorate one of the three canteens, which were then on the top floor of the factory building. Munch painted 12 pictures which were mounted on the walls of the canteen for female workers. When the Freia Hall was built in 1934, accommodations were made to move

Freiasalen vil være tilgjengelig for publikum til utvalgte tider i 2013. Se www.munch150.no

The Freia Hall will be open to visitors at selected hours in 2013. See www.munch150.no

Munch's frieze paintings there, and Munch was personally involved in decisions about their placement. Shortly before his death, Munch also offered the company a chance to buy the sculpture *Workers in Snow* (1910), which now stands in the same hall. The Freia Frieze is mainly based on earlier motifs, featuring the Åsgårdstrand coast as a common backdrop. Their subdued colouring also links the pictures. As for content, the series is more exuberant and less dramatic than *The Frieze of Life*. People of all ages are depicted in archetypal situations – including seamen departing from home, women watering flowers and picking fruit, and youth dancing on the beach.

FRANK HØIFØDT

Munchs konkurranseutkast vakte heftig diskusjon, og hele prosessen ble sterkt forsinket. / Munch's competition entry was the subject of intense debate and the whole process was considerably delayed.

UNIVERSITETETS AULA

■ Øverst på Karl Johan ligger det gamle Universitetet. Trappene i Midtbygningen fører inn til den berømte Aulaen med Munchs store veggmalierier. Salen ble bygget til feiringen av Universitetets 100-årsjubileum i 1911, men Munchs konkurranseutkast vakte heftig diskusjon, og hele prosessen ble sterkt forsinket. Den utsmykkede salen ble innviet først i 1916. Munch begynte å arbeide på prosjektet i 1909, straks han var tilbake i Norge etter sin mangeårige utlendighet. Da slo han seg ned i Kragerø; landskapet derfra kjenner vi igjen i fondmotivet *Solen* og det store *Historien*, med en gammel mann og en liten gutt i et barskt kystlandskap. Disse motivene er blitt nasjonale ikoner. Motstykket til *Historien* er *Alma Mater*, en ammende "urmoder" i et frodig og smilende landskap, omgitt av nakne barn. Her er landskapet inspirert av Hvitsten på østsiden av Oslofjorden, der Munch kjøpte en eiendom i 1910. De tre hovedmotivene er supplert med mindre lerreter som viser menn og kvinner som vender seg mot solen, og allegoriske motiver som henspiller på Universitetets ulike fag, som kjemi og botanikk.

! Universitetets Aula vil være tilgjengelig for publikum til utvalgte tider i 2013. Se www.munch150.no

! The University Aula will be open to visitors at selected hours in 2013. See www.munch150.no

THE UNIVERSITY AULA

■ The old downtown campus of the University of Oslo is at the end of Karl Johan Street. The stairs of the central building lead to the renowned University Aula, decorated with Munch's monumental wall paintings. This assembly hall was built for the University's centenary celebration in 1911. Munch's competition entry was the subject of intense debate and the whole process was considerably delayed. The completed Aula was not officially opened until 1916. Munch started working on the project in 1909, soon after returning from many years abroad. He initially settled down in the town of Kragerø and we recognize its landscape in the centrally placed motif *The Sun* and the large *History*, the latter featuring an old man and a young boy in a rugged coastal landscape. These motifs have become national icons. On the opposite wall of *History* we find its counterpart *Alma Mater*, a primal mother, breastfeeding her infant, in a fertile and felicitous landscape, surrounded by nude children. The landscape here is inspired by Hvitsten on the east side of the Oslo Fjord, where Munch bought a property in 1910. These three main motifs are supplemented with smaller canvases depicting men and women facing the sun, and allegoric motifs linked to various university disciplines such as chemistry and botany.

EKELY

PETRA PETTERSEN

I 1916 kjøpte Edvard Munch eiendommen Ekely, et tidligere gartneri på Skøyen i utkanten av Oslo. | In 1916 Edvard Munch bought the estate Ekely, a former garden nursery on the outskirts of Oslo.

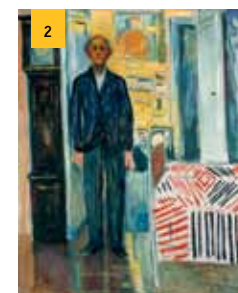

MUNCH 150
30

1 Vinteratelieret på Ekely, ant. 1943. Foto: Ragnvald Væring. Winter studio at Ekely, prob. 1943. Photo: Ragnvald Væring.

1 ■ Stedet ble Munchs faste bosted livet ut. Da Munch flyttet til Ekely, var han en anerkjent og velstående kunstner. Gode arbeidsforhold på Ekely gjenspeiles i en stor, fargerik produksjon fra denne tiden, inspirert av nære omgivelser. Munch malte den frodige naturen, årstidenes vekslinger fra sommer til høst og vinter til vår, fra pløying med hester til innhøsting, og hvordan mennesket og dets omgivelser preget hverandre og ble likeverdige deler i en større helhet. Havens scenarier benyttes til nye utforminger av "gamle" motiver. *Møte på stranden* blir flyttet til Ekelys lysthus. Stemningsfulle inntrykk av gamle knudrete trær blir skildret i maleriene fra almeskogen, som var en del av eiendommen. Noen av de mest følelsesmessig ladete Ekely-maleriene er Munchs vinternattlandskaper, der *Stjernenatt* er det mest kjente. I sine selvportretter konfronterer Munch seg selv med utilsørt ærlighet, og er ofte nådeløs i sin psykologiske ransakelse, som i *Selvportrett mellom klokken og sengen*. Munchs vinteratelier, hvis bygging kunstneren dokumenterte i flere bilder, står uforandret på eiendommen i dag.

2 ■ This would be Munch's permanent residence for the rest of his life. By the time Munch moved to Ekely he was a renowned and wealthy artist. The colourful production from this period, inspired by the settings at Ekely, testifies to the beneficial working conditions he found here. Munch painted the fertile nature, the changing of the seasons from summer to autumn, winter to spring, from horses ploughing fields until crops were harvested. He showed how people and their environment affect each other, becoming reciprocal and equal parts of a larger whole. Garden scenes were utilised in new versions of "old" motifs. *Meeting on the Beach* is moved to Ekely's garden pavilion. Evocative impressions of old gnarled trees are depicted in the paintings of the elm forest, which was part of the estate. Some of the most emotionally charged Ekely paintings are Munch's winter landscapes, of which *Starry Night* is the best known. In his self-portraits, Munch confronts himself with barefaced honesty and is often merciless in his psychological self-examination, as in *Self-portrait Between the Clock and the Bed*. Munch's winter studio, the construction of which he documented in a number of pictures, has been preserved unchanged on the property.

1 Ekely. Munchs villa og vinteratelier. Foto: Ragnvald Væring.

Ekely. Munch's villa and winter studio. Foto: Ragnvald Væring.

2 Edvard Munch, *Selvportrett. Mellom klokken og sengen*, 1940-43. Munch-museet.

Edvard Munch, *Self-Portrait. Between the Clock and the Bed*, 1940-43. Munch Museum.

3 Edvard Munch, *Vinteratelieret under bygging*, 1929. Munch-museet.

Edvard Munch, *The Winter Studio under Construction*, 1929. Munch Museum.

4 Edvard Munch, *Fire kvinner i hagen*, 1926. Munch-museet.

Edvard Munch, *Four Women in the Garden*, 1926. Munch Museum.

MUNCH 150
31

BOKLANSERING:

HISTORIEN OM EKELY

9. OKTOBER 2013 I MUNCHS ATELIER PÅ EKELY

■ *Historien om Ekely* beskriver for første gang et kapittel i norsk kunsthistorie som ikke tidligere har blitt dokumentert. Forfatterne og kunsthistorikerne Hans-Jakob Brun, Harald Flor og Ina Johannesen, har på initiativ fra filmskaper Lene Midling-Jenssen og forlegger Jon Otterbeck sett nærmere på Ekelys historie. Se mer informasjon på side 89.

BOOK LAUNCH:

THE HISTORY OF EKELY

9 OCTOBER 2013 AT MUNCH'S STUDIO AT EKELY

■ *The History of Ekely* is the first to describe a chapter of Norwegian art history that has been undocumented until now. Acting on the initiative of film producer Lene Midling-Jenssen and publisher Jon Otterbeck, the authors and art historians Hans-Jakob Brun, Harald Flor and Ina Johannesen have taken a closer look at Ekely's history. Read more on page 89.

LA SKRIKET BLI HØRT LET THE SCREAM BE HEARD

– Jeg er ikke opptatt av heltedyrkelse, men av tilblivelse, sier den indiske filmskaperen Dheeraj Akolkar, som planlegger å lansere sin nye film om Edvard Munch høsten 2013. "I'm not interested in hero worshipping, but in creation," says the Indian filmmaker Dheeraj Akolkar, who plans to launch a new film about Edvard Munch in the autumn of 2013.

ODA BHAR

Jeg møter Dheeraj Akolkar på Edwards Kaffebar på Schous Plass, i huset hvor Edvard Munch bodde som ung voksen. Filmskaperen blir begeistret over opplysningen. I underkant av ett år før den nye Munch-filmen skal være klar samler han fortsatt historier, og er langt fra sikker på hva slags film det vil bli.

– Jeg håper å lage en film alle kan relatere seg til. Er det noe ved Munch alle kan forstå? Glem legenden, myten og showet. Kan vi forstå mannen?

FORTID FRA BOLLYWOOD. Dheeraj Akolkar er en relativt ung mann (f. 1978) med et bredt smil og en fortid som filmarbeider i Bollywood. Han er utdannet arkitekt og har ikke selv regissert fiksjon, men jobbet i seks år som regi- og designassistent i Mumbai. Deretter lagde han et par dokumentarfilmer i India, flyttet til London, gikk ett år på filmskole, og startet sitt eget produksjonsselskap. – Jeg opplevde noen magiske år i hjertet av Bollywood, men det var utmatende. Jeg hadde arbeidstid fra klokka syv om morgenen til klokka to om natta nesten hver dag. Til slutt var jeg på randen av sammenbrudd, og følte meg ferdig med Mumbai. Jeg visste at jeg ikke kunne lage den typen filmer jeg ønsket der. Jeg ville lage internasjonal film som alle kunne se, ikke eskapistisk film for et indisk publikum.

LIV & INGMAR. Han ble hyret inn til Munch-prosjektet av den norske produsenten Rune H. Trondsen i Nordic Stories. De to har tidligere samarbeidet på dokumentarfilmen *Liv & Ingmar*, som gikk på norske kinoer høsten 2012. Her blir samtalen med Liv Ullmann flettet sammen med utvalgte scener fra Bergmans filmer, et grep som er omdiskutert fordi det postulerer et sammenfall mellom liv og verk. Nå planlegger Akolkar å ramme inn Munchs bilder på en liknende måte. – Jeg tror det går an å nærme seg personen Munch gjennom arbeidet hans. Det finnes en sterk forbindelse mellom bildene og livet hans. Maleriene er

! *Let the scream be heard* er en internasjonal dokumentarfilm og en kunstnerisk undersøkelse for å avsløre hemmeligheten bak det universelle og tidløse i Edvard Munchs kunst.

Regissør: Dheeraj Akolkar

Produsent: Rune H. Trondsen, Nordic Stories.

www.nordicstories.no

nærmest en stemme som forteller hva han gikk gjennom. Jeg vil lytte til stemmen hans, derfor har jeg tenkt å kalle filmen *Let the Scream be heard*.

GODE HISTORIEFORTELLERE.

Han håper også å bruke innslag fra kunstnere, musikere, forfattere og filmskaperne som har vært inspirert av Munch eller som betydde noe for ham. Blant dem han vurderer er det både norske og utenlandske navn.

– Jeg liker ikke å begrense en kunstner til et land eller et sted. En kunstner må være universell. Munchs malerier blir forstått og akseptert i Japan, Latin-Amerika, Afrika, India. Overalt står folk foran dem og blir berørt.

Den største utfordringen tror han blir å skaffe gode historiefortellere.

– Jeg snakker gjerne med eksperter, men de må kunne fortelle med

lidenskap, analyse er jeg mindre interessert i. Hos Munch er jeg interessert i følelsene, og trangten til å male. Hvorfor skaper han? Jeg vil se på hvordan verkene blir til i møte med motstand og framgang, vennskap, humor, særegenheter, patos og paranoia. Hvordan ble kunstnerskapet formet? Jeg er ikke opptatt av heltedyrløse, men tilblivelse.

meet up with Dheeraj Akolkar at Edvard's Coffeeshop at Schous Plass in Oslo. We're in a building Edvard Munch lived in as a young adult. The filmmaker is pleased to hear this. A year before the release of the film he's still collecting stories and is far from certain about what sort of film this will be.

"I hope to make a film everyone can relate to. Is there something about Munch we all understand? Forget the legend, the myth and the spectacle. Can we understand the man?"

BOLLYWOOD BACKGROUND. Dheeraj Akolkar is a relatively young man (born 1978) who has a generous smile and a background in cinematic work from Bollywood. He has a degree with honours in architecture and hasn't previously directed a fictional film, but he worked for six years as an assistant director and assistant designer in Mumbai. He later made a couple of documentary films in India, moved to London, spent a year at film school and started his own production company.

"I experienced some magical years in the heart of Bollywood, but it was exhausting. My working hours were from 7 AM to 2 AM the next day, nearly always. This almost drove me to a nervous breakdown and I felt I was through with Mumbai. I knew I couldn't make the sort of films I wanted to there. My goal was to make international films everyone could see, not escapist films just for an Indian public."

LIV & INGMAR. He was brought into the Munch project by the Norwegian producer Rune H. Trondsen, of Nordic Stories. The two men collaborated on the documentary *Liv & Ingmar*, which ran in Norwegian cinemas in the autumn of 2012. Conversations with Liv Ullmann were here interwoven with selected scenes from Bergman's films, an approach that was controversial as it presupposes a concurrence of artistic

! *Let the scream be heard* is an international documentary film focusing on an artistic investigation to reveal the secret behind the universality and timelessness of the Norwegian Painter Edvard Munch's art.

Director: Dheeraj Akolkar.

Producer: Rune H. Trondsen, Nordic Stories.

www.nordicstories.no

biography and works of art. Akolkar now plans to frame Munch's pictures in a similar way.

"I think you can approach who the person Munch was through his work. There's a strong connection between the paintings and his life. The paintings are almost a voice to what he went through. That is why the film is called *Let the Scream be heard*. The idea is to listen to his voice."

GOOD STORYTELLERS. He also wants to use elements from artists, musicians, writers and filmmakers who have been inspired by Munch, or meant something to him in his day. Some are Norwegians, some aren't.

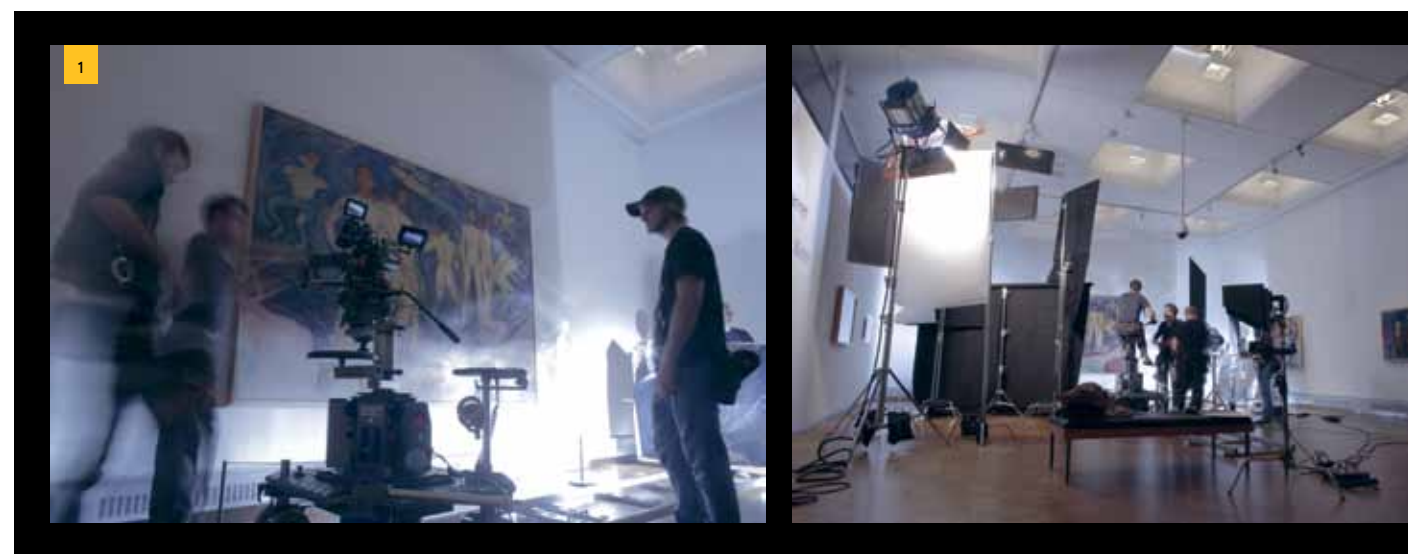
"I feel that we cannot confine an artist in the boundaries of anywhere. An artist has to be universal. Munch's paintings are understood and accepted in Japan, Latin America, Africa, India. Everywhere people stand in front of them and are affected."

He thinks the biggest challenge will be to find good storytellers.

"I'm happy to talk to experts, but they have to be able to speak with passion. I'm less interested in analyses. With Munch I'm after the emotions, the need to paint. Why does he create? I want to see how the works evolve through hardships and success, friendship, humour, idiosyncrasies, pathos and paranoia. How was his creative relationship formed? I'm not concerned with hero worshipping, my interest is creation."

"Munchs malerier blir forstått og akseptert i Japan, Latin-Amerika, Afrika, India. Overalt står folk foran dem og blir berørt."

"Munch's paintings are understood and accepted in Japan, Latin America, Africa, India... Everywhere people stand in front of them and are affected."

NY FILM:

SOLEN

■ *Solen* er en film om to kunstners livslange kamp for å skape det optimale kunstverk; Edvard Munch med Aulabildene og Edvard Grieg med A-moll konserten.

Hovedtemaet i filmen er utvikling av maleriet *Solen* og Aulabildene. En morgen i Kragerø så Edvard Munch solen stige opp av horisonten mellom skjærene ute i havet. Inspirert av selve kjernen til alt liv, tegnet han en rask skisse bak på et annet maleri. Så fulgte utallige utkast i alle størrelser. Et sidetema er kommunikasjon. Kunstnerens evne gjennom maleriet til å skape kontakt med mennesker på en utstilling, slik komponisten kommuniserer med et publikum i en konsertsal. Edvard Grieg formidles gjennom Håvard Gimse's tolkning av A-moll konserten. Dirigent: Eivind Aadland. Regissør: Stein-Roger Bull og Hallvard Bræin. Et samarbeidsprosjekt mellom Oslo Filharmonien og Nordic Stories. For mer informasjon, se www.nordicstories.no

NEW FILM:

THE SUN

■ *The Sun* is a film about two artists' life-long quests to create the ultimate work of art: Edvard Munch with his Aula paintings and Edvard Grieg with his Piano Concerto in A-minor.

The main theme of the film is the development of the painting *The Sun* and the other pictures now decorating the University of Oslo Aula. One morning in Kragerø Edvard Munch witnessed the sunrise over the horizon behind the islets out in the fjord. Inspired by the source of all life, he drew a quick sketch on the back of another painting. Numbers of drafts in all sizes would follow. Communication is a side theme, the artist's ability to use a painting to create contact with fellow beings at an exhibition, as a composer communicates with the audience in a concert hall. Edvard Grieg is portrayed through Håvard Gimse's interpretation of the Piano Concerto in A-minor. Conductor: Eivind Aadland. Director: Stein-Roger Bull og Hallvard Bræin. A cooperation project between Oslo Philharmonic Orchestra and Nordic Stories. For more information, see www.nordicstories.no

Oslo er stedet for å oppleve Edvard Munch; Munch-museet og Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har til sammen verdens største og mest betydningsfulle Munch-samling. Oslo is the place to experience Edvard Munch. The Munch Museum and the National Museum of Art, Architecture and Design together house the world's largest and most significant Munch collection.

VERDENS STØRSTE MUNCH-SAMLING

THE WORLD'S LARGEST MUNCH COLLECTION

FRANK HØIFØDT

MUNCH-MUSEET

■ Da Edvard Munch døde i 1944, hadde han testamentert alle sine etterlatte arbeider til Oslo kommune; over halvparten av alle Munch-malerier befinner seg i dag i Munch-museet. Kunstneren ville at verkene hans skulle holdes samlet; han hadde selv tanker om et "kunstens kapell" til *Livsfrisen*.

I 1946 vedtok Oslo bystyre at det skulle bygges et Munch-museum. Etter forsinkelser og lange diskusjoner valgte man å legge det på Tøyen, og en arkitektkonkurranse ble vunnet av Gunnar Fougner og Einar Myklebust. Inntekter fra Oslo Kinematografer finansierte byggingen, og Munch-museet ble innviet 29. mai 1963. En utvidelse og rehabilitering fant sted i første halvdel av 1990-årene, takket være en avtale med det japanske selskapet Idemitsu Kosan Co. Ltd. Med sin store samling kan Munch-museet vise både ukjente verker og bilder som er godt kjent fra store Munch-utstillinger rundt i verden.

MUNCH MUSEUM

■ When Edvard Munch died in 1944, he bequeathed all works in his possession to the City of Oslo. Today, more than half of all the world's Munch paintings are in the Munch Museum.

The artist wanted his works to be kept together. He had entertained thoughts about a "chapel of art" for the *Frieze of Life*. In 1946 the Oslo City Council voted to build a Munch Museum. Following delays and lengthy discussions the decision was made to place the museum at Tøyen, and an architectural competition was won by Gunnar Fougner and Einar Myklebust. The construction was financed by the municipal cinemas and the Munch Museum was opened on 29 May 1963. It was enlarged and refurbished in the beginning of the 1990s, thanks to an agreement with the Japanese company Idemitsu Kosan Co. Ltd. The Munch Museum's large collection enables it to display less known works as well as pictures that are renowned from large Munch exhibitions around the world.

! Munch-museets samling inneholder rundt 1100 malerier, 4 700 tegninger og akvareller, 92 skissebøker, 15 500 grafiske blad, seks skulpturer, litografiske steiner, tresnitt- og radérplater og en omfattende samling noter, bøker, avisutklipp, fotografier og andre dokumenter, samt verktøy og møbler.

www.munch.museum.no

Noen kjente titler fra samlingen: *Angst* (1894), *Madonna* (1894), *Vampyr* (1895), *Red Villvin* (1898-1900), *Marats død II* (1907), *Skrik* (ca 1910), *Modell ved kurvstolen* (1919-21), *Stjernenatt* (1922-24), *Selvportrett mellom klokken og sengen* (1940-44).

! The Munch Museum's collection contains approximately 1,100 paintings, 4,700 drawings and watercolours, 92 sketchbooks, 15,500 prints, six sculptures, lithographic stones, woodcut and etching plates and a comprehensive collection of notes, books, newspaper clippings, photographs and other documents, as well as the artist's tools and furniture.

www.munch.museum.no

Some of the best known titles from the collection: *Angst* (1894), *Madonna* (1894), *Vampire* (1895), *Red Virginia Creeper* (1898-1900), *Death of Marat II* (1907), *The Scream* (ca. 1910), *Model by the Wicker Chair* (1919-21), *Starry Night* (1922-24) and *Self-Portrait between the Clock and the Bed* (1940-44).

NASJONALGALLERIET

■ Da Stortinget i 1836 vedtok å opprette et nasjonalt museum for billedkunst i hovedstaden, var det ut fra et ønske om å vise den unge nasjonens egen kunst sett i sammenheng med den eldre europeiske tradisjonen. Dette var starten på Nasjonalgalleriet, som etter hvert kom til å bygge opp en egen samling av kunst gjennom innkjøp og donasjoner. Nasjonalgalleriets første direktør, Jens Thiis (1870-1942), gav Munch en hedersplass. De betydeligste arbeidene henger til vanlig i et eget rom, "Munch-salen", som ble åpnet i 1937. Tilstøtende sal viser som regel samtidige kunstnerkolleger i Norge. Nasjonalgalleriet, som ble innlemmet i Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2003, ligger nær Karl Johans gate, i en bygning som ble innviet i 1881.

THE NATIONAL GALLERY

■ When Norway's national assembly, the Storting, voted in 1836 to establish a national museum for visual arts in the capital, the objective was to exhibit the young nation's own art in a context with older European traditions. This was the start of the National Gallery, which eventually accumulated its own collection of art through purchases and donations. The National Gallery's director, Jens Thiis (1870-1942), gave Munch a place of honour. Ordinarily the most important works hang in the Munch Room, which opened in 1937. Works by compatriot Norwegian artists are usually on display in the adjoining rooms. The National Gallery, incorporated into the National Museum of Art, Architecture and Design in 2003, is close to Karl Johan Street in a building that was inaugurated in 1881.

! Nasjonalgalleriet var den første offentlige samlingen som kjøpte et bilde av Edvard Munch, *Natt i Nice*, i 1891. Her finner vi en av de betydeligste samlingene av Edvard Munchs malerier: 13 fra 1880-årene, 26 fra 1890-årene og 19 fra det 20. århundre. Et flertall er gaver; deriblant *Skrik* (1893) som ble gitt til Nasjonalgalleriet av Olaf Schou i 1910.

www.nasjonalmuseet.no

Noen kjente titler fra samlingen: *Det syke barn* (1885-86), *Vår* (1889), *Døden i sykeværelset* (1893), *Skrik* (1893), *Dagen derpå* (1894), *Madonna* (1894-95), *Puberteten* (1894-95), *Madonna* (1894-94), *Aske* (1895), *Livets dans* (1899-1900) og *Pikene på broen* (1901).

! The National Gallery was the first public collection to purchase a picture by Edvard Munch, *Night in Nice*, in 1891. Here we find one of the most important collections of Edvard Munch's paintings: 13 from the 1880s, 26 from the 1890s and 19 from the 20th Century. Most of these were donations, including *The Scream* (1893) which was donated to the National Gallery by Olaf Schou in 1910.

www.nasjonalmuseet.no

Some of the best known titles from the collection: *The Sick Child* (1885-86), *Spring* (1889), *Death in the Sickroom* (1893), *The Scream* (1893), *The Day After* (1894), *Madonna* (1894-95), *Puberty* (1894-95), *Madonna* (1894-94), *Ashes* (1895), *The Dance of Life* (1899-1900) and *The Girls on the Bridge* (1901).

NY DIGITAL AUDIOGUIDE

■ I forbindelse med jubileumsutstillingen "Munch 150" produseres en ny digital audioguide som skal fungere som en forlengelse av utstillingen for barn, ungdom og voksne. Den vil være aktuell både før, under og etter at man har sett utstillingen.

Publikum vil kunne bruke audioguiden til å innhente informasjon og fordype seg i digitale fortellinger, filmsnutter, samt lydspor og tekster med relasjon til hovedverkene i jubileumsutstillingen. Et planlagt tidskart skal kunne hjelpe deg å følge Munchs fotspor – hvor reiste han, hvor bodde han og hvilke bilder malte han de forskjellige stedene i Oslo?

Spesielt for barna vil det lages digitale spill for iPad som kan engasjere og bidra til å oppdage nye ting i Munchs bilder. Det vil bli lagt stor vekt på interaktivitet og bruk av sosiale medier i utviklingen av formidlingsprogrammet.

Audioguiden lages i samarbeid mellom Nasjonalmuseet og Munch-museet. De teknologiske løsningene utvikles i samarbeid med studenter ved Norges informasjonsteknologiske høyskole (NITH).

NEW DIGITAL AUDIO GUIDE

■ A new digital audio guide is being produced which will act as an extension of the "Munch 150" exhibition for all age groups: children, adolescents and adults. Visitors may benefit from its use before, during or after viewing the exhibition.

The public can use the audio guide to access information and immerse themselves in digital stories, film cuts, as well as soundtracks and texts relating to the major works displayed in the anniversary exhibition. A prospective time chart will help the public follow in the footsteps of Munch – where did he travel, where did he live and which paintings did he make in the various places in Oslo?

A digital game for iPads has been made with children in mind to catch their interest and help them discover new aspects of Munch's pictures. The developers of the educational software have given strong emphasis to interactive solutions and the use of social media.

The audio guide is produced in collaboration between the National Museum of Art, Architecture and Design and the Munch Museum. Technical solutions are developed in cooperation with the Norwegian School of IT (NITH).

MINIØYA

8.-9. JUNI 2013, OSLO

■ "Miniøya" er en musikk- og kulturfestival for barn og unge. Miniøya markerer Munch-jubileet med en rekke ulike aktiviteter som vil inspirere barn og unge til å lage sine egne versjoner av Munchs arbeider. Det blir blant annet en workshop og et male- og grafikkverksted med opplæring i Munchs teknikker. Resultatene fra de ulike verkstedene vil bli hengt opp: det som til slutt vil bli verdens lengste Munch-utstilling med elevarbeider (1,4 km).

! Festivalen finner sted i Tøyenparken vis-a-vis Munch-museet. www.minioya.no www.munch150.no

! The festival takes place in Tøyenparken opposite the Munch Museum. www.minioya.no www.munch150.no

8-9 JUNE 2013, OSLO

■ "Miniøya" is a music and culture festival for children and youngsters. The festival will commemorate Munch's birthday with a variety of activities to inspire children and young people to create their own interpretations of Munch's work. It will include workshops for painting and

prints, teaching the techniques used by Munch. The works produced from the workshops will be mounted in what will eventually become the world's longest Munch exhibition of pupils' work (1.4 km).

Foto: Lena Schulze Torremstedt

! For mer informasjon: www.dks.nasjonalmuseet.no/produksjon/fa-oye-pa-munch

"Få øye på Munch" er finansiert ved hjelp av Sparebankstiftelsen DNB NOR

! For more information: www.dks.nasjonalmuseet.no/produksjon/fa-oye-pa-munch

"See Munch" has been financed with the help of the foundation Sparebankstiftelsen DNB NOR

FÅ ØYE PÅ MUNCH ET DIGITALT VERKSTED FOR BARN OG UNGE

■ Edvard Munch brukte et rikt spekter av kunstneriske virkemidler. Han benyttet også sin tids moderne teknologi, og fotografiet fungerte som skissebok. Det digitale verkstedet "Få øye på Munch" knytter dette til vår egen tid ved at elever får benytte iPads til fotografering og billedredigering. Med utgangspunkt i Munchs varierte uttryksmåter får elevene bruke sine kreative evner og skape egne bilder.

SEE MUNCH A DIGITAL WORKSHOP FOR KIDS

■ Edvard Munch utilised a rich spectrum of artistic tools. He used the modern technology of his era and photographs served as a sketchpad. The digital workshop "See Munch" links this to our present day as pupils will use iPads for taking pictures and photo-editing them. The kids will have an opportunity to use their creative talents and make their own pictures with Munch's diversity of expression as a point of departure.

MUNCH FOR ALLE

■ "Salaby" er en populær nettressurs i skolen. I forbindelse med Munch-jubileet får skolene egne nettsider om Munch. Her kan elevene se og oppleve Munch i fire nyproduserte filmer og lære mer om Munchs liv og virke ved hjelp av interaktive oppgaver og spill. Munch-sidene er utviklet i samarbeid med Munch-museet. For mer informasjon, se www.salaby.no

MUNCH FOR EVERYONE

■ "Salaby" is a popular website used in the Norwegian schools. Schools will now have access to special web pages on the site in connection with the Munch anniversary. Pupils can go online and experience Munch in four newly produced films and use interactive assignments and games to learn more about his life and work. The Munch pages have been developed with the assistance of the Munch Museum. For more information see www.salaby.no

MUNCH PÅ PAPIR

MUNCH ON PAPER

1. NOVEMBER 2013-2. FEBRUAR 2014

1 NOVEMBER 2013-2 FEBRUARY 2014

Utstillingen "Munch på papir" presenterer Edvard Munchs omfattende produksjon av kunst på papir. I tillegg til velkjente hovedverk innen grafikk og tegning, får publikum se ukjente skatter og rariteter, som til sammen gir et fascinerende innblikk i Munchs liv og kunst.

I løpet av sin karriere skapte Edvard Munch ca. 800 grafiske motiver og 5000 tegninger. Mange av disse forholder seg til hans malerier, men papirarbeidene utgjør likevel en selvstendig kunstform, med et eget repertoar av teknikker, stil og uttrykk. Denne utstillingen viser et bredt utvalg av Munch på papir, med barnetegninger, skisser, grafiske perler og mesterlige akvareller. Sentralt i utstillingen står *Livsfrisen* på papir, med blant annet pastellversjonen av *Skrik*, og en vegg med tallrike fargevarianter av tresnittet *Mot skogen*. For aller første gang vil samtlige av Munchs mer enn 150 skissebøker bli utstilt – og gjort digitalt tilgjengelig; en unik sjanse til et dypdykk i denne skjulte skatten av mer enn 3000 tegninger. Her ligger mange overraskelser på lur for den som er nysgjerrig!

! Kuratorer/curators:
Magne Bruteig
Ute Kuhlemann Falck

www.munch.museum.no

The exhibition Munch on paper presents Edvard Munch's extensive production of art on paper. The public

is treated to renowned graphic works and drawings as well as to unfamiliar treasures and rarities. These combined, reveal fascinating insights into Munch's life and art.

In the course of his career, Edvard Munch created about 800 graphic motifs and 5,000 drawings. Many of these link to his paintings but the works on paper nevertheless comprise an independent art form, with their own repertoire of techniques, styles and expressions. This exhibition shows a broad selection of Munch's art on paper, including childhood drawings, sketches, graphic jewels and masterly watercolours. *The Frieze of Life* series on paper forms the core of this exhibition, including *The Scream* in pastels and a wall with numerous colour variations of the woodcut *Towards the Forest*. For the first time ever, all of Munch's more than 150 sketchbooks will be exhibited – and made digitally accessible. This is a unique opportunity to delve into a hidden treasure of more than 3,000 drawings. Lots of surprises await the curious inquirer!

På mange av Edvard Munchs tegninger kan man finne morsomme kommentarer fra kunstneren selv. Denne tegningen er fra Munchs opphold på Dr. Jacobsons privatklinik i København der han la seg inn høsten 1908 etter et nervøst sammenbrudd, og har påskriften: "Professor Jacobson elektriserer den berømte Maler Munch og bringer mandlig positiv og kvindelig negativ Kraft ind i hans skjøre Hjerne".

Edvard Munch added witty comments to many of his drawings. This drawing is from Munch's stay at Dr. Jacobson's Private Clinic in Copenhagen during the autumn of 1908 after the artist suffered a nervous breakdown and features the inscription: "Professor Jacobson electrifies the famous Painter Munch and conducts male positive and female negative Energy into his fragile Brain".

! SEKSJON FOR GRAFIKK OG TEGNINGER
Munch-museets seksjon for grafikk og tegninger består av førstekonservator Magne Bruteig og førstekonservator Ute Kuhlemann Falck.

Seksjonens samling består av 17 750 grafiske blad, ca 4 500 tegninger, 435 fotografier, 503 trykkplater og trykksteiner (litosteiner, metallplater og treplater). I tillegg kommer diverse redskaper til grafikk, tegning og foto (løvsager, valser, fargestifter, filmkamera og –fremviser, etc.), samt Munchs notater og brev. Papirmagasinet huser også en del tegninger av Munchs søsken, mor og tante.

! PRINTS AND DRAWINGS DEPARTMENT
The Munch Museum's Prints and Drawings Department is staffed by Senior Curator Magne Bruteig and Senior Curator Ute Kuhlemann Falck.

The department's collection consists of 17,750 graphic sheets, around 4,500 drawings, 435 photographs, 503 printing plates (lithographic stones, metal plates and wood blocks). Added to these are various tools for graphics, drawing, and photography (jigsaws, rollers, crayons, film camera and projector, etc.), as well as Munch's notes and letters. The paper archives also include some drawings by Munch's siblings, mother and aunt.

I Munch-museets papirmagasin finnes flere verk med mangler fra Munchs tid som i dag kan fremstå som små mysterier. Et eksempel er denne akvarellen av *Skrik* (ant. 1895) som av en eller annen grunn er revet tvers over, enten av Munch selv eller av andre. Munch-museet har kun denne halvdel.

The Munch Museum's paper archives contain several fragmentary works from Munch's day which can be rather enigmatic. One is this watercolour of *The Scream* (ca. 1895), which, for one reason or another, is ripped in two, either by Munch or by someone else. The Munch Museum only has this half.

KONFERANSE, 22.-23. NOVEMBER 2013

MUNCH OG MODERNITET

■ Konferansen ledsager utstillingen "Munch på papir" og vil undersøke ulike aspekter ved grafikk og mediekultur.

! Ute Kuhlemann Falck (tilrettelegger årets seminar), Patricia G. Berman, Øivind Lorenz Storm Bjerke, Mai Britt Guleng, Erik Mørstad, Jon-Ove Steihaug, Ingebjørg Ydstie. For mer informasjon, se www.hf.uio.no/ifikk/english/research/projects/munch

CONFERENCE, 22-23 NOVEMBER 2013

MUNCH AND MODERNITY

■ Accompanying the "Munch on Paper" exhibition at the Munch Museum, this conference will investigate various aspects of printmaking and media culture.

! Ute Kuhlemann Falck (facilitator of this year's seminar), Patricia G. Berman, Øivind Lorenz Storm Bjerke, Mai Britt Guleng, Erik Mørstad, Jon-Ove Steihaug, Ingebjørg Ydstie. For more information, see www.hf.uio.no/ifikk/english/research/projects/munch

PAPIR- KONSERVERING PÅ UTSTILLING

■ I forbindelse med utstillingen "Munch på papir" vil Munch-museets konserveringsavdeling, ved papir- og monteringsatelieret, belyse ulike aspekter ved papir som materiale. Det fokuseres på papir i et historisk perspektiv, Munchs bruk av papir i sitt kunstneriske virke, hvordan han oppbevarte sine tegninger og trykk, typiske skader på papir samt noen betraktninger rundt datidens trender innenfor montering og presentasjon av kunst på papir. Denne delen av utstillingen vil bli presentert i Munch-museets foredragssal.

FOCUS ON PAPER CONSERVATION

■ In connection with the exhibition "Munch on Paper", the paper and mounting studio of the Munch Museum's Conservation department will shed light on various aspects of paper as a material. They will focus on paper from a historic perspective, Munch's use of paper in his artistry, the way he stored his prints and drawings, common damage problems as well as some reflections on mounting and presentation of artworks on paper in Munch's time. This part of the exhibition will be presented in the Munch Museum's auditorium.

STENERSENS LINJE:

DEN UKJENTE HISTORIEN OM MUNCH OG NORSK MODERNISME

15. JUNI-29. SEPTEMBER 2013, STENERSEMUSEET

■ Edvard Munch blir ofte fremstilt som noe for seg selv i norsk kunst, som et utilnærmelig og ruvende geni. Munch hadde imidlertid stor betydning for mange av sin samtids kunstnere. Kunstsamlere, forfatteren og aksjemegleren Rolf Stenersen (1899-1978) bygget sin omfattende kunstsamling med utgangspunkt i Edvard Munchs kunst. Som 19-åring dukket han opp i Munchs atelier på Ekely. Dette førte til et langt vennskap, men ble også forutsetningen for en stor kunstsamling. Munch ga Stenersen råd når det gjaldt det å bygge opp en samling. "(Kjøp) bilder av dem som prøver å bryte ny vei. Bilder som det er noe særlig ved. Hør ikke på hva andre syns. En samling skal ha linje." I kontrast til tidens nasjonalt orienterte og franskinfluerte kunst går linjene i Stenersen-samlingen fra Munch og fremover mot en rekke yngre norske kunstnere. Med utgangspunkt i Stenersen-samlingen og med Munch som omdreiningspunkt presenterer utstillingen kunstnere som på ulikt vis kan betraktes i forhold til en alternativ historie om norsk kunst i perioden 1900 til 1950.

Kurator: Lars Toft-Eriksen

STENERSEN'S LINE:

THE UNKNOWN STORY OF MUNCH AND NORWEGIAN MODERNISM

15 JUNE-29 SEPTEMBER 2013, THE STENERSEN MUSEUM

■ Edvard Munch is often portrayed as a loner in a Norwegian art context, a standoffish and monumental genius. However, he had a massive influence on a number of contemporary artists. Munch's art was the point of departure for an extensive collection established by the art collector, author and stockbroker Rolf Stenersen (1899-1978). 19 years old, he turned up at Munch's studio at Ekely. A long friendship ensued, while an exceptional art collection was steadily growing. Munch gave Stenersen his advice on the choice of artists: "Buy pictures by artists who try to break new ground. Pictures that possess something special. Don't listen to other people's opinion. A collection should have a line." As opposed to a dominant trend of nationally inclined and French-inspired art, the lines inherent in Stenersen's collection reveal Munch's influence on young Norwegian artists. Based on Stenersen's collection and with Munch as the pivotal figure, the exhibition presents artists who, in different ways, may be viewed as belonging to an alternative story about Norwegian art in the period 1900 to 1950.

Kurator: Lars Toft-Eriksen

1 **ROLF E. STENERSEN** (1899-1978): Norsk finansmann, forfatter og kunstsamler. Stenersen var en sentral figur i 1930-årenes kulturliv. Etter Munchs død i 1944 forfattet Stenersen også biografien *Edvard Munch. Nærbilde av et geni* (1944) som er blitt stående som en av de mest solgte og publiserte bøkene om Munch.

STENERSEN-SAMLINGENE

Med utgangspunkt i Munch bygget Stenersen en stor samling med norsk kunst fra første halvdel av 1900-tallet. Blant de viktigste var Ludvig Karsten, Olav Strømme, Kai Fjell, Erik Harry Johannessen, Rolf Nesch og Jakob Weidemann. Samlingen ble gitt i gave til Oslo kommune i 1936. Han bygget senere opp en samling over europeisk modernisme som han ga til Bergen kommune i 1971.

1 **ROLF E. STENERSEN** (1899-1978):

Norwegian financier, author and art collector; a pivotal figure in Norwegian cultural life of the 1930s. Shortly after Munch's death, Stenersen wrote the biography *Edvard Munch. Close-up of a Genius* (1944), which was to become probably the most widely published and read book on Munch.

THE STENERSEN COLLECTION

With Munch as a point of departure, Stenersen built an impressive collection of Norwegian art from the first half of the 20th Century. Among its most significant artists are Ludvig Karsten, Olav Strømme, Kai Fjell, Erik Harry Johannessen, Rolf Nesch and Jakob Weidemann. The collection was donated to the City of Oslo in 1936. Stenersen later established a collection of European Modernism, donated to the City of Bergen in 1971.

1 **PROSJEKTROM "MUNCH 2013"**

Med Prosjektrom Munch 2013 ønsker Stenersenmuseet å markere samtidskunsten i jubileumsåret. Edvard Munch har betydning for mange samtidskunstnere, og hans kunstnerskap inntar i dag en markant internasjonal posisjon. I Rolf Stenersens ånd ønsker vi å trekke frem den unge norske samtidskunsten. I prosjektrømmet inviteres Institutt for degenerert kunst til å gå i dialog med Munch på vår tids premisser. Institutt for degenerert kunst er et kunstnerfellesskap basert i Oslo, bestående av Anders Nordby, Eirik Sæther og Arild Tveito.

Kurator: Lars Toft-Eriksen

1 **PROJECT ROOM "MUNCH 2013"** is the Stenersen Museum's way of highlighting contemporary art within the anniversary year. Edvard Munch is a significant figure to many contemporary artists, and his art enjoys a prominent position internationally. In the spirit of Rolf Stenersen, we wish to bring attention to young Norwegian contemporary art. Institutt for degenerert kunst ("Institute for Degenerated Art") is invited to a dialogue with Munch on today's terms. Institutt for degenerert kunst is a collective of artists based in Oslo, consisting of Anders Nordby, Eirik Sæther and Arild Tveito.

Kurator: Lars Toft-Eriksen

ASGER JORN OG EDVARD MUNCH

25. OKTOBER 2013-
16. FEBRUAR
2014, BERGEN
KUNSTMUSEUM

Kuratorer/curators:
Oda Wildhagen
Gjessing, Knut Ormhaug.
www.kunstmuseene.no
www.munch150.no

■ Edvard Munch var en viktig inspirasjon for den danske Cobra-kunstneren Asger Jorn (1914-1973) og hans kunstneriske prosjekt. Utstillingen "Asger Jorn og Edvard Munch" sammenstiller Jorns og Munchs bilder og presenterer dem som jevnbyrdige kunstnere.

Til tross for forskjeller i både teknikk og uttrykk, har de to kunstnerne mange fellestrekk. De var begge opptatt av menneskenes vilkår i det moderne samfunnet og stilte spørsmål ved livets store begivenheter, om liv og død, om frykt og drømmer. Utstillingen fokuserer på Jorns originale oppfatning av Munchs sene arbeider, hvor maleriets spontane, eksperimentelle og maleriske kvaliteter stod sentralt. Dette var viktig for Jorns kunstneriske utvikling, og utstillingen gir nye perspektiver i forhold til Munchs kunstnerskap.

ASGER JORN AND EDVARD MUNCH

25 OCTOBER 2013-16 FEBRUARY 2014,
BERGEN ART MUSEUM

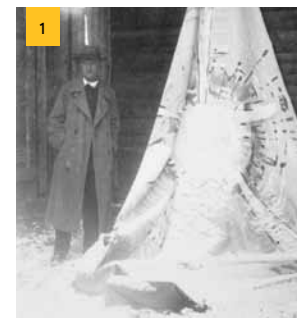
■ Edvard Munch was a major inspiration for the Danish Cobra artist Asger Jorn (1914-1973) and his artistic project. The exhibition "Asger Jorn and Edvard Munch" juxtaposes Jorn's and Munch's paintings, presenting the two as artistic peers.

The two artists have much in common despite their differences in technique and expression. Both were concerned about human conditions in a modern society and confronted major existential phenomena with their queries about life and death, fears and dreams. This exhibition spotlights Jorn's original perceptions of Munch's later works, with focus on the paintings' spontaneous, experimental and artistic qualities. This was vital to Jorn's artistic development and the exhibition opens new perspectives on Munch's art.

MUNCH TILBAKE PÅ RAMME

100 ÅR ETTER SEIEREN I BERLIN

Kurator/curator: Petra Pettersen.
www.rammegaard.no
www.munch150.no

23. SEPTEMBER 2013-
26. JANUAR 2014, HVITSTEN

■ Det nye billedgalleriet på Ramme Gaard innvies med en utstilling av Edvard Munch. Billedutvalget består av Munchs monumentale utkast til auladekorasjonene, med hovedvekt på bildene han malte på Nedre Ramme. Munch kjøpte eiendommen Nedre Ramme i Hvitsten for å fortsette sitt arbeide med utkastene til dekorasjonene i Universitetets Aula. Flere av motivene har utgangspunkt i landskapet på stedet, lett gjenkjennelig i blant annet hans monumentale utkast til *Forskerne (Alma Mater)*.

Utkastet er blant utstillingens høydepunkter og har ikke blitt vist for publikum siden 1911.

I en av salene vises elleve monumentale dekorasjoner med aulamotiver som først ble presentert i 1913 på høstutstillingen i Berlin og senere i Frankfurt. Billedseriens suksess i Tyskland var en viktig årsak til at Munch sommeren 1914 fikk oppdraget med å dekorere Universitetets aula.

MUNCH RETURNS TO RAMME

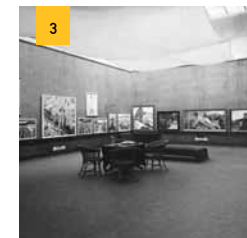
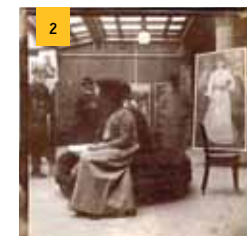
100 YEARS AFTER TAKING BERLIN

23 SEPTEMBER 2013-26 JANUARY 2014, HVITSTEN

■ The new art gallery at Ramme Gaard will open with an Edvard Munch exhibition. The pictures consist of Munch's monumental drafts for the decoration of the University Aula, with emphasis on the pictures he painted at Nedre Ramme.

Munch bought the property Nedre Ramme in Hvitsten to continue making his drafts for the University Aula decorations. Several of the motifs utilize the nearby landscape as a point of departure. It's easily recognizable for instance in his monumental proposal for *The Scientists*. This draft is among the main attractions of this exhibition and hasn't been on public display since 1911.

One of the exhibition rooms presents 11 monumental decorations with Aula motifs which were first displayed in 1913 at the autumn exhibition in Berlin and later on in Frankfurt. The success of the series in Germany was an important reason for awarding the Aula assignment to Munch.

Kurator/curator: Elisabeth Vik Forsberg.
www.blomqvist.no

MUNCH OG BLOMQVIST

3. JUNI-21. AUGUST 2013, OSLO

■ Edvard Munch var en hyppig utstiller hos Blomqvist kunsthandel i Oslo. Årets utstilling vil belyse forbindelsen mellom Munch og Blomqvist ved at kunstnerens utstillingsvirksomhet settes i et historisk perspektiv.

Utstillingen "Munch og Blomqvist" vil blant annet fokusere på Munchs første utstilling hos Blomqvist, "skandaleutstillingen" i 1895, som var Munchs første presentasjon av grafikk i Norge. Flere år etter denne utstillingen skrev Munch: "Det var i 1895. Jeg hadde utstilling om høsten hos Blomqvist. Striden gikk voldsomt om billedene. Der røptes paa boycotting av lokalet - politi. (...)" Utstillingen var Munchs første av i alt 13 utstillinger hos Blomqvist, siste gang var i 1936. Også utstillingen i 2013

vil fokusere på Munchs grafiske kunst og vise et utvalg grafikk fra private samlinger. Utstillingen vil trekke en linje fra den første utstillingen i 1895 til den siste i 1936. Blomqvists lokaler er godt bevart og fremstår i dag som da Munch stilte ut der. Utstillingen hos Blomqvist vil gi de besøkende sjansen til å oppleve den opprinnelige atmosfæren i et lokale der Munch selv stilte ut sine kunstverker.

MUNCH AND BLOMQVIST

3 JUNE-21 AUGUST 2013, OSLO

■ Munch was a frequent exhibitor at Blomqvist art dealer in Oslo. This year's exhibition will emphasize the relationship between Munch and Blomqvist by putting Munch's exhibition activities into a historical perspective.

The exhibition, Munch and Blomqvist, will include an in depth look at Edvard Munch's first exhibition at Blomqvist, the "scandal exhibition" in 1895, which was Munch's first presentation of prints in Norway. Several years after this exhibition, Munch wrote: It was in 1895. My exhibition at Blomqvist was in the autumn. Arguments over the pictures were raging. They talked of boycotting the venue - police (...) The exhibition was the first of 13 which he held at Blomqvist, the last being in 1936. The 2013 exhibition will also focus on Munch's graphic art, with a selection of prints from private collections put on display. The exhibition will represent a timeline from the first exhibition in 1895 to the last in 1936. Blomqvist's premises are well preserved and at the same address as when Munch exhibited there. The exhibition at Blomqvist will give visitors the chance to experience some of the atmosphere of the same premises where many of Munch's famous motifs graced the walls.

SCANDINAVIAN PAIN:

RAGNAR KJARTANSSON
AND EDVARD MUNCH

3. MAI-25. AUGUST 2013, MODERNA MUSEET, MALMÖ, SVERIGE.

Uansett om det handler om maleri, tegninger, videoer, musikk eller performance, uttrykker Ragnar Kjartansson (f. 1976, Reykjavik) en poetisk tristhet i kombinasjon med subtil humor i sitt kunstnerskap. I sine performancer gjentar han oftast samme handling gang på gang og skaper både en håpløs og morsom situasjon.

Scandinavian Pain er et elleve meter langt rosa neonskilt som Kjartansson monterte for første gang på taket til en låve i sammenheng med biennalen "Momentum" i 2006 i Moss i Norge. Han bodde i låven en uke der han ved bilder og handlinger levde ut stereotypien om den lidende, nordiske kunstneren.

Neonverket ingår nå i Moderna Museets samling og Kjartansson vil montere den på en nybygget låve på innsiden av museet. Inne i låven vil det henge verk av Edvard Munch som sannsynligvis kommer til å bli sett i ett nytt lys. På ulike måter kommer også Ragnar Kjartansson selv til å være tilstede som en melankolsk joker.

Kurator/curator: John Peter Nilsson.
www.modernamuseet.se

SCANDINAVIAN PAIN:

RAGNAR KJARTANSSON
AND EDVARD MUNCH

3 MAY-25 AUGUST 2013, MODERNA MUSEET, MALMÖ, SWEDEN.

In an array of guises – paintings, drawings, videos, music or performances – the artistry of Ragnar Kjartansson (b. 1976, Reykjavik) conveys a poetic melancholy in combination with subtle humour. In his performances he often repeats an action over and over again, creating both a hopeless and comical situation.

Scandinavian Pain is an 11-metre long pink neon sign that Kjartansson initially mounted in 2006 on a barn roof in connection with the biennial "Momentum" in Moss, Norway. He stayed in the barn for a week and in pictures and action he lived the stereotypical life of the suffering, Nordic artist.

The neon work is included in the Moderna Museet's collection and Kjartansson will mount it on a newly built barn inside the museum. Works by Edvard Munch will hang within the barn and as a result these will probably be seen in a new light. Ragnar Kjartansson will also be present in various ways as a melancholy joker.

MUNCH 150
48

1 Ragnar Kjartansson, *Scandinavian Pain*, Moss, Norge, 2006. Moderna Museet.

Ragnar Kjartansson, *Scandinavian Pain*, Moss, Norge, 2006. Moderna Museet.

2 Edvard Munch, *Madonna*, 1895/1902. Privat samling.

Edvard Munch, *Madonna*, 1895/1902. Private collection.

GRAFISKE HOVEDVERK

1894–1944

4. OKTOBER 2013-4. JANUAR 2014, KUNSTHAUS ZÜRICH, SVEITS.

Kunsthau Zürich presenterer i denne utstillingen en av de største private samlingene av Edvard Munchs grafikk. Flere av de grafiske bladene, fra de tidligste etsningene til de sene litografiene, har aldri vært vist offentlig.

Utstillingen omfatter nesten 200 grafiske blad fra den private samlingen og flere malerier fra Kunsthau Zürichs egen Munch-samling. De grafiske arbeidene kombinerer en usedvanlig rik og diskre fargepalett, og deres uttrykksfulle kraft forsterkes ved hans sentrale symbolist-allegorier i motiver som inkluderer *Skrik*, *Madonna*, *Melankoli*, *Synden* og flere andre. En omfattende katalog redigert av Gerd Woll, tidligere førstekonservator ved Munch-museet i Oslo, vil bli publisert til utstillingen.

MASTER PRINTS

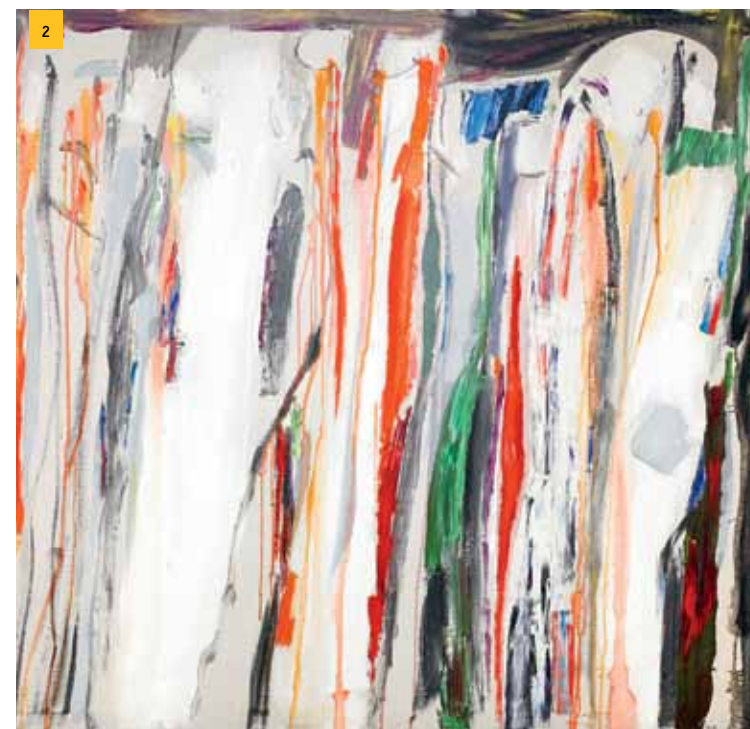
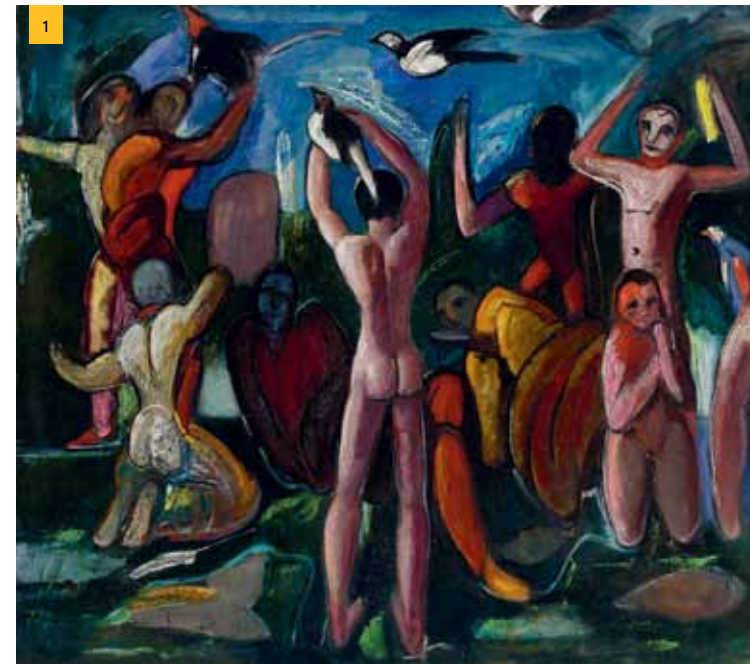
1894-1944

4 OCTOBER 2013-4 JANUARY 2014, KUNSTHAUS ZÜRICH, SWITZERLAND.

The Kunsthau Zurich presents one of the largest private collections of works by Edvard Munch in this exhibition. Many of the prints, from the earliest etchings to the later lithographs, have never been shown to the public.

The exhibition comprises nearly 200 outstanding prints from the private collection and several paintings from the vast Munch collection of the Kunsthau Zurich. These graphic works combine an extraordinarily rich and subtle colour palette, and the expressive power is strengthened by his central symbolist allegories in motifs like *The Scream*, *Madonna*, *Melancholy*, *The Sin*, and many others. A comprehensive catalogue edited by Gerd Woll, former Senior Curator of the Munch Museum in Oslo, which accompanies the exhibition.

Kuratorer/curators:
Dr Tobia Bezzola,
Dr Christoph Becker,
Ben Fria
www.kunsthau.ch
www.munch150.no

1 Jens Adolf Emil Jerichau, *Offerfesten*, 1915. Canica Kunstsamling.

Jens Adolf Emil Jerichau, *Offerfesten*, 1915. Canica Art Collection.

2 Kjartan Slettemark, *Gråtersker*, 1964. Canica Kunstsamling

Kjartan Slettemark, *Weeper*, 1964. Canica Art Collection.

MUNCH 150
49

FRA MUNCH TIL SLETTEMARK

1. MARS-12. MAI 2013, MUNCH-MUSEET

Utstillingen "Fra Munch til Slettemark - 200 bilder fra en privatsamling" presenterer en norsk privatsamling bygget opp gjennom de siste 10-15 årene. Vekten ligger på moderne nordisk og nord-europeisk maleri fra omkring 1900 og frem til 1960-årene. Det er første gang denne unike samlingen vises.

En ambisiøs privatsamling bygget gjennom et grundig kunsthistorisk arbeid er ikke hverdagskost i norsk kunsthistorie. Mens toneangivende privatsamlere flokker seg om samtidskunsten, går Canica kunstsamling i stedet bakover i tid og konsentrerer seg om nordisk maleri fra begynnelsen av forrige århundre og frem til sekstiårene. Mer spesifikt legger den vekt på de ekspressive tendensene Edvard Munchs maleri var inspirasjonskilde til og en del av. Den rommer derfor også nord-europeisk kunst i form av tysk ekspresjonisme – med kunstnere som Eric Heckel, Karl Schmidt-Rottluff og Emil Nolde – samt COBRA-gruppen med Asger Jorn i spissen. Den norske kunstneren Kjartan Slettemark (1932-2008) og andre kunstnere fra sekstiårene danner det tidsmessige ytterpunktet. Utstillingen gir dermed et fortet bilde av moderne nordisk og nord-europeisk maleri.

Kuratorer/curators:
Steinar Gjessing,
Jon-Ove Steihaug.
www.munch-museum.no
www.munch150.no

FROM MUNCH TO SLETTEMARK

1 MARCH-12 MAY 2013, MUNCH MUSEUM.

The exhibition "From Munch to Slettemark - 200 pictures from a private collection" presents a private Norwegian collection amassed in the past 10-15 years. Its main thrust involves modern Nordic and North European paintings from around 1900 to the 1960s. This is the first time the collection has been exhibited.

An ambitious private collection put together with solid art historic efforts is no common fare in the Norwegian art world. While trendsetting private collectors flock to contemporary art, Canica Art Collection reaches back in time to the start of the 20th century all the way up to the 1960s, concentrating on Nordic painting. More specifically, it stresses the expressive tendencies inspired by and manifested by Munch's paintings. Thus it also includes North European art in the form of German expressionism – with artists such as Eric Heckel, Karl Schmidt-Rottluff and Emil Nolde – and COBRA headed by Asger Jorn. The Norwegian artist Kjartan Slettemark (1932-2008) and other artists of the 1960s serve as the endpoint on this timeline. Thus the exhibition provides a concentrated picture of modern Nordic and North European painting.

MESTERMØTE: IBSEN-MUNCH

20. MARS 2013-FEBRUAR 2014, OSLO

■ Edvard Munch og Henrik Ibsen er to av de største kunstnere Norge har fostret. De har begge satt dype spor i verdenskunsten. Nære venner ble de aldri, men de er knyttet sammen gjennom Munchs motiver inspirert av Ibsens verker og en serie portretter.

"Når jeg leser Ibsen leser jeg om meg selv", påsto Munch. *Kongsemnerne*, *Peer Gynt*, *Gengangere*, *Når vi døde vågner* og *John Gabriel Borkman* har alle vekket gjenkjennelse hos maleren, noen ganger så sterkt at det har blitt selvportretter ut av Ibsens rollefigurer.

Munch var en stor beundrer av Ibsen, og Ibsen hadde også sans for den unge kunstneren. Temaene de begge arbeidet med krysset på ulike måter, kanskje til gjensidig berikelse? Om Munch er det sagt at han er en litterær maler, og Ibsen som dramatiker en meget visuell forfatter. De møttes på et dypere plan.

Ibsenmuseets utstilling "Mestermøte" sidestiller Munchs arbeid med Ibsens dramatik, slik at deres ulike kunstformer kommer i dialog. Munchs motiver er – på samme måte som Ibsens drama – "gennemlevet".

I IBSEN MUSEET ligger i Henrik Ibsens gate 26 i Oslo sentrum, rett over gaten for Slottet. Henrik Ibsens hjem i Arbins gate 1 utgjør kjernen i Ibsenmuseet. **Prosjektansvarlig:** Bergljot Geist. www.ibsenmuseet.no.

MASTERS MEET: IBSEN-MUNCH

20 MARCH 2013-FEBRUARY 2014, OSLO

■ Edvard Munch and Henrik Ibsen are two of the greatest artists fostered by Norway. Both have left deep, permanent tracks in international art. They never became close friends but they are linked by several portraits Munch made of the playwright and by the artist's motifs inspired by Ibsen's plays.

"When I read Ibsen I'm reading about myself," claimed Munch. *The Pretenders*, *Peer Gynt*, *Ghosts*, *When We Dead Awaken* and *John Gabriel Borkman* all appealed to the soul of the painter, sometimes so strongly that self-portraits emanated from Ibsen's stage characters.

Munch was a huge fan of Ibsen, and Ibsen appreciated the young artist. The themes which intrigued the two intersected in a variety of ways, perhaps to their mutual benefit? Munch has been called a literary painter and as dramatist Ibsen had a highly visual style. They met on a deeper level.

The Ibsen Museum's exhibition "Masters meet" juxtaposes Munch's artworks with Ibsen's drama and initiates a dialogue between them. Munch's motifs are experienced in a similar way as Ibsen's drama.

I THE IBSEN MUSEUM is located in Ibsen's gate 26, next to the Royal Castle. The Ibsen Museum's main attraction is Henrik Ibsen's home in Oslo. **Project Manager:** Bergljot Geist. www.ibsenmuseet.no.

MUNCH OG MALERVENNENE PÅ MODUM

11. MAI-22. SEPTEMBER 2013,
BLAAAFARVEVÆRKET, MODUM

Kurator/curator:
Tone Sinding Steinsvik.
www.blaa.no

■ Blaaafarveværket feirer Munch-jubileet med en utstilling viet Edvard Munch og de unge friluftsmalerne på Modum i 1880-årene; Frits Thaulow, Karl Jensen-Hjell, Kalle Løchen, Jørgen Sørensen og Gustav Wentzel.

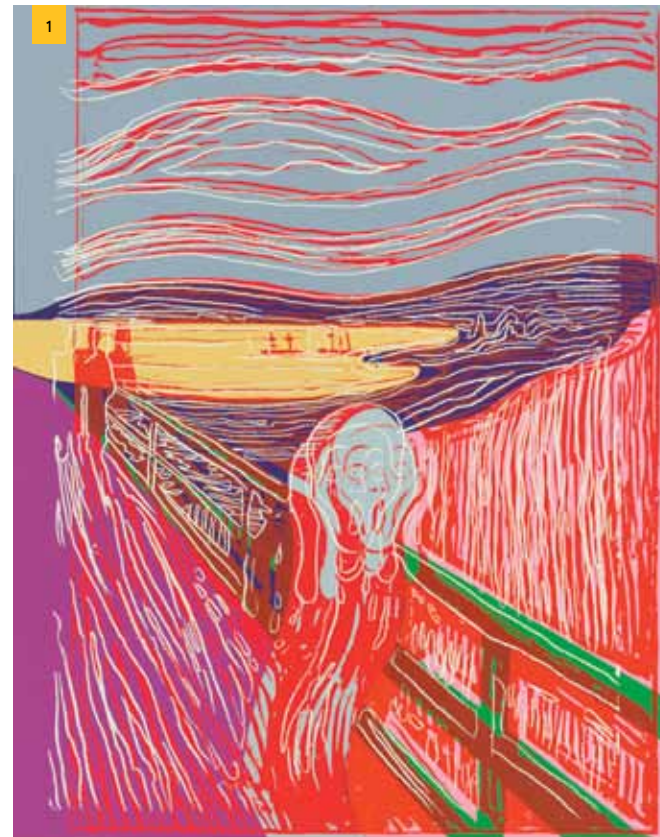
I 1883 flyttet Frits Thaulow og en del unge malere til Modum. Samme år skrev Gunnar Heiberg i Dagbladet: "I nærmeste Fremtid vil Kristiania faa se mange Billeder med Motiv fra Modum. Her er nemlig grunnlagt et Akademi for Maling efter Naturen – ude i Naturen. Nationalt Friluftsk-Akademi med Fransk Tejnt". Malerkoloniens kunstneriske syn var å male realistisk i friluft – ansikt til ansikt med naturen. Thaulow var pådriveren og uttrykte det slik: "Fest for øyet – musikk i linjer og farver". I august 1884 kom også Edvard Munch på besøk til Modum. Her malte han blant annet bildet *Piken på sengekanten*.

MUNCH AND HIS ARTIST FRIENDS AT MODUM

11 MAY-22 SEPTEMBER 2013, BLAAAFARVEVÆRKET, MODUM

■ Blaaafarveværket is celebrating Munch's birthday with an exhibition devoted to Munch and the young *en plein air* painters of Modum from the 1880s; Frits Thaulow, Karl Jensen-Hjell, Kalle Løchen, Jørgen Sørensen, and Gustav Wentzel.

In 1883, Frits Thaulow and a number of young painters moved to Modum. That same year, Gunnar Heiberg wrote in Dagbladet: "In the near future, Kristiania will see many paintings with motifs from Modum. Indeed, an academy for painting according to nature has been founded - out in nature itself. A national *en plein air* academy with a French hue". The artists' colony's vision was to paint realistically in open air, face-to-face with nature. Thaulow was the driving force behind this and spoke of it like this: "A feast for the eyes - music in lines and colours." Edvard Munch visited Modum in 1884. He made paintings such as *The girl on the edge of the bed*.

MUNCH | WARHOL OG DET MANG- FOLDIGE BILDET

27. APRIL-27. JUNI 2013, SCANDINAVIA HOUSE, NEW YORK, USA.

■ Utstillingen fører sammen to av de mest produktive og oppfinnsomme produsentene av grafiske blad i det tyvende århundre, Edvard Munch og Andy Warhol.

Kuratorer/curators:
Pari Stave,
Patricia G. Berman.
www.scandinaviahouse.org
www.munch150.no

Utstillingen "Munch | Warhol and the Multiple Image" ("Munch | Warhol og det mangfoldige bildet") gransker fire litografiske serier av Edvard Munch produsert rundt århundreskiftet; *Skrik*, *Madonna*, *Brosjen* (Eva Mudocci) og *Selvportrett med knokkelarm*. I tillegg vises en lite kjent, men ekstraordinær serie med unike, upubliserte filmtrykk laget av Warhol i 1984 som annekterte og gjenskapte nye bilder av Munchs motiv. Enkeltutstillingen organiseres av The American-Scandinavian Foundation (ASF) og viser 35 arbeider av både Munch og Warhol utlånt fra Munch-museet, The Museum of Modern Art, the Andy Warhol Museum, og flere berømte private samlinger. ASF gir ut en gjennomillustrert katalog med forord av Dr. Patricia G. Berman som blir distribuert i USA av D.A.P.

Støttet av Fritt Ord og det Kongelige norske konsulatet i New York.

MUNCH | WARHOL AND THE MULTIPLE IMAGE

27 APRIL-27 JUNE 2013, SCANDINAVIA HOUSE, NEW YORK, USA.

■ The exhibition bring together two of the most prolific and inventive printmakers of the twentieth century, Edvard Munch and Andy Warhol.

The exhibition will examine four lithographic series by Edvard Munch produced at the turn of the century; *The Scream*, *Madonna*, *The Brooch* (Eva Mudocci), and *Self-Portrait with Skeleton Arm*, as well as a little-known but extraordinary series of unique, unpublished screen prints created by Warhol in 1984 that appropriated and re-envisioned Munch's motifs. The single-venue exhibition organized by The American-Scandinavian Foundation (ASF) will feature 35 works by both Munch and Warhol, on loan from the Munch Museum, The Museum of Modern Art, the Andy Warhol Museum, and several distinguished private collections. A fully illustrated catalogue, with a leading essay by Dr. Patricia G. Berman, will be published by ASF and distributed in the United States by D.A.P.

Supported by the Foundation Fritt Ord and the Royal Norwegian Consulate General in New York.

MUNCH!

9. FEBRUAR-12. MAI 2013, THIELSKA GALLERIET, STOCKHOLM, SVERIGE

■ Thielska Galleriet i Stockholm feirer Munch 150 med utstillingen "Munch!". Utstillingen vil vise samtlige Munch-verk i galleriets eie fra perioden 1880 til 1910.

Et 20-talls malerier vil bli stilt ut sammen med en et stort antall grafiske arbeider. Malerier som *Fortvilelse* (1892), *Damene på broen* (1903), *Eken* (1906), *Det syke barnet* (1907) og portrettet *Friedrich Nietzsche* (1906), vil presenteres sammen med sentrale grafiske verk med motiver som *Madonna*, *Vampyr*, *Sjalusi* og *Skrik*.

Thielska Galleriet i Stockholm ble etablert spesielt for bank- og finansmannen Ernest Thiel (1859-1947) og hans kone Signes storslåtte kunstsamling som inneholder flere sentrale verk av Edvard Munch. Thiel var en stor beundrer av Friedrich Nietzsches filosofi, noe som fikk en indirekte påvirkning på hvordan hans samling ble til, da han så Munchs arbeider som et uttrykk for Nietzsches tankesett.

Bygget ble tegnet av arkitekten Ferdinand Boberg, og stod klart i 1907. Thiel var en viktig støttespiller for Munch i flere år, og opparbeidet seg en betydelig samling av hans arbeider; 11 malerier og 99 grafiske verk. Samtlige vil bli vist i utstillingen i tillegg til flere innlånte verk.

Konstituert Direktør: Andreas Brändström

MUNCH!

9 FEBRUARY-12 MAY 2013, THIEL'S GALLERY, STOCKHOLM, SWEDEN

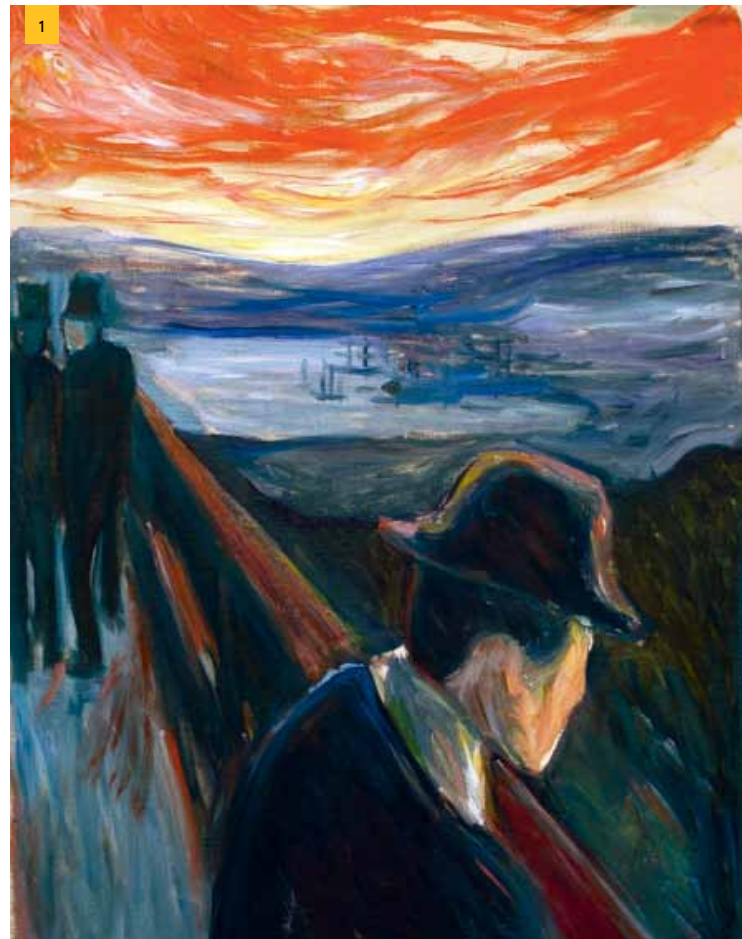
■ Thiel's Gallery in Stockholm is celebrating Munch 150 with the exhibition "Munch!" The gallery will exhibit all the Munch works in its collection from the period 1880 to 1910.

Around 20 paintings will be on display together with numerous graphic works. Paintings such as *Despair* (1892), *The Ladies on the Bridge* (1903), *The Oak* (1906,) *The Sick Child* (1907) and Munch's portrait of *Friedrich Nietzsche* (1906) will be presented along with major graphic works with motifs such as *Madonna*, *Vampire*, *Jealousy* and *The Scream*.

Thiel's Gallery in Stockholm was established by the banker and financier Ernest Thiel (1859-1947). He and his wife Signe's magnificent art collection includes key works by Edvard Munch. Thiel was a great admirer of Friedrich Nietzsche's thoughts, which came to play an indirect role in the creation of the collection, as Thiel considered that Munch's paintings revealed the essence of Nietzsche's philosophy.

The museum building was designed by Architect Ferdinand Boberg and completed in 1907. Thiel was a patron of Munch for several years and amassed a considerable collection of the artist's works: 11 paintings and 99 graphic works. All of these will be exhibited in addition to works lent from other collections.

Acting Director: Andreas Brändström

Som ledd i jubileumsmarkeringen Munch 150, sendes et av Edvard Munchs hovedverk, *Selvportrett med sigarett*, på Norgesturné. / One of Edvard Munch's major works will be sent on a tour of Norway as an element of the anniversary celebrations, Munch 150.

ANNE QVALE

MUNCH I KOFFERT

■ Selvportrettet vil stilles ut og reise i en koffertlignende kasse, og startskuddet går på Svalbard Museum på Edvard Munchs fødselsdag den 12.12. 2012. Utstillingen vil gå videre til RidduDuottarMuseat i Karasjok i begynnelsen av januar, og ferden fortsetter syddover til den ender i Oslo i mai. Der vil bildet inngå i den store jubileumsutstillingen "Munch 150". Totalt vil syv utstillingssteder vise verket.

I *Selvportrett med sigarett* fra 1895 har Munch framstilt seg selv som en gåtefull og moderne kunstner. Ansiktet er vendt mot betrakteren og blikket er rettet ut av bildet. Han står i et udefinert rom og er sterkt belyst nedenfra. Ansikt og hender framstår nesten selvlysende. Denne betoningen av hånd og hode er iøynefallende, men for en kunstner er nettopp disse legemsdelene de viktigste. Hånden er plassert på brystet, sentralt i bildets komposisjon og over hjertet. Tankefull retter han sitt intense blikk mot betrakteren, men han ser vel så mye inn i seg selv som ut i en ytre verden.

"Munch i koffert" er finansiert ved hjelp av Sparebankstiftelsen DNB NOR. For mer informasjon, se www.nasjonalmuseet.no og www.munch150.no

MUNCH ON TOUR

■ A self-portrait will travel from place to place and be displayed in a crate, which is formed like a suitcase. The kick-off will be at Svalbard Museum on Edvard Munch's birthday, December 12th, 2012. The exhibition will then go to RidduDuottar Museum in Karasjok in the beginning of January. The tour will continue southwards and end up in Oslo in May, where it will be incorporated in the great anniversary exhibition "Munch 150". All in all, the work will be displayed at seven locations.

In this work, *Self-portrait with Cigarette* from 1895, Edvard Munch portrayed himself as a mysterious and modern artist. His face is directed toward the viewer and he stares straight out of the picture. He's standing in an undefined room and strongly lit from below. His face and hands seem nearly luminescent. There's something eye-catching about the emphasis on his hand and head, but these are the essential body parts for an artist. A hand is placed at his chest, centrally in the picture's composition, and right over his heart. He thoughtfully directs his intense gaze right at the viewer but he is looking just as much into himself as out into the external world.

Munch on Tour have been financed with the help of the foundation Sparebankstiftelsen DNB NOR. For more information, see www.nasjonalmuseet.no og www.munch150.no

Oslo Lufthavn

Flytoget is proud to sponsor the 150th Anniversary of Edvard Munch.

2013 is the 150th anniversary year of Edvard Munch's birth. Oslo will celebrate the great Norwegian artist with large-scale exhibitions of his works. Flytoget is proud to be a part of it.

Airport Express Train

Flytoget

M

MUNCH 150

IDA HABBERSTAD

SKRIKET FRÅ NATUREN

■ Lise Wulff er oppteken av natur i kunsten sin. No lagar ho ein miljørelatert versjon av *Skrik*.

– Munch skreiv om meisterverket sitt at han følte eit uendeleg skrik gjennom naturen. Han tenkte nok ikkje på miljøvern. Men den eksistensielle angsten mange føler i dag er knytt til omgjevnadene våre. Naturen skrik høgare og på ein annan måte i dag, seier Wulff.

Før har ho arbeidd med egne materiale, *frå* naturen og *i* naturen. Denne gongen tek ho føre seg eit ikon.

– Kanskje får prosjektet større merksemd? | "Skriket frå naturen" er det visuelle kopla med eit ynske om at publikum tar del. Det ikoniske ansiktet alle kjenner frå *Skrik* vil bli laga i stort format på bakken, men verket vil òg seia noko om kva me kan gjera. Det oppfordrar folk til å laga egne skrik, og dela dei i sosiale medium.

– *Kva skjer når du som kunstnar går inn i miljøspørsmål?*

– Eg tenkjer, som André Bjerke, at ein kunstnar er samfunnet sine øyre og augo. Eg kan gå inn i det kunstnarlege språket og i kjenslene for å visa kva som skjer kring oss. Målet er at andre også føler skriket frå naturen, og handlar!

1 SKRIKET FRÅ NATUREN

Skrik-formasjonane blir laga på ulike måtar. Under Norway Cup vert den laga av menneske på Ekeberg-sletta. Skrik-forma vil òg bli laga av materiale ein resirkulerer, som plast og elektronisk avfall

www.thescreamfrom-nature.com

#thescreamfromnature

"Skriket frå naturen" er eit samarbeid mellom Lise Wulff, Branislav Nikolic, Bellona, Norway Cup og Pure CSR ved Stine Lise Hattestad Bratsberg.

! THE SCREAM FROM NATURE

Scream formations will be arranged in various ways. During Norway Cup it will be made by people on the Ekeberg Plateau in Oslo. Scream formations will also be made of recycled materials.

www.thescreamfrom-nature.com

#thescreamfromnature

"The Scream from Nature" is a collaboration between Lise Wulff, Branislav Nikolic, Bellona, Norway Cup and Pure CSR with Stine Lise Hattestad Bratsberg

THE SCREAM FROM NATURE

■ Lise Wulff's art reflects her concerns about nature. Now she's making an environmentally related version of *The Scream*.

"Munch wrote in connection with his masterpiece that he felt he felt a great scream in nature. He wasn't thinking of environmental protection. But the existential anxiety many feel today is linked to our environment. Nature is screaming louder and in another way today," says Wulff.

She has previously worked with her own materials, from nature and in nature. This time she chose an icon.

"Maybe the project will get more publicity? The visual element in "The Scream from Nature" is connected with a hope for public participation. The iconic face everyone knows from *The Scream* will be made in huge format on the ground, but the work will also say something about what we need to be doing. It will encourage people to make their own screams and spread them through the social media."

What happens when you as an artist embrace environmental issues?

"I think, like André Bjerke, that an artist represents the eyes and ears of society. I can use artistic idiom and emotions to show what's happening around us. The idea is for other people to feel the scream from nature, and act!"

1 Fotomontasje ved Branislav Nikolic. Foto: nsaa

Photomontage by Branislav Nikolic. Photo: nsaa

2 Prosjektpartner Stine Lise Hattestad Bratsberg sammen med billedkunstner og initiativtaker til prosjektet, Lise Wulff. Foto: Signe Bunkholt Sæter

Project partner Stine Lise Hattestad Bratsberg together with artist and initiator to the project, Lise Wulff. Photo: Signe Bunkholt Sæter

MUNCH 150 55

Idemitsu is delighted to join the celebration of one of Norway's finest artists.

THE PAINTER

JO STRØMGREN KOMPANI
PREMIERE JUNI 2013 / PREMIERE JUNE 2013

■ I forbindelse med Munch 150 gjør Jo Strømgren Kompani en ny produksjon som tar for seg et fiktivt møte mellom de to kunstnerne Edvard Munch og Vincent van Gogh.

Forestillingen består av spesialhåndlagde dukker med den samme hyper-realismen som i den tidligere forestillingen *The Writer*. Fascinert av måten en kunstner og hans omgivelser "puster", undersøkes parallellene mellom Munch og van Goghs liv og kunst.

Forestillingen er en internasjonal co-produksjon mellom Jo Strømgren Kompani, Ulrike Quade productions, Figurteatret i Nordland og Oldenburg Teater i Tyskland.

■ In connection with Munch 150, Jo Strømgren Kompani is staging a new production involving a fictitious meeting between the two artists Edvard Munch and Vincent van Gogh.

The performance features skillfully crafted puppets with the same hyper-realism as in the previous performance *The Writer*. Fascinated by the way an artist and his environment "breathes", the makers explore the parallels between life and work of Munch and Van Gogh.

The performance is an international joint production involving Jo Strømgren Kompani, Ulrike Quade productions, Figurteatret in Nordland County and Oldenburg Teater in Germany.

1 Illustrasjon fra fortellingen "The Writer".
Illustration from the performance "The Writer".

UTSIKTSPUNKT

Står man i Ekebergskråningen og ser ut mot Oslofjorden, ser man et landskap som ligner det Edvard Munch foreviget i sitt berømte maleri *Skrik*. Utsiktspunktet innvies i forbindelse med jubileet Munch 150

■ Edvard Munchs mange turer i området rundt Gamlebyen og Ekeberg i Oslo gjorde ham godt kjent med landskapet og utsikten. Fjordlandskapet viser likhetstrekk med hans berømte maleri *Skrik* (1893). I dag fremstår landskapet mer bebygget og urbant, men de svungne linjene i det Oslofjorden møter byen er fremdeles godt synlig. Utsiktspunktet er definert av Oslo kommune.

VANTAGE POINT

■ If you stand on Ekeberg Hill and look out towards the Oslo Fjord, you get a view of a landscape resembling the one Edvard Munch immortalized in *The Scream*. A vista point is being opened in connection with the Munch 150 anniversary by the C. Ludens Ringnes Foundation

Edvard Munch's numerous walks in the area Gamlebyen and Ekeberg made him well acquainted with the landscape and the view comprising the background in the famous painting *The Scream*. Today the landscape is more urban and developed but the sweeping lines of the Oslo Fjord and the hills of the city are still very apparent. The vantage point has been specified by the City of Oslo.

2 Utsikt fra Ekeberg.
Foto: Ivar Kvaal

View from Ekeberg.
Photo: Ivar Kvaal

3 Illustrasjon, Bjørbekk & Lindheim landskapsarkitekter.
Illustrations, Bjørbekk & Lindheim Landscape Architects.

Lens: MXG-2500REZ, Mid-Range: x140
FOV: 2166.254 µm
Resolution: 1.354 µm

1000 µm

L1
Length = 99.33 µm

L1
Length = 99.33 µm

Les du om det å ta vare på Munch sin kunst, handlar det ofte om nødkonservering. Det kan dreia seg om ørsmå skader. Om maling som er laus og som må festast. Det handlar om konservatoren si uro for påkjenningar ved utlån til den store verda. Mange vil sjå denne kunsten, men bileta er sårbare.

– Før ei utstilling er det viktig å få sikra at arbeida er i stand til å bli transportert og til å bli hengt opp, seier malerikonservator Eva Storevik Tveit.

Når ho viser meg rundt på Munch-museet ein dag i oktober, er det i stor grad slik behandling det går i. I eitt av atelierane vert tilstanden på eit bilete sjekka og dokumentert før det skal sendast utanlands. I eit anna står ein fotograf bøygd over eit fotografi med lupe. Ei rekkje foto har komme heim frå utstillinga “L’oeil moderne”/“The Modern Eye” i Paris, Frankfurt og London. No vurderer ein om dei vil tola meir eksponering.

BALANSEKUNST. Å ta vare på Munch sin kunst er eit stort ansvar. Konservering handlar ofte om detaljarbeid og presisjon. Mikroskopet er eit viktig arbeidsreiskap.

Men oppgåvene er fleire enn å førebu enkeltutstillingar. Somme gonger vurderer ein kunstverk utanfrå, når private aktørar eller samlarar lurar på om bileta deira kan vera av Munch. Eller spørsmåla kjem frå publikum.

– Folk har mange spørsmål, og det set me pris på. Det er viktig for oss å formidla kva me held på med, og kvifor arbeidet vårt er viktig, seier Tveit.

Framfor alt er det viktig å gjera grunnarbeid, til dømes å forska på kva metodar og materiale Munch brukte, og på korleis materiala vert brote ned med tida.

– Det er jo det konservering handlar om, understrekar Tveit. – Me forsøker å bremsa den naturlege nedbrytinga. Faktorar som lys, fukt, vibrasjon eller annan mekanisk påkjenning framskyndar denne. Me må finna balansen mellom det å ivareta bileta og det å visa dei fram.

Eit stort prosjekt for konserveringsavdelinga har vore det seks år lange arbeidet med Munch sine monumentale skisser, mellom desse utkasta til auladekorasjonane. Dei hadde ligge på rull sidan Munch malte dei og mange var i svært dårleg stand. Maleria er no konserverte og har fått gode lagringsforhold.

IKKJE SJØLVSAKT. – Korleis er det å arbeida på eit museum der ein kjem så tett inn på ein bestemt kunstnar?

– Først bør det seiast at me ikkje berre representerer ein kunstnar, men også den mangfaldige samlinga på Stenersenmuseet. Men i Munchsamlinga møter du ofte dei same tilstandsfenomena, materiala og problemstillingane. Konserveringa av desse vert mindre variert enn på eit museum med verk av fleire ulike

MUNCH GJENNOM LUPA

IDA HABBERSTAD

Munch sin kunst har overlevd kunstnaren. Mellom anna ved hjelp av detaljorienterte konservatorar.

KONSVERING

I Konserveringsavdelinga består av eit atelier for maleri, eit atelier for maleri og eit monteringsatelier for papir med totalt 13 tilsette. Ateliera sitt personale gjer bevaringsarbeid og utfører dokumentasjon, analyser, og konservering.

kunstnarar. Slik får ein høvet til å komma djupt inn i teknikken til ein kunstnar. Ein får unik kompetanse på denne typen bilete og vert spesialistar, ikkje berre på konservering, men på Munch.

Det har vore press og merksemd på Munch-museet dei siste åra. Men det er òg store augneblikk i ein konservatorkvardag, meiner Tveit.

– For eksempel var det stor spaning kvar gong me rulla ut ein ny monumental skisse. Først og fremst var det spørsmål om kva tilstand bildet var i, men ofte vart me òg overraska over korleis

Munch hadde arbeidd. Motiva kjende me til, men dei kom i ulike teknikkar. I fleire bilete brukte han blandingsteknikkar, mellom anna teknikkar som likna akvarell.

Slikt grunnleggjande arbeid er nødvendig for å halda liv i Munch sine bilete også i framtida. Som så ofte i kulturverda er det eit spørsmål om tid og ressursar.

– Det er høgt press på utlån, og ein må gjera prioriteringar. Utfordringa er å finna tid til det meir grunnleggjande, men heilt nødvendige arbeidet, slik at fleire enn dei arbeida som vert utstilt ofte også får behandling. Målet vårt er at kunsten skal vera tilgjengeleg i mange generasjonar framover, avsluttar Tveit.

MUNCH THROUGH THE MAGNIFIER

Munch's art has survived the artist. Meticulous conservators are largely responsible.

One topic that is sure to crop up when you read about care of Munch's art is emergency conservation. The damage can be minute. It can be about loose paint that requires an adhesive. It's an issue of conservators' concern about lending works to museums around the world. The demand for his art is enormous, but the pictures are fragile.

"The important task prior to an exhibition is ensuring the work is in good condition to withstand transportation and exhibition," says painting conservator Eva Storevik Tveit.

Our focus is mainly on such safeguards she explains while showing me around the Munch Museum one October day. The condition of a painting is being recorded in one of the studios. It's going to be sent abroad. In another room a photographer is bending over a photo with a magnifying glass. A number of photos have returned to Norway from the exhibition *L'oeil moderne/The Modern Eye* in Paris, Frankfurt and London. The issue now is whether they can withstand further exposure.

BALANCING ACT. Taking care of Munch's art is a great responsibility. Conservation usually entails detailed work and precision. The microscope is a key work instrument.

But there are other tasks besides preparing for new exhibitions. Sometimes requests are about works that aren't part of the museum's collection, for instance when collectors or private owners query whether their picture is a real Munch. Or questions come from the general public.

"People ask lots of questions and we appreciate that. We recognise the importance of explaining what we do and why our work is so essential," says Tveit.

CONSERVATION

The conservation department consists of 13 people working in a studio for paper conservation, one for paintings conservation and one workshop for mounting art on paper. The personnel in these studios perform preservation work, documentation, analyses and conservation.

An important part of our job is to collect information about the artworks by researching the methods and materials that Munch used, and how these materials deteriorate with the passing of time.

"This is what conservation is about," stresses Tveit. "We try to slow down the natural deterioration which is accelerated by factors such as light, moisture, vibrations or other mechanical strains. We have to find the balance between preserving these pictures and displaying them."

A six year long project of the conservation department has been the conservation of Munch's

monumental sketches, among them his drafts for the University Aula decorations. They had been rolled up since Munch painted them and many were in very poor condition. These paintings have now been treated and are being stored properly.

NOT SELF-EVIDENT. *What's it like working in a museum where you get so close to one particular artist?*

"First let me point out that we don't just represent one artist, but also the comprehensive collection of the Stenersen Museum. When dealing with the Munch collection you're often encountering the same phenomena regarding the condition of the works, the materials and the problems. Our conservation efforts with these are more repetitive than in a museum with a more diverse collection. But on the other hand, we have the opportunity to delve into the techniques of a single artist. We develop a unique competence for these kind of paintings and become specialists, not just in conservation but also in Munch."

Tveit doesn't deny that the Munch Museum has been subjected to repeating media focus in the past few years. But there are exciting moments in the daily work of a conservator.

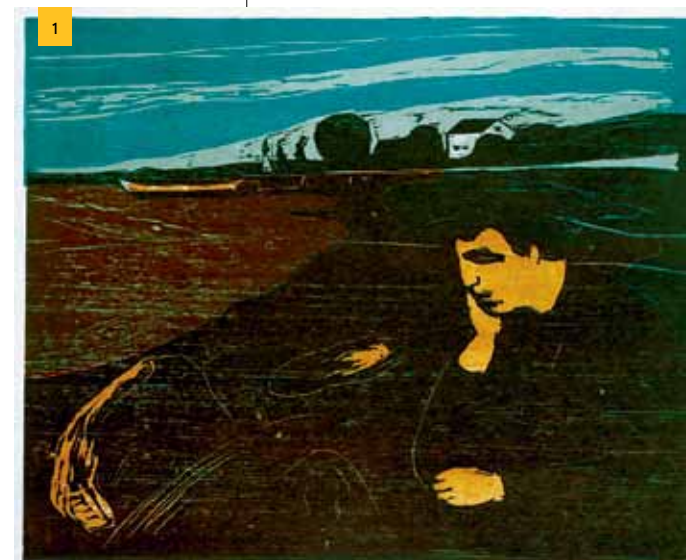
"For instance we were really eager every time we unrolled a new monumental sketch. We were primarily concerned with the condition, but we were often surprised by the methods Munch used in these works. We were well acquainted with his motifs, but he often varied his techniques. Some paintings have a water-colour like appearance.

She says the work carried out in her department is essential for preserving Munch's paintings for future generations. A common complaint in the cultural sector is the struggle for sufficient time and funding.

"We feel a lot of pressure to lend this art and we have to make priorities. Our challenge is to find time for more basic but totally essential tasks, the care of artworks that are less frequently exhibited. Our goal is to keep this art accessible for many future generations," says Tveit.

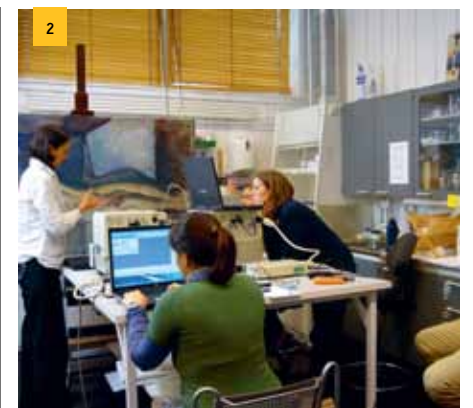
FAVORITTBILETE

– Eg er veldig glad i grafikken til Munch, og tycker det er synd at ein ikkje oftare viser fram desse arbeida. Munch laga det same motivet i utallige variasjonar, med ulike fargar og strekar. Uttrykksforma hans, særleg i den mest ekspressive perioden, høver godt til den grafiske forma. Kanskje sidan fargane er mindre viktige, og streken er den som vert berar av det ekspressive.

FAVOURITE PICTURE

"I truly appreciate Munch's graphic works and I regret that we don't exhibit them more often. Munch would repeat a subject matter countless times in different versions with change in colour and lines. His idiom, especially during the most expressive period, is well suited to the graphic technique. Perhaps it's because colour is less important and the lines are the expressive component."

OMFATTANDE ARBEID

Behovet for konservering er stort. Av 1158 maleri treng 904 konservering.

Dei siste åra er det utført eit grundig forskingsarbeid og behandling av *Pubertet*, *Madonna* og *Skrik*.

Det er utarbeidd konserveringsplanar for både Stenersen- og Munch-museet sine maleri med tidsberekning for kor mykje arbeid som må gjerast.

Sidan 2010 har det vore konservering på Munch sine maleri i samband med at Munch-museet med Stenersenmuseets samlingar legg planar for flytting til eit nytt og moderne museumsbygg. Det er ynskjeleg å gjera ein tilsvarande gjennomgang av andre prioriterte deler av papirsamlinga.

EXTENSIVE WORK

There is a great demand for conservation. Among 1,158 paintings, 904 are in need of conservation.

In recent years the conservation department has performed comprehensive research and conservation on *Puberty*, *Madonna* and *The Scream*.

Conservation plans have been completed for the Stenersen- and the Munch Museum's paintings, including estimates of how much time each artwork requires.

The Munch Museum's collection includes 3,364 drawings and 16,643 graphic works in addition to other paper material such as Munch's sketchbooks and notebooks. The collection of drawings has been examined to prepare the works for a prospective move. Such efforts are also needed for other parts of the paper collection.

Conservation work has been done on Munch's paintings since 2010 in keeping with plans to move the Munch Museum's and the Stenersen Museum's collections to a new, modern building.

MUNCH-KOMMUNENE

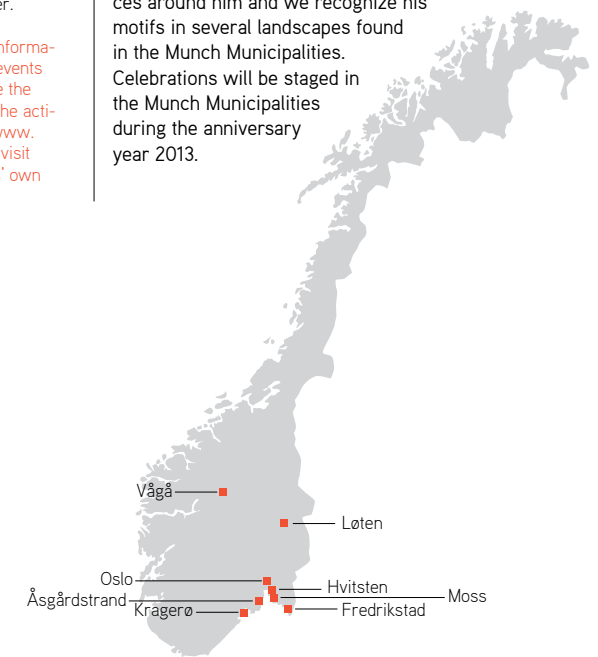
■ Jubileet Munch 150 feires i åtte Munch-kommuner i 2013. Kommunene har alle en tilknytning til Edvard Munch ved å være steder der han selv har bodd eller arbeidet, eller ved å være hjemsted til familien. Munch lot seg ofte inspirere av sine omgivelser, og i flere av Munch-kommunene kan man finne landskap med likhetstrekk til hans motiver. I løpet av jubileumsåret 2013 vil det i Munch-kommunene bli avholdt en rekke kulturarrangementer for å feire kunstneren.

THE MUNCH MUNICIPALITIES

? For mer informasjon om hvilke arrangementer som vil finne sted, se program og aktivitetskalender på www.munch150.no, eller besøk kommunenes egne nettsider.

? For more information about events and activities, see the programme and the activity calendar at www.munch150.no, or visit the municipalities' own websites.

■ The anniversary Munch 150 is being celebrated in eight Munch municipalities in 2013. All are connected to Edvard Munch as places where he lived or worked or as his family and ancestors' home communities. Munch was often inspired by the places around him and we recognize his motifs in several landscapes found in the Munch Municipalities. Celebrations will be staged in the Munch Municipalities during the anniversary year 2013.

LØTEN

FRANK HØIFØDT

■ Edvard Munch ble født på gården Engelaug på Ådalsbruk i Løten, 140 km nord for hovedstaden. Der arbeidet Christian Munch som militærlege, og der ble han kjent med Laura Cathrine Bjølstad, som var ansatt hos en legekollega i Elverum. De giftet seg i 1861 og fikk to barn mens de bodde i Løten, Sophie og Edvard. Da Edvard kom til verden, 12. desember 1863, virket han svak og ble "hastedøpt" på gården; dåpen ble stadfestet i Løten kirke fire måneder senere. Familien flyttet til hovedstaden før Edvard hadde fylt sitt første år, men de beholdt kontakten med folkene på Engelaug. Edvard besøkte Løten som barn og ungdom og hadde venner der. Korrespondansen mellom Munch-familien og vennene på Ådalsbruk – og Edwards egne brev fra Løten – viser en lys side av oppveksten, som lett tegnes for ensidig dystert. Kontakten med landskapet og bygdelivet ble en del av den unge kunstnerens bagasje. Gården Engelaug eksisterer fortsatt, og sommeren 2012 ble det åpnet et Munch-senter på Klevfos.

■ Edvard Munch was born on the farm Engelaug at Ådalsbruk in Løten, 140 km north of the capital. His father Christian Munch worked there as an army doctor and became acquainted with Laura Cathrine Bjølstad, an employee of a physician colleague in Elverum. Christian and Laura Cathrine married in 1861 and had two children while living in Løten, Sophie and Edvard. When Edvard was born, 12 December 1863, he seemed very feeble and thus was hastily baptised at the farm. The baptism was formalised in Løten Church four months later. The family moved to the capital when Edvard was just a few months old, but they maintained contact with people at Engelaug. Edvard visited Løten as a child and adolescent and had friends there. Correspondence between the Munch family and their friends at Ådalsbruk – and Edvard's own letters from visits to Løten – show a brighter side of his childhood, which is often depicted entirely in a gloomy light. Contact with the landscape and country life became part of the artist's baggage. The farm Engelaug still exists and a Munch Centre was opened at Klevfos in the summer of 2012.

FOTOPUNKT
Gården Engelaug Østre er ikke åpen for publikum, men det er tilrettelagt et fotopunkt der besøkende kan ta bilder og oppleve gården i det vakre kulturlandskapet.

PHOTO SITE
The farm Engelaug is closed to the public, but a photo site is available so visitors can take pictures and experience the farm in the luscious landscape.

MUNCH 150
64

1 Laura Cathrine Munch med Edvard på fanget, 1864. Foto: J. Lindegaard

Laura Cathrine Munch with Edvard on her lap, 1864. Photo: J. Lindegaard

2 Foto av Inger Munch. Påskrift: "E. Munchs fødested, den gang Engelhaug, nu Engelaug". Munch-museet.

Photo by Inger Munch. Inscription: "E. Munchs birthplace, then Engelhaug, now Engelaug". Munch Museum.

MUNCH-SENTER

■ 3. juni 2012 | **!** www.klevfos.no
Åpnet Munch-senteret i Løten. | www.munch150loten.no

Senteret, som er en del av Klevfos Industrimuseum, ligger like ved Munchs fødested, Engelaug. På senteret fokuseres det på Munch familiens forhold til Løten, på barnet og ungdommen Edvard Munch, hans opplevelser i Løten og på hans utvikling som kunstner. Senteret har et eget grafikkverksted og et studierom med Munch-litteratur, hvor besøkende har muligheten til å fordype seg i Munchs liv og kunst.

MUNCH CENTRE

■ The Munch Centre in Løten opened on 3 June 2012. The centre, which is part of the Klevfos Industry Museum, is at Munch's birthplace, Engelaug. The focus at the centre is on the Munch family's relationship with Løten, on the child and youth Edvard Munch, his experiences in Løten and on his development as an artist. The centre has its own graphic workshop and a study room with Munch literature, which gives visitors an opportunity to immerse themselves in Munch's life and art.

MUNCH-STI

■ Informasjonstavler er satt opp på steder rundt om i kommunen som familien Munch hadde en spesiell tilknytning til. På stien vil man blant annet få se Laura og Christian Munchs første felles hjem; Løtens eldste gård, By, som ligger en fin spasertur fra Engelaug ved et av Hedmarks største gravfelt fra jernalderen. Munch-stien starter ved Munch-senteret, og vil være tilgjengelig hele året.

MUNCH TRAIL

■ Information boards have been erected around this municipality, which the Munch family had such a special connection with. Along the path you can see Laura and Christian Munch's first home together, Løten's oldest farm, By. This is a nice walk from Engelaug, one of Hedmark County's largest burial sites from the Iron Age. The Munch path starts at the Munch Centre and will be accessible the entire year.

MUNCHS FØRSTE STREK

■ *Munchs første strek – barne- og ungdomsår på "Engelhaug"* er den første boken som tar for seg Edvard Munchs barnetegninger. I boken presenteres flere av kunstnerens barnetegninger for første gang. Forfatter Åse Krogsrud har gått grundig til verks, og gjennom sitater fra brev sendt mellom familiemedlemmer, bringes nytt stoff frem i lyset. Førstekonservator Magne Bruteig ved Munch-museet gir en bred presentasjon av Edvard Munchs tegninger fra hans opphold på Hedemarken i det året kunstneren fylte 19 år.

MUNCH'S FIRST WORKS

■ *Munchs første strek – barne- og ungdomsår på "Engelhaug"* is the first book about Edvard Munch's drawings from childhood. The book presents many of Munch's childhood drawings for the first time. Author Åse Krogsrud has done a meticulous job and new material is revealed through quotes gleaned from family correspondence. Senior Curator Magne Bruteig of the Munch Museum gives a comprehensive presentation of Edvard Munch's drawings from the artist's stay in Hedmark County at the age of 19.

1 Barnetegning av Edvard Munch, 1874. Munch-museet.

Children's drawing by Edvard Munch, 1874. Munch Museum.

MUNCH 150
65

ÅSGÅRDSTRAND

PETRA PETERSEN

■ Fra midten av 1880-årene av tilbrakte Munch flere somre i den lille kystbyen Åsgårdstrand ved Oslofjorden. Fiskerbyen og traktene rundt var familiens feriested. Det var her Munch opplevde et skjellsettende kjærlighetsforhold til en tre år eldre gift kvinne. Forholdet resulterte i flere poetiske nedtegnelser som på begynnelsen av 1890-tallet ble utgangspunkt for en rekke malerier med kjærlighetsmotiver. Det er derfor ikke tilfeldig at Åsgårdstrand, med sin vakre kystnatur, lyse sommernetter og bølgende strandlinje, danner bakgrunn i mange av disse maleriene, som *To mennesker*, *Melankoli*, *Stemmen*, *Løsrivelse*, *Stjernenatt* og *Sjalusi*. Maleriene hører til *Livsfrisen*, Munchs berømte billedserie om kjærlighet, angst, sykdom og død.

I 1898 kjøpte Munch et lite hus i Åsgårdstrand, og stedet ble en viktig inspirasjonskilde for kunstneren livet ut. Det lille huset ble også hans eneste faste bosted frem til 1909, og er siden bevart med Munchs opprinnelige innredning. *Pikene på broen* hører utvilsomt til Munchs mest kjente motiver fra Åsgårdstrand, og mange vakre impresjonistiske landskap har sin opprinnelse her, malt i en elegant art-nouveau-inspirert stil som er typisk for Munch rundt 1900.

■ From the mid-1880s Edvard Munch spent several summers in the coastal village of Åsgårdstrand on the Oslo Fjord. His family regularly vacationed in this little fishing town and its environs. Munch experienced a momentous love affair here with a married woman who was three years his senior. As a result of the relationship he wrote a number of poetic notes, which in the early 1890s laid the groundwork for numerous paintings with love motifs. It is therefore no coincidence that Åsgårdstrand, with its charming coastal landscape, light summer nights and undulating shoreline, comprises the background in many of his paintings, including *Two Human beings*, *Melancholy*, *The Voice*, *Separation*, *Starry Night* and *Jealousy*. These paintings are elements of Munch's *Frieze of Life*, his famous picture series about love, anxiety, sickness and death.

Munch bought a small house in Åsgårdstrand in 1898 and the location would continue to be an important source of inspiration for the artist throughout his life. The tiny house was also Munch's only permanent residence until 1909 and it has been preserved with his original furnishings. *The Girls on the Bridge* is undoubtedly one of Munch's most well-known motifs from Åsgårdstrand, which was also the wellspring for an abundance of exquisite impressionistic landscapes, painted in an elegant Art Nouveau inspired style which was typical for Munch around 1900.

ANIMAS BEGJÆR – UNNI ASKELAND

■ Unni Askeland er jubileumsutstillinger i Åsgårdstrand galleri sommeren 2013. Hun er blant annet kjent for sine utstillinger "Munch-adopsjoner" (2004) og "Desire destruction" (2006) på Blomqvist. **Utstillingsperiode:** 8. juni-4. August 2013

! www.munch150.no
www.asgardstrandgalleri.no

ANIMAS DESIRE – UNNI ASKELAND

■ Unni Askeland is a jubilee exhibitor at Åsgårdstrand Gallery in the summer of 2013. Among her better known exhibitions are the "Munch adaptations" (2004) and "Desire destruction" (2006) at Blomqvist. **Exhibition:** 8 June-4 August 2013

LIVETS DANS

■ Forestillingen *Livets dans* er bygget rundt ca 25 sanger, skrevet av Stein Erik Lunde (tekst) og Tom Reksjø (melodi). De fleste av sangene er basert på bildene til Edvard Munch og har hentet tittel fra disse. De resterende sangene bygger på biografiske opplysninger om Edvard Munchs liv. *Livets dans* blir oppført på sen kveldstid i Munch-parken i Åsgårdstrand, der publikum sitter i det naturlige amfiet som rommer opptil 600 tilskuere.

THE DANCE OF LIFE

■ The performance *The Dance of Life* is built around some 25 songs, by Stein Erik Lunde (lyrics) and Tom Reksjø (melody). The lion's share of these songs relates to pictures by Edvard Munch and borrow on their titles. The remainder of the songs are based on biographical information about Edvard Munch. *The Dance of Life* will be performed in the late evening at the Munch Park in Åsgårdstrand, where the audience can sit in a natural amphitheatre with a capacity of 600 persons.

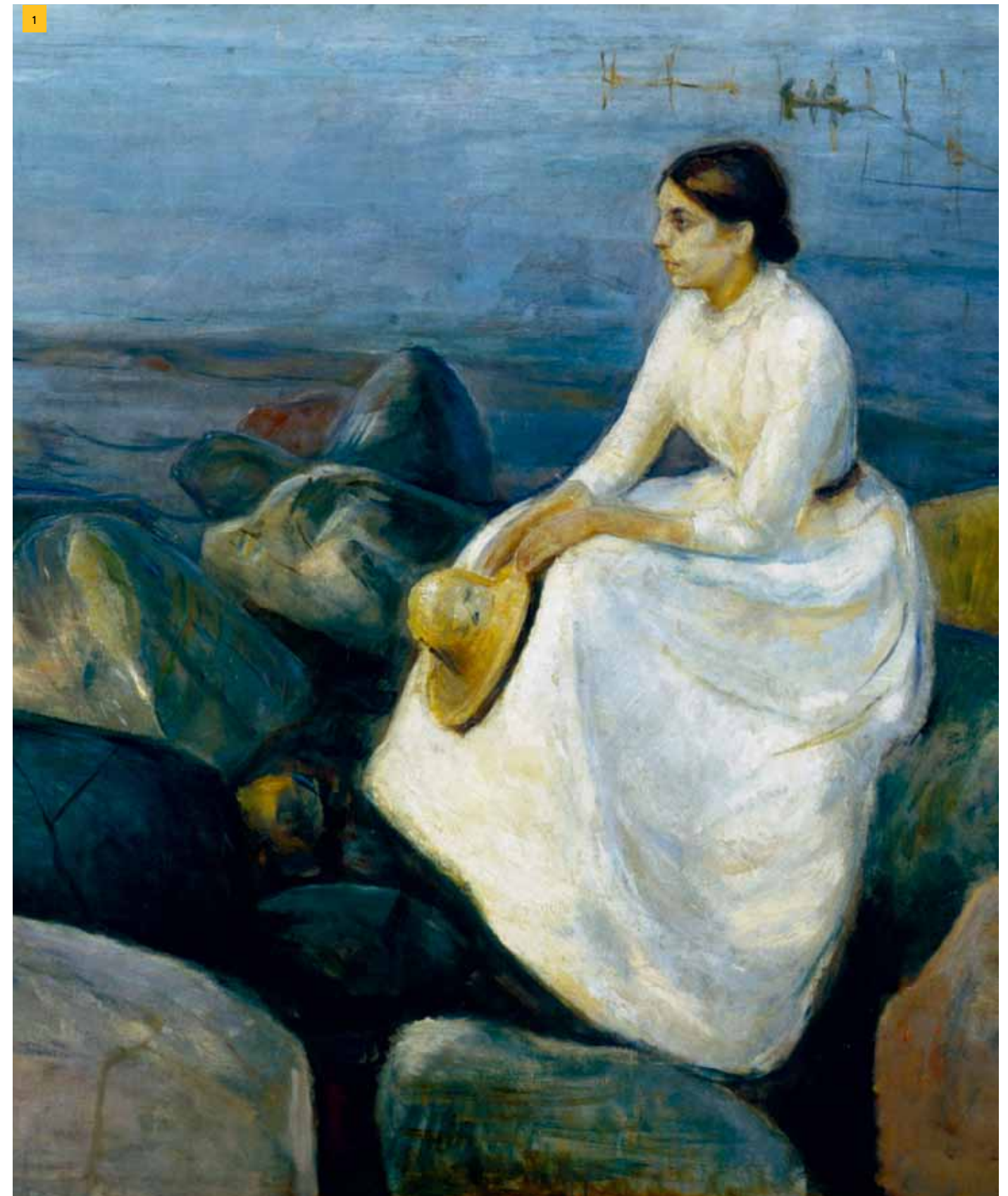
NY BOK / NEW BOOK:

MÅNESKINN I ÅSGÅRDSTRAND

■ I de viktigste årene av sin karriere var Edvard Munch nesten hver sommer i Åsgårdstrand. I boken *Måneskinn i Åsgårdstrand* kombineres kunsthistoriske presentasjoner av Munchs bilder med utdrag fra malerens egne litterære skildringer fra Åsgårdstrand. Mindre kjente kunstverk vil bli løftet fram og presenteres sammen med *Livsfrisen* og andre hovedverk fra perioden. Boken er skrevet av forfatter og kunsthistoriker Hans-Martin F. Flaatten og utgis av Åsgårdstrand kommune.

■ Edvard Munch spent nearly every summer during key years of his career at Åsgårdstrand. The book *Måneskinn i Åsgårdstrand* combines art historic presentations of Munch's pictures with selections from his own poetic depictions of Åsgårdstrand. Lesser known works of art will be brought into the limelight and presented together with his series *The Frieze of Life* and other major works of this period. The book is written by author and art historian Hans-Martin F. Flaatten and published by the municipality of Åsgårdstrand. Norwegian text only.

Henning Kraggerud

VESTFOLD-SPILLENE

■ Edvard Munchs liv, verk og samtid er inspirasjon for mange konserter og arrangementer under Vestfold-festspillene 2013. Munchs tilknytning til Vestfold og ikke bare til Åsgårdstrand, vil danne bakteppe for arrangementene. Med bl.a.: Henning Kraggerud, Truls Mørk, Lars Anders Tomter, Christian Ihle Hadland, Marianne Beate Kielland, Oslo Strykekvartett, Kringkastingsorkestret, Ensemble 96 m.fl.

THE VESTFOLD FESTIVAL

■ Edvard Munch's life, works and era are the inspiration of many of the concerts and events at this year's Vestfold County Festival – Vestfold-festspillene 2013. Munch's link to Vestfold is not limited to Åsgårdstrand, but the town forms the backdrop for the events. Participants include: Henning Kraggerud, Truls Mørk, Lars Anders Tomter, Christian Ihle Hadland, Marianne Beate Kielland, the Oslo String Quartet, the Norwegian Radio Orchestra, Ensemble 96 and more.

www.vestfoldfestspillene.no
www.munch150.no

OMVISNINGER I MUNCHS HUS

■ I Åsgårdstrand finnes Munchs første hus, og fra mai til september har besøkende muligheten til å få et innblikk i hvordan kunstneres selv levde.

Munch var sterkest knyttet til Åsgårdstrand i perioden 1889-1905. De første årene leide han seg inn på forskjellige adresser, før han i 1898 kjøpte en liten fiskerhytte for 900 kr. Etter 1905 ble oppholdene mer sporadiske, men han besøkte stedet for kortere og lengre perioder, og huset forble i Munchs eie frem til hans død i 1944. Allerede i 1947 åpnet huset som museum.

www.munchshus.no
www.munch150.no

GUIDED TOURS AT MUNCH'S HOUSE

■ The first house Munch bought is in Åsgårdstrand. From May to September during the anniversary year visitors get a chance to experience how the artist lived.

Munch was most strongly attached to Åsgårdstrand from 1889-1905. He rented at various addresses for the first few years before purchasing the little fisherman's cabin in 1898 for NOK 900. His stays became more sporadic from 1905 but he continued to pay longer or shorter visits and the house remained in his possession until his death in 1944. The house opened as a museum not long afterwards, in 1947.

KRAGERØ

PETRA PETERSEN

■ I mai 1909 bosatte Munch seg på eiendommen Skrubben i Kragerø, etter mange år i utlandet. Han var da blitt en internasjonalt anerkjent kunstner, utnevnt til ridder av St. Olavs orden i 1908. Mange år med stor produksjon og utstrakt utstillingsvirksomhet kombinert med høyt alkoholforbruk svekket hans helse og endte i et åtte måneder langt opphold på dr. Jacobsons klinikk i København. Munchs gjensyn med den norske naturen etter hjemkomsten i 1909 resulterte i en ny følelse for harmoni og klassisk komposisjon, og manifesterte seg i et utall landskaper utført med dristige, vitale penselstrøk i en ny, monumental stil. Mange av maleriene viser den vakre kystbyen dekket av snø, og den kalde årstidens sære lys har tydeligvis opptatt maleren Munch. Byens innbyggere ble, sammen med naturen, en uuttømmelig motivkilde. De imponerende naturomgivelsene brukte Munch bevisst også i sine auladekorasjoner. Han meldte seg til konkurransen om utsmykning av Aulaen like etter sin ankomst til Kragerø, og de første utkastene ble til i løpet av sommeren 1909. De to mest kjente bildene som i dag pryder Aulaen er *Solen og Historien*. For å få plass til å utføre de store auladekorasjonene måtte Munch ty til utradisjonelle fremgangsmåter, og han fikk blant annet oppført sitt første friluftsatelier på Skrubben.

1 **ÅPNINGSSEREMONI**
Åpningsseremonien for markeringen av Edvard Munchs 150-årsjubileum i Kragerø finner plass lørdag 11. mai på Jens Lauersøns plass. Det vil bli nasjonale og lokale kulturinnslag, Munchforedrag, ballett, opera med mer.

1 **OPENING CEREMONY**
The celebration of Edvard Munch's 150-year anniversary will open in Kragerø with a ceremony on Saturday, 11 May at Jens Lauersøns plass. It will be comprised of local and national cultural contributions, Munch lectures, ballet, opera and more.

■ In May 1909 Munch moved to the house Skrubben in Kragerø, after many years abroad. He was now an internationally renowned artist who'd been awarded the Royal Norwegian Order of St. Olav in 1908. His health had been undermined by years of copious production and extensive exhibition activity, coupled with heavy alcohol consumption. This had led to an eight-month stay at Dr Jacobson's clinic in Copenhagen. Munch's reunion with Norwegian nature after leaving the private clinic in 1909 resulted in a new feeling for harmony and classical composition. This was manifested in numerous landscapes with daring and vital brushstrokes in a new, monumental style. Many of his paintings show this lovely coastal town blanketed in snow and the special light of the winter season has obviously fascinated Munch as a painter. The town's inhabitants, along with the natural surroundings, served as perpetual source of motifs. Munch consciously also used visual impressions from the natural surrounding nature in his decorations for the university hall – the Aula. He entered the competition for the decoration of the University Aula soon after his arrival in Kragerø and made his first drafts in the summer of 1909. The two best known paintings now gracing the Aula are *The Sun and History*. Munch needed to develop innovative methods and go to great lengths to cope with the huge Aula decorations at Skrubben, including the construction there of his first outdoor studio.

MUNCH PÅ FILOSOFI-FESTIVAL

■ "På Kanten" – Den norske filosofifestivalen i Kragerø arrangeres for syvende gang 6.-9. juni 2013. Edvard Munch skal innta en sentral rolle i forhold til årets tema, "Menneskelighet. Og Munch". Stian Grøgaard vil som bidragsyter og fagkonsulent i samarbeid med programkomiteen komponere et helhetlig program omkring Munch i filosofisk kontekst, gjennom samtid, ideer, forestillinger, bilder og tekster.

www.paakanten.no

MUNCH AT PHILOSOPHY FESTIVAL

■ "På Kanten" (On the Edge) – The Norwegian philosophy festival in Kragerø, will be organised for the seventh time from June 6-9, 2013. Edvard Munch will play a lead part in this year's theme, "Humanity. And Munch". As both a contributor and consultant, Stian Grøgaard work together with the programme committee to make a comprehensive programme revolving around Munch in a philosophical context, with links to his contemporary era, ideas, pictures and texts.

Interiør i Edvard Munchs hus i Åsgårdstrand.
Foto: Mekonnen Wolday

Interior in Edvard Munch's house in Åsgårdstrand.
Photo: Mekonnen Wolday

Munch maler i Kragerø gater, 1911.
Foto: A.F. Johansen.

Munch painting in the streets of Kragerø, 1911.
Photo: A.F. Johansen.

BYSPILL MED
BYVANDRING

■ Skuespillere vil ta publikum med på en byvandring i Edvard Munchs verden i Kragerø sentrum. Det er duket for underholdende stasjoner og tablåer som omhandler Munchs livs- og arbeidssituasjon, hovedsaklig fra årene før og under hans Kragerø-opphold. Byspillet finner sted tors. 27.-søn. 30. juni 2013.

CITY DRAMA
AND WALK

■ Actors will take the public on a stroll through Edvard Munch's world in the city centre of Kragerø. Entertaining stops and tableaux will be arranged which link to Munch's life and profession, mainly from the years before and during his stay in Kragerø. These activities will run from Thursday, June 27 to Sunday, June 30 2013.

RELANSERING
AV MUNCH-BOK

■ I anledning Munch 150 relanseres boken *Soloppgang i Kragerø*. Kunsthistoriker Hans-Martin Frydenberg Flaatten har i sin biografi om Munchs tid på Skrubben i Kragerø kombinert lokalhistorie med en mer anekdotisk og morsom framstilling. Se mer informasjon på litteratursidene.

RE-LAUNCHING
OF MUNCH BOOK

■ In connection with the Munch 150 anniversary the book *Soloppgang i Kragerø* (Sunrise in Kragerø) is being re-launched. Art Historian Hans-Martin Frydenberg Flaatten has combined local history with an anecdotal and entertaining account. For more information, see the Literature section.

FOREDRAG, 4. JULI 2014:

AULA-DEKORASJONENES
TILBLIVELSE

■ Kunstinteresserte i Kragerø får anledning til å lære mer om Edvard Munchs auladekorasjoner når konservator ved Munch-museet, Petra Pettersen, holder foredrag i Kragerø Bibliotek. Pettersen har foretatt en systematisk gjennomgang av alle utkastene og forarbeidene til Munchs Auladekorasjoner og har ved hjelp av historiske kilder – sett på motivutviklingen gjennom tiden, og undersøkt Munchs arbeidsmetoder.

www.kragero.kommune.no
www.munch150.no

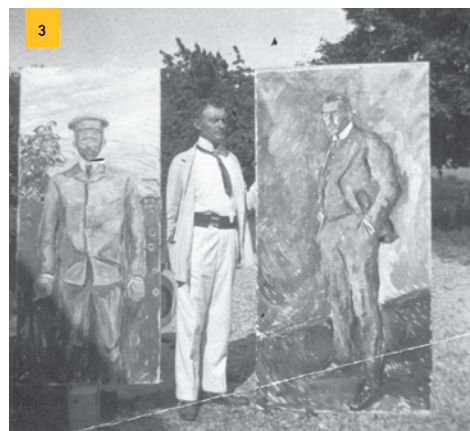
LECTURE, 4 JULY 2013:

THE MAKING OF THE AULA
DECORATIONS

■ Art lovers in Kragerø will have the opportunity to learn more about Edvard Munch's Aula decorations when Munch Museum Curator Petra Pettersen speaks at the Kragerø Library. Pettersen have made a systematic examination of all the drafts and preparatory work for Munch's Aula decorations. With the help of historical sources she has seen how the motifs developed with the passage of time and has also studied Munch's work methods.

I EDVARD MUNCHS
FOTSPOR

■ Bli med på vandringer i Edvard Munchs fotspor til stedene kunstneren bodde og malte i løpet av sin tid i kystbyen. På flere av stedene vil man kunne kjenne igjen landskapet fra noen av Munchs mest kjente Kragerømotiver, som utsikten over fjorden hvor han malte *Solen* og til Bonneviebukta der Munch hentet inspirasjon til maleriet *Skipsoffhugging*. Omvisninger fra 24. juni og ut juli 2013. For mer informasjon, se www.munch150.no

IN EDVARD MUNCH'S
FOOTSTEPS

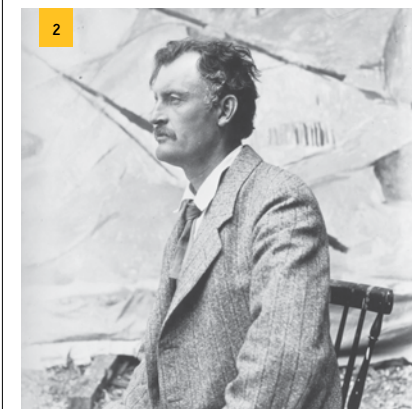
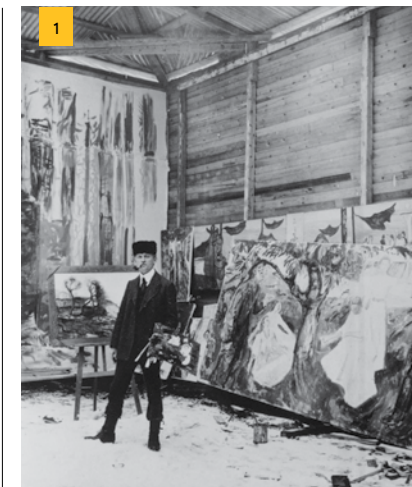
■ Join in on a walk in the tracks of Edvard Munch to the places where the artist lived and painted during his years in the coastal town of Kragerø. In several spots we will recognise the landscape Munch used in many of his better-known Kragerø motifs, such as the view of the fjord where he painted *The Sun* and Bonneviebukta, the inlet where Munch was inspired to paint *Ship Being Scrapped*. Guided tours from 24 May throughout July 2013. For more information, see www.munch150.no

EDVARD
MUNCHS
ATELIER

■ På Skrubben i Kragerø er det gjenreist en kopi av en av veggene i Munchs atelier hvor kunstnerens maleri *Solen* vises ved en reproduksjon. Det er bygget nettopp der hans opprinnelige atelier sto, like ved huset hans leide på Skrubben vest for Kragerø Sentrum. For mer informasjon, se www.munchjubileet.no og www.munch150.no.

EDVARD
MUNCH'S
STUDIO

■ A copy of one of the walls of Munch's outdoor studio at Skrubben in Kragerø has been rebuilt along with a reproduction of the artist's monumental painting *The Sun*. It is exactly where it originally stood, by the house he rented at Skrubben, west of the city centre in Kragerø. For more information, see www.munchjubileet.no and www.munch150.no.

FOTOUTSTILLING I
KRAGERØ BIBLIOTEK

12. MAI-12. SEPTEMBER 2013

■ Edvard Munch eksperimenterte med ulike fotografiske uttrykk. Ønsker du å se noen av bildene han tok, bør du ta turen til Kragerø bibliotek hvor et utvalg av bildene skal presenteres i store formater. Biblioteket har i tillegg et lite galleri, hvor besøkende får anledning til å ta et dypdykk ned i flere fotografier med tilhørende tekster om Munchs tid i Kragerø. Kunstnerisk ansvarlig: Astrid Laland. For mer informasjon, se www.munch150.no

PHOTO EXHIBITION IN
KRAGERØ LIBRARY

12 MAY-12 SEPTEMBER 2013

■ Edvard Munch experimented with different photographic expressions. If you want to see some of the photos he took you should head for the Kragerø Library, where a selection of his pictures will be on display in large formats. The library also has a little gallery where visitors have the opportunity to delve into more photos with associated texts about Munch's years in Kragerø. Art coordinator: Astrid Laland. For more information, see www.munch150.no

Vågå prestegard. / Vågå Rectory. Foto/photo: Roar Strand

VÅGÅ

TRINE OTTE BAK NIELSEN

■ Edvard Munchs farsslekt har sine røtter fra Vågå og Vågå prestegard, Ullinsvin, i Gudbrandsdalen. Munch besøkte Vågå og interesserte seg for sine forfedre ved sin "trang at studere min slægts dæmoner". Bestefaren, presten Edvard Storm Munch (1780-1847), var født og oppvokst i Vågå. Det samme var Munchs oldemor, prestekonen Christine Storm Munch (1746-1825), som var gift med Munchs oldefar, presten Peder Sørensen Munch (1740-1802). Munchs tippoldefar Johan Storm (faren til Christine) virket også som prest samme sted.

■ Edvard Munch's paternal ancestors had roots in Vågå and the Vågå Rectory, Ullinsvin, in Gudbrandsdalen. Munch visited Vågå and demonstrated interest in his predecessors with, as he put it, a "need to study my ancestral demons". His grandfather, the Vicar Edvard Storm Munch (1780-1847), was born and raised in Vågå. So was Edvard Munch's great-grandmother, Christine Storm Munch (1746-1825), who was married to his great-grandfather, the Vicar Peder Sørensen Munch (1740-1802). Munch's great-great grandfather Johan Storm (Christine's father) also served as a vicar there.

AVDUKING AV MUNCH-BYSTE

■ Vågå-dågå vil feire Munchs 150 års jubileum og kunstnerens tilknytning til Vågå gjennom foredrag, musikk, utstillinger og elevarbeider. Et av høydepunktene blir avdukingen av Jo Visdals Edvard Munch-byste (1886) i den kulturhistoriske hagen i Vågå prestegard.

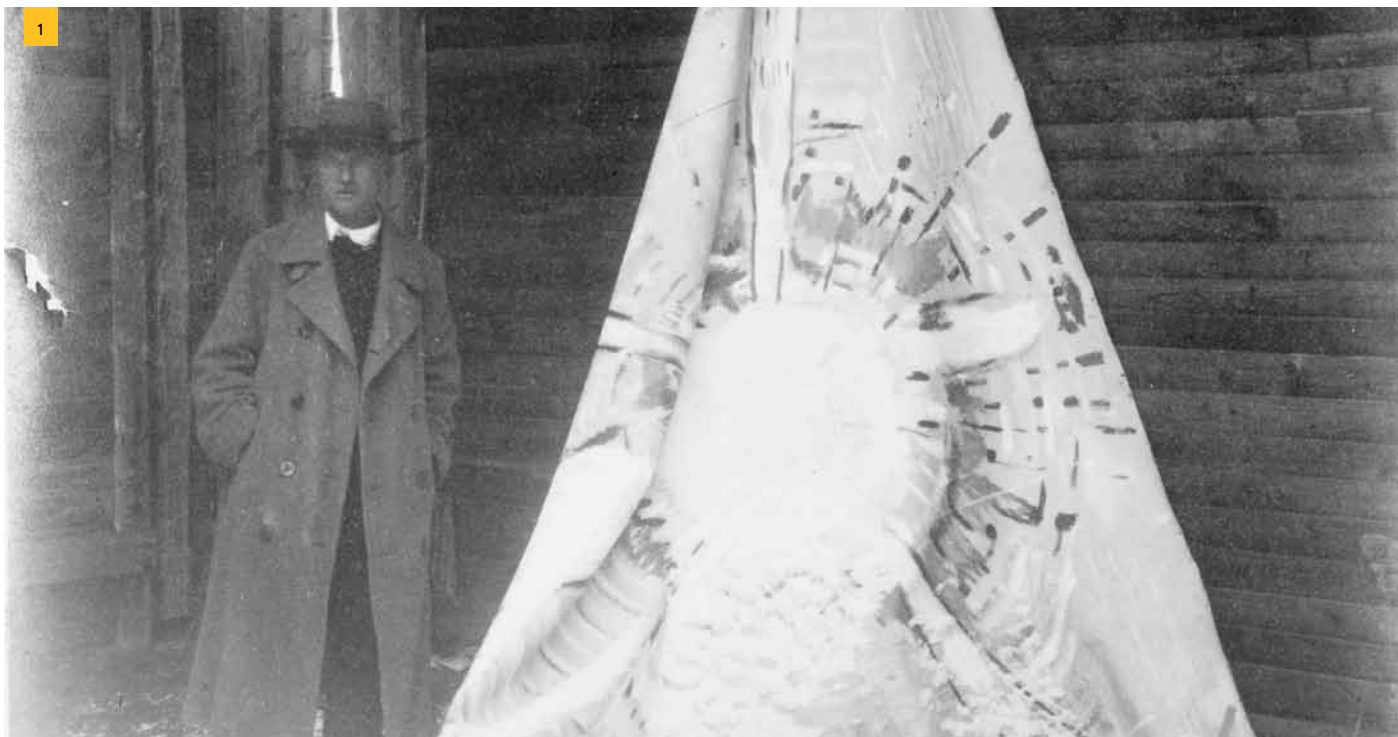
UNVEILING OF
MUNCH BUST

■ Vågå-dågå will celebrate Munch's 150th anniversary and the artist's link to Vågå through lectures, music, exhibitions and works by pupils. One of the highlights will be the unveiling Jo Visdal's bust of Edvard Munch (1886) in the cultural history garden of the Vågå Rectory.

! For mer informasjon om Vågå-dågå (6.-8. Juni 2013), se www.munch150.no

For further information about Vågå-dågå (6 - 8 June 2013), see www.munch150.no

HVITSTEN

PETRA PETTERSEN

■ I november 1910 kjøpte Munch eiendommen Nedre Ramme i Hvitsten, på østsiden av Oslo-fjorden. Her kunne han fortsette arbeidet med utkast til dekorasjoner i Universitetets Aula. Flere av utkastene hentet inspirasjon i det vakre landskapet på stedet, og bakgrunnen for de første utkastene til *Forskerne (Alma Mater)* viser stranden nedenfor eiendommen. På gården ble også elleve monumentale dekorasjoner med aulamotiver i mindre størrelse til. Serien ble i 1913 vist på høstutstillingen i Berlin, og mottatt med stor entusiasme av den tyske pressen. Da bildene senere ble vist i Frankfurt, refererte norske aviser den tyske begeistringen og omtalte den som "Munchs seiersgang i Tyskland". Munch eide Nedre Ramme frem til sin død i 1944. Ved siden av en rekke storslagne utkast til dekorasjonene ble mange mindre malerier til i Hvitsten gjennom årene. Stedets natur, mennesker og deres gjøremål ble gjengitt i et utall bilder. Det var her Munch knyttet til seg sin første faste modell. Maleriene fra Hvitsten er preget av den nye monumentale stilen Munch utviklet i Kragerø, med en karakteristisk koloritt kjennetegnet av en kjøligere palett. En rekke bademotiver og vakre landskap som *Bølgen*, er hans mest kjente malerier fra Hvitsten.

■ In November 1910 Munch purchased the property Nedre Ramme at Hvitsten on the eastern shore of the Oslo Fjord. Here he could continue working on his drafts for the University Aula decorations. Several of these drafts gained inspiration from the beautiful local landscape. The background of the first drafts of *The Researchers (Alma Mater)* depicts the beach below his property. Eleven monumental decorations with scaled-down Aula motifs were made here. The series was displayed in 1913 at the autumn exhibition in Berlin and received rave reviews in the German press. When the pictures were later exhibited in Frankfurt, Norwegian newspapers took note of the German enthusiasm and wrote of "Munch's triumphal progress in Germany". Munch owned Nedre Ramme until his death in 1944. Over the years he painted a number of smaller pictures at Hvitsten in addition to his magnificent drafts for the University decorations. Many of these pictures depicted the location's natural surroundings, people and their activities. This is also where Munch linked up with his first steady model. Munch's paintings from Hvitsten are influenced by the monumental style he developed in Kragerø, with a distinctive colouring characterised by a cooler palette. Numerous bathing motifs and fabulous landscapes such as *The Wave* are among his most well-known paintings from Hvitsten.

MUNCHS HJEM PÅ NEDRE RAMME

■ Edvard Munchs eiendom på Nedre Ramme er gjort i stand, og besøkende har for første gang anledning til å besøke plassen der Munch bodde. Besøkende inviteres til å oppleve Munchs tidligere hjem, vakker plassert mellom skogen og sjøen. I tillegg vil hans friluftsatelier være gjenoppført på eiendommen. Åpner 4. Juni 2013. Kun guidede besøk.

NEDRE RAMME, THE HOME OF MUNCH

■ Edvard Munch's property at Nedre Ramme has just now been refurbished and for the first time visitors can visit the spot where Munch lived. Visitors are invited to experience Munch's former home, enchantingly situated between the woods and the fjord. His outdoor studio will also be rebuilt on the property. Opening 4 June. Guided tours only.

NY BOK/NEW BOOK: HØYSOMMER I HVITSTEN

■ Hvem var Edvard Munch da han bodde og arbeidet i Hvitsten? Boken *Høysommer i Hvitsten* ønsker å presentere stedets betydning for den berømte malerens kunst. Ved hjelp av samtidige øyenvitneskildringer kommer vi tett på mennesket Munch og blir kjent med hans dagligliv på Nedre Ramme. Boken er skrevet av forfatter og kunsthistoriker Hans-Martin F. Flaatten og utgis av Vestby kommune, kulturtjenesten.

■ Who was Edvard Munch when he lived and worked at Hvitsten? The aim of the book "Midsummer in Hvitsten" ("Høysommer i Hvitsten") is to present the community's importance for the painter's art. Contemporary eyewitness accounts help bring us closer to Munch as a person and acquaint ourselves with his daily life at Nedre Ramme. The book is by author and art historian Hans-Martin F. Flaatten and is being published by the cultural services of Vestby Municipality. Norwegian text only.

MUNCH-UTSTILLING PÅ RAMME GAARD

■ Det nye billedgalleriet på Ramme Gaard innvies med utstillingen "Edvard Munch tilbake på Ramme – 100 år etter seieren i Berlin".

Munch kjøpte eiendommen for å fortsette sitt arbeid med utkastene til dekorasjonene i Universitetets Aula. Billedutvalget består av Munchs monumentale utkast til auladekorasjonene, med hovedvekt på bildene han malte på Nedre Ramme. Flere av motivene har utgangspunkt i landskapet på stedet, lett gjenkjennelig i blant annet hans monumentale utkast til *Forskerne (Alma Mater)*. Utkastet er blant utstillingens høydepunkter og har ikke blitt vist for publikum siden 1911.

MUNCH EXHIBITION AT RAMME GAARD

■ The new art gallery at Ramme Gaard will open with the exhibition Edvard Munch returns to Ramme – 100 years after taking Berlin.

The pictures consist of Munch's monumental drafts for the decoration of the University Aula, with emphasis on the pictures he painted at Nedre Ramme. Several of the motifs utilise the nearby landscape as a point of departure. It's easily recognizable for instance in his monumental proposal for *The Researchers (Alma Mater)*. This draft is among the main attractions of this exhibition and hasn't been on public display since 1911.

! Utstillingsåpning høsten 2013.

Kurator: Petra Pettersen, Munch-museet.

Exhibition opening autumn 2013.

Curator: Petra Pettersen, Munch Museum.

www.munch150.no

AV HJERTE- BLOD

■ En forestilling inspirert av Munchs kunst og tekster, og tilpasset Hvitstens kulturlandskap, vil fremføres i forbindelse med Munch-jubileet.

Forestillingen innledes med 11 tablåer i Edvard Munchs tidligere hjem på Nedre Ramme, deretter ledes publikum til amfiteateret på Ramme Gaard der forestillingen avsluttes. Medvirkende: Lars Lillo-Stenberg, Henrik Rafaelsen, Ella Christina Fiskum, Ole Henrik Moe og Ellen Sejersted Bødtker (idé).

www.harpe.no

OF LIFEBLOOD

■ A performance inspired by Munch's art and texts, adapted to Hvitsten's cultural landscape, will be shown in connection with the Munch Anniversary.

The performance's 11 tableaux is initiated in Edvard Munch's former residence at Nedre Ramme, where the public will be led to the amphitheatre at Ramme Gaard, where the performance ends. Contributors: Lars Lillo-Stenberg, Henrik Rafaelsen, Ella Christina Fiskum, Ole Henrik Moe and Ellen Sejersted Bødtker (ideas).

NY BIOGRAFI OM "TANTE KAREN"

■ Biografien *Tante Karen – Kvinnen bak Edvard Munch*, skrevet av Torill Stokkan, forteller historien om "tante Karen", kvinnen som tidlig oppdaget hva resten verden senere skulle få se.

"Like meget som jeg tror på Gud, tror jeg på deg som kunstner", skal Karen Bjølstad (1839-1931) ha uttalt til sin unge nevø. Gjennom et langt liv fylt av omsorg og tålmodighet, glede, sorg og tro, skulle hun få oppleve å se sin "øies-ten" bli en av verdens mest berømte malere. Karen Bjølstad tok vare på nevøens barnetegninger, brev, dagbøker og tidlige malerier, og skal ha mye av æren for at dette materialet ble sikret for ettertiden.

NEW BIOGRAPHY ABOUT "AUNT KAREN"

■ The biography *Aunt Karen – The Woman Behind Edvard Munch*, written by Torill Stokkan, relates the story of "Aunt Karen", the woman who was ahead of her time in discovering what would become apparent to the rest of the world.

"As much as I believe in God, I believe in you as an artist," Karen Bjølstad (1839-1931) allegedly said to her young nephew. In the course of her long life of caretaking and patience, joys and sorrows and faith, she would experience "the apple of her eye" becoming one of the world's most famous painters. Karen Bjølstad held on to her nephew's childhood drawings, letters, diaries and early paintings and deserves much of the honour for the preservation of this material for future generations.

FREDRIKSTAD

FRANK HØIFØDT

■ De to viktigste kvinnene i Munchs liv ble født i Fredrikstad; moren Laura Cathrine og hennes søster Karen Bjølstad, kjent som "Tante Karen". Laura Cathrine ble viet til legen Christian Munch i Glemmen kirke i Fredrikstad i 1861. Da Edvard var fem år gammel, i 1868, døde moren av tuberkulose, bare 31 år gammel. Tante Karen hadde flyttet inn for å hjelpe til; nå tok hun på seg det praktiske ansvaret for familien – fem barn og en upraktisk svoger. Hun støttet Edvard i tykt og tynt da han slo inn på en usikker kunstnerbane. Hun sørget også for at Munch-barna beholdt kontakten med morens familie. De var på sommerbesøk i Fredrikstad og traff tanter og onkler i Kristiania. Munch var opptatt av arven fra morsiden. Herfra stammet vel hans "svake bryst", mente han, men samtidig takket han gamle bestefar Bjølstad, skipper og handelsmann, for sin egen stahet og utholdenhet. Da bestefaren lå på det siste i 1888, reiste Munch til Fredrikstad og malte ham.

■ The two most important women in Munch's life were born in Fredrikstad – his mother Laura Cathrine and her sister Karen Bjølstad, known as "Aunt Karen". Laura Cathrine married Dr Christian Munch in Glemmen Church in Fredrikstad in 1861. When Edvard was five years old, in 1868, his mother, age 31, died of tuberculosis. Aunt Karen had moved in to assist and now she took everyday responsibility for the family – five children and an impractical brother-in-law. She gave Edvard her full support when he decided to pursue the uncertain call as an artist. She also ensured that the Munch children retained contact with their maternal family. They went on summer visits to Fredrikstad and they met with aunts and uncles in Kristiania. Munch was concerned about his genetic inheritance from his mother's side. He felt this was the source of his "weak lungs", but he was also grateful to his old grandfather Bjølstad, a sea captain and a merchant, for his obstinacy and endurance. When his grandfather was on his deathbed in 1888, Munch travelled to Fredrikstad to do his portrait.

MUNCHS MØDRE

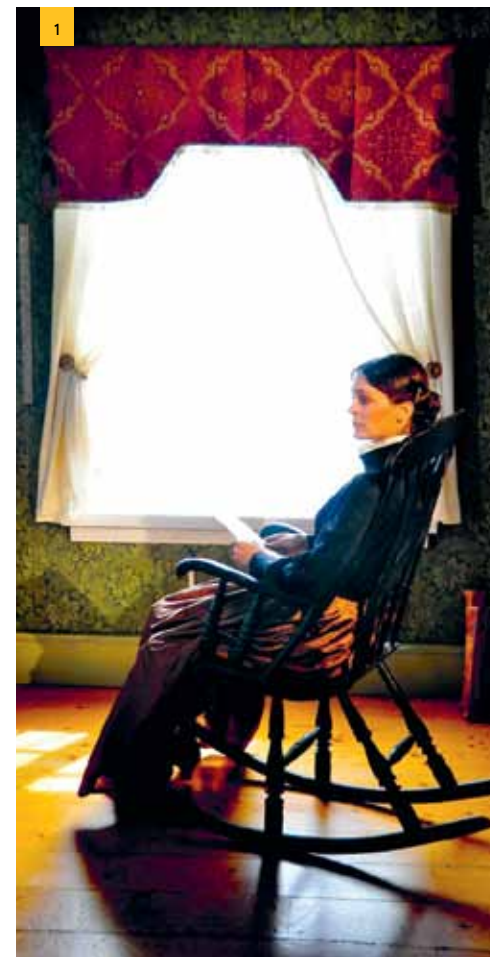
■ Utstillingen "Munchs Mødre" tar de besøkende med på en vandring tilbake til tiden da Edvard Munchs mor og søster vokste opp i Fredrikstad. Utstillingen viser glimt fra disse kvinnenes liv; fra Laura og Christian Munchs bryllup, fra Edvard Munchs opphold på Hankø og i Fredrikstad, samt glimt fra Edvard og hans søskens besøk hos "Bedstefader".

Utstillingen viser tegninger laget av både moren Laura, søsteren Sophie og tante Karen. I tillegg til tegningene, lagde kvinnene "mosestykker" og håndarbeider som også er en del av utstillingen. Fotografier, gjenstander, lydinstallasjoner og audiovisuelt materiale vil gi de besøkende en overraskende og lærerik opplevelse.

MUNCH'S MOTHERS

■ The exhibition "Munch's Mothers" take visitors on a stroll back to when Edvard Munch's mother and aunt grew up in Fredrikstad. The exhibition gives us glimpses of these women's lives, from Laura and Christian Munch's wedding, Edvard Munch's stay at Hankø and in Fredrikstad, as well as a glance of Edvard and his siblings' visits to the grandfather.

The exhibition displays drawings made by Munch's mother Laura, his sister Sophie and his Aunt Karen. In addition to the drawings, the women made "moss pieces" and other handicrafts which are included in the exhibition. Photos, artefacts, audio-installations and audio-visual material will assure visitors a surprising and informative experience.

FILM:

EDVARD MUNCHS MØDRE

■ Dokumentarfilmen *Edvard Munchs mødre* gir et innblikk i livene til Munchs mor Laura Cathrine Munch, og hennes søster Karen Bjølstad. Etter morens død tok Tante Karen

ansvaret for sin lille nevø og helt til sin død i 1931 beholdt hun og nevøen et varmt og nært vennskap. Den hyppige brevvekslingen dem i mellom gir et unikt innblikk i Munchs egne tanker og opplevelser, og legger grunnlaget for filmen som viser morssektens og hjemmets betydning for Munch og hans kunst.

MOVIE: EDVARD MUNCH'S MOTHERS

■ The documentary film *Edvard Munch's Mothers* gives insight about the lives of Munch's mother Laura Cathrine Munch and her sister Karen Bjølstad. After Munch's mother died, Aunt Karen shouldered responsibility for her little nephew and they retained a warm and close relationship right up to her death in 1931. Their frequent correspondence provides unique perception of Munch's personal thoughts and experiences, and lays the foundations for the film that reveals the significance Munch's childhood home and maternal relatives had for his art.

! Regissør/director:
Lars Rasmussen.
www.munchfredrikstad.no
www.munch150.no

NYTT MONUMENT

■ Skulpturen *Munchs mødre* er en hyllest til to sentrale kvinner i Edvard Munchs liv, moren Laura Cathrine Munch og tanten, Karen Bjølstad. Skulpturen viser Edvard Munch som liten gutt sammen med sin mor og tante, og er utført i bronse og granitt av kunstneren Birthe Marie Løveid. Avdukingen finner sted på Laura Cathrine Munchs fødselsdag den 10. mai 2013 ved elvepromenaden i Fredrikstad. For mer informasjon, se www.munchsmødre.no og www.munch150.no

NEW MONUMENT

■ The sculpture *Munch's Mothers* is a tribute to two central women in Edvard Munch's life, his mother Laura Cathrine Munch and his aunt, Karen Bjølstad. The sculpture is depicting Edvard Munch as a small boy with his mother and aunt, and is made in granite and casted bronze by the artist Birthe Marie Løveid. The unveiling of the sculpture will be on Laura Cathrine Munch's birthday 10 May 2013 at the river promenade in Fredrikstad. For more information, see www.munchsmødre.no and www.munch150.no.

MOSS

LASSE JACOBSEN

■ Edvard Munch bodde på herregården Grimsrød sentralt på Jeløya ved Moss fra mars 1913 til september 1916. Den store hovedbygningen ble for en stor del brukt til atelierer og lager for malerier og grafikk. I den store hagen fikk Munch oppført et treatelier med glasstak der han arbeidet med de monumentale dekorasjonene til Universitetets Aula. Han malte også utsyn fra hagen og landskap fra Søndre Jeløy, sine hunder, og glassverksarbeiderne på vei hjem etter arbeidstid. Den unge hushjelpen Ingeborg Kaurin ble også en svært viktig modell for kunstneren. Hun fikk senere tilnavnet "Mossepiken". Når Munch ikke arbeidet, tok han gjerne en spaseretur til sin gamle venn konsul Christen Sandberg, eller han gikk med hunden Boy på kino i Moss. Jeløya lå strategisk til i forhold til Munchs andre eiendommer og atelierer i Hvitsten, Åsgårdstrand og Kragerø, og han reiste ofte fram og tilbake, med hushjelp, hest og hunder.

■ Edvard Munch lived at Grimsrød manor on the island of Jeløya close to Moss from March 1913 until September 1916. The large main building was, to a large extent, used as studios and for storing paintings and prints. In the extensive gardens, Munch erected a wooden studio with a glass roof in which he worked on the monumental decorations for the festival hall of the University of Oslo. He also painted the views from the gardens and the landscapes of southern Jeløy, his dogs, and glass factory workers on their way home from work. The young maid, Ingeborg Kaurin, was also a hugely important model for the artist. She was later nicknamed 'Mossepiken', The Moss Girl. When Munch was not working, he enjoyed taking a walk over to his old friend, the consul Christen Sandberg, or walking with his dog, Boy, to the cinema in Moss. Jeløya had a strategic location in relation to Munch's other properties and studios in Hvitsten, Åsgårdstrand, and Kragerø, and he often travelled back and forth, with his housekeeper, horses, and dogs.

I EDVARD MUNCHS FOTSPOR

■ En vandring i Edvard Munchs fotspor, til plasser kunstneren bodde og malte i løpet av sin tid i kystbyen Moss. På flere av plassene vil man kunne kjenne igjen landskapet fra noen av Munchs mest kjente motiver fra Moss.

Arrangør: Moss kommune, Visit Moss. For ytterligere informasjon, se www.munch150.no

IN EDVARD MUNCH'S FOOTSTEPS

■ This is a stroll in the paths of Edvard Munch, to places the artist lived at and painted during his time in the coastal city of Moss. At many of the spots one can readily recognise the landscape from some of Munch's most famous Moss motifs.

Organiser: Municipality of Moss, Visit Moss. For more information, see www.munch150.no

MUNCH-UTSTILLING PÅ GALLERI F 15

■ Fylkesgalleriet Punkt Ø, ved avdeling Galleri F 15 på Jeløya, viser utstillingen "Munch og Moss" i forbindelse med Munch-jubileet.

At Munch leide seg inn på herregården Grimsrød på Jeløya i perioden 1913-1916, er ikke godt kjent, til tross for at han i denne perioden fikk oppdraget om å utsmykke Universitetets Aula. Utstillingen vil ta utgangspunkt i kunstnerens relasjon til Jeløya og Moss, ved Munchs egne verk og dokumentasjonsmateriale.

! Kurator: Siv Hofsvang.
Utstillingsperiode:
1. Juni-22. September 2013.
Kurator: Siv Hofsvang.
Exhibition period:
1 June-22 September 2013.
www.punkt0e.no
www.munch150.no

MUNCH EXHIBITION AT GALLERI F 15

■ The Galleri F 15 at Jeløya, a division of the county gallery Punkt Ø, is running the exhibition "Munch and Moss" in connection with the Munch anniversary.

It's not generally known that Munch was a rentor at the Grimsrød manor at Jeløya during the period 1913-1916, even though this is the period when he was awarded the assignment of decorating the University Aula.

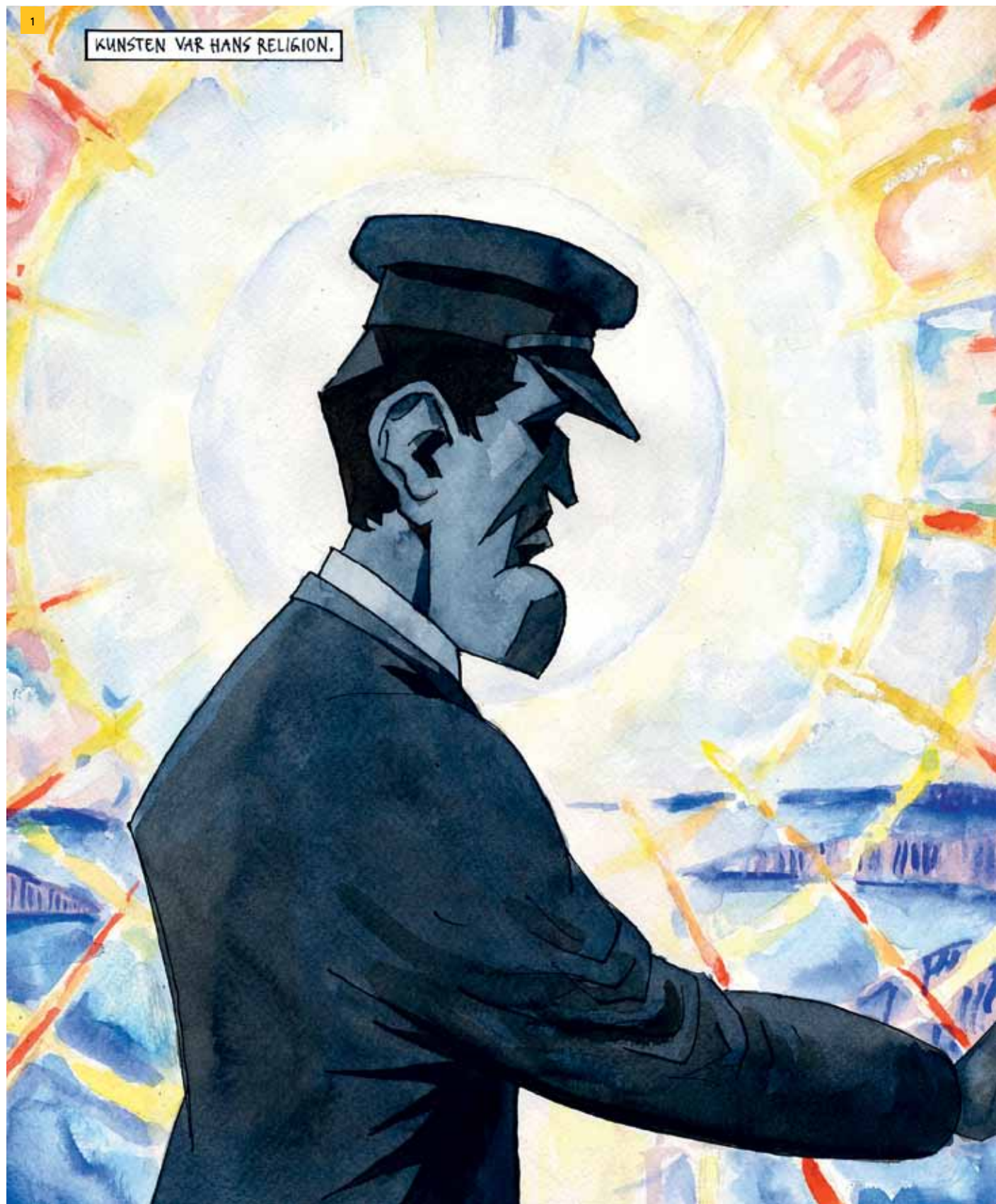
The point of departure for this exhibition is the artist's relationship with Jeløya and Moss, displaying Munch's own works and documentation material.

At Haugar Art Museum in Tønsberg works by Andy Warhol are exhibited permanently, made possible by Sparebankstiftelsen DNB NOR.

We are proud to contribute to the celebration of Munch 150.

Over the years Norway's savings banks have always donated a percentage of their profits to the local communities in which they have operated. Sparebankstiftelsen DNB NOR is continuing to pursue this tradition.

1 KUNSTEN VAR HANS RELIGION.

KVARDAGS- KUNSTNAREN

IDA HABBERSTAD

Å teikna Munch er òg å leika med det trivielle

! STEFFEN KVERNELAND (f. 1963) jobbar som teiknar, illustratør og teikneserieskapar, og har frilansa for ei rekkje aviser, tidsskrifter og forlag. Han har illustrert fleire bøker, og har vore fast teiknar for Nationen, Dagbladet og Dag og Tid. Kverneland har bak seg ei mengd teikneserieutgjevingar, mellom andre Amputerte Klassikere I-IV, Olaf G. og Kanon 1-5. Innkjøpt av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

Så for deg dette: Gustav Vigeland og Edvard Munch bur ilag i Berlin. Dei er einsame og fattige, så fattige at dei må dela kjærast. Ein kveld er Munch ute med kjærasten, men det er Vigeland sin tur. Når han kjem heim står Vigeland på trappeavsatsen, med ein byste han har laga av Munch.

"Han kastet den etter meg og traff meg nesten. Jeg ble så redd at jeg løp og satte meg på et tog", seier Munch.

Steffen Kverneland stoppar opp i historia. Ventar på ein reaksjon.

– Altså... Funkar dette som forteljning?

Eg veit ikkje. Men det er glimrande å teikna, seier han, og legg fram fleire fakta. Bysten er eitt av dei få arbeida Munch meiner Vigeland har gjort bra. Han forbannar kvinnfolkhistoria.

EN DEILIG DIVAN. I serien finn du leiken og karikert kulturhistorie, rissa med skråblikk og alvor. Munch får vera kunstnar, men òg menneske. I bakgrunnen kviler serieteiknaren sin kvardag.

– *Kvifor Munch?*

"Då eg byrja lesa om Munch, såg eg at det fanst både lys og skugge hjå han. Det med lyset var nytt for meg."

– Eg har alltid vore interessert i kunsten hans, og i korleis han levde. Då eg byrja lesa om Munch, såg eg at det fanst både lys og skugge hjå han. Det med lyset var nytt for meg, svarer Kverneland.

Å komma vekk frå kunstnarmyten har vore ein motivasjon: Kverneland viser ein ikkje-homogen karakter, som kjende angst, men som òg var skarp i replikken. Kverneland viser kvardagen som er lett å luka vekk i biografien. Men serien er ikkje berre flåsete.

– Hovudretten er og blir det seriøse. Eg tar for meg det eg meiner er essensen av Munch og kunsten hans. Dei trivielle anekdotane brukar eg som krydder for å gi stoffet meir liv.

Ikkje desto mindre kjem kvardagen fram på spørsmål om han nokon gong vert lei. Då fortel Kverneland om Munch som rotekopp. Ein gong atelieret var særleg skitent tenkte han tre dagar før han fann fram feiekosten. Så laga han seg "en deilig divan" av eit laken og nokre malarkassar, og skreiv til tanta si om det.

– Det høyrest ikkje komfortabelt ut, men han kallar det en deilig divan. Og tanta svarer: "Å, tenk at du skulle gjøre den slags selv".

Kverneland flirer. Det er ein rik, og for oss absurd kvardag. Materiale for eit liv!

ULIKE SPRÅK. Men no er det sett eit førebels punktum. Etter sju år pakkast Munch-biografiene saman og Kverneland ventar på den samla utgjevinga av KANON, full av Munch si bildeverd, Kverneland har teikna inn kunsten, parodierte den og leika med motiva.

– Har det hendt at streken til Munch har blitt din?

– Nei, eg er godt vaksen og uttrykket mitt let seg ikkje påverka. Det er ikkje tvil om kva som er Munch sin stil og kva som er min eigen. Det høver godt at Munch er mjuk i linjene, medan eg teiknar hardt og kantete.

Kverneland tenkjer seg om.

– Fleire har spurt om eg tenkjer pedagogisk når eg teiknar inn bileta. Eg likar ikkje å sjå det slik —men eg likar å vera presis. Munch er ofte sjølv-biografisk, livet og bileta heng saman. I ein biografi er dette ulike språk, og ein må laga språklege referansar mellom livet og kunsten. Det treng ein ikkje med teikneserien: Der kan ein heilt enkelt visa samanhangen.

! STEFFEN KVERNELAND

(b. 1963) works as an artist, illustrator and created his own comic strips. He has freelanced for a number of newspapers, magazines and publishers. He has illustrated numerous books and been a steady cartoonist for the newspapers *Nationen*, *Dagbladet* and *Dag og Tid*. Kverneland's comic strip publications include *Amputerte*, *Klassikere I-IV*, *Olaf G.* and *Kanon 1-5*. Acquired by the collection of the National Museum of Art, Architecture and Design.

EVERYDAY ARTIST

IDA HABBERSTAD

When drawing cartoons about Munch you're also fooling around with trivialities

Picture this: Gustav Vigeland and Edvard Munch are living together in Berlin. They are poor and on the fringe, so destitute they have to share a girlfriend. One evening Munch goes out with her, but it was Vigeland's turn. When he comes home Vigeland is on the landing of the stairs, with a bust he's made of Munch. 'He threw it at me and just barely missed. I was so scared I ran off and caught a train,' says Munch."

Steffen Kverneland halts his story, waiting for it to sink in. "So ... does this work as a story? I don't know. But it's brilliant for illustrating," he says, and tosses out more facts. "The bust was one of the few works by Vigeland that Munch thought was any good. He damns this episode with the woman."

A COSY COUCH. You find playful and characterised cultural history, whimsically and seriously sketched in his comic strip. Munch is still an artist, but he is also very human. The cartoonist has staged this in with daily life as the background.

Why Munch? "I've always been interested in his art and his lifestyle. When I started reading about Munch, I encountered both the light and the shadows within him. The light was a new discovery for me," answers Kverneland.

One motivation was a desire to break away from the myths that have stuck to the artist: Kverneland creates a heterogeneous character, a man who suffered anxiety but was capable of a sharp repartee. Kverneland presents everyday situations which tend to get weeded out of biographies. But the series is far from flippant.

"The gist of it remains serious. I keep what I consider the essence of Munch and his art. I use trivial anecdotes to spice up and invigorate the material."

Nevertheless, this focus on everyday life leads to the question of whether the cartoonist ever tires of the subject or runs dry. Kverneland says Munch was messy. Once when his studio was extraordinarily chaotic he gave the situation thought for three days before finding the broom. Then he devised "a cosy couch" from a sheet and some paint chests and wrote to his aunt about it.

"It doesn't sound very comfortable but he calls it a cosy couch. And his aunt writes back: 'Oh, to think that you can do such things on your own.'"

Kverneland laughs. "It's a rich daily life, and for us it's absurd. The material comes alive!

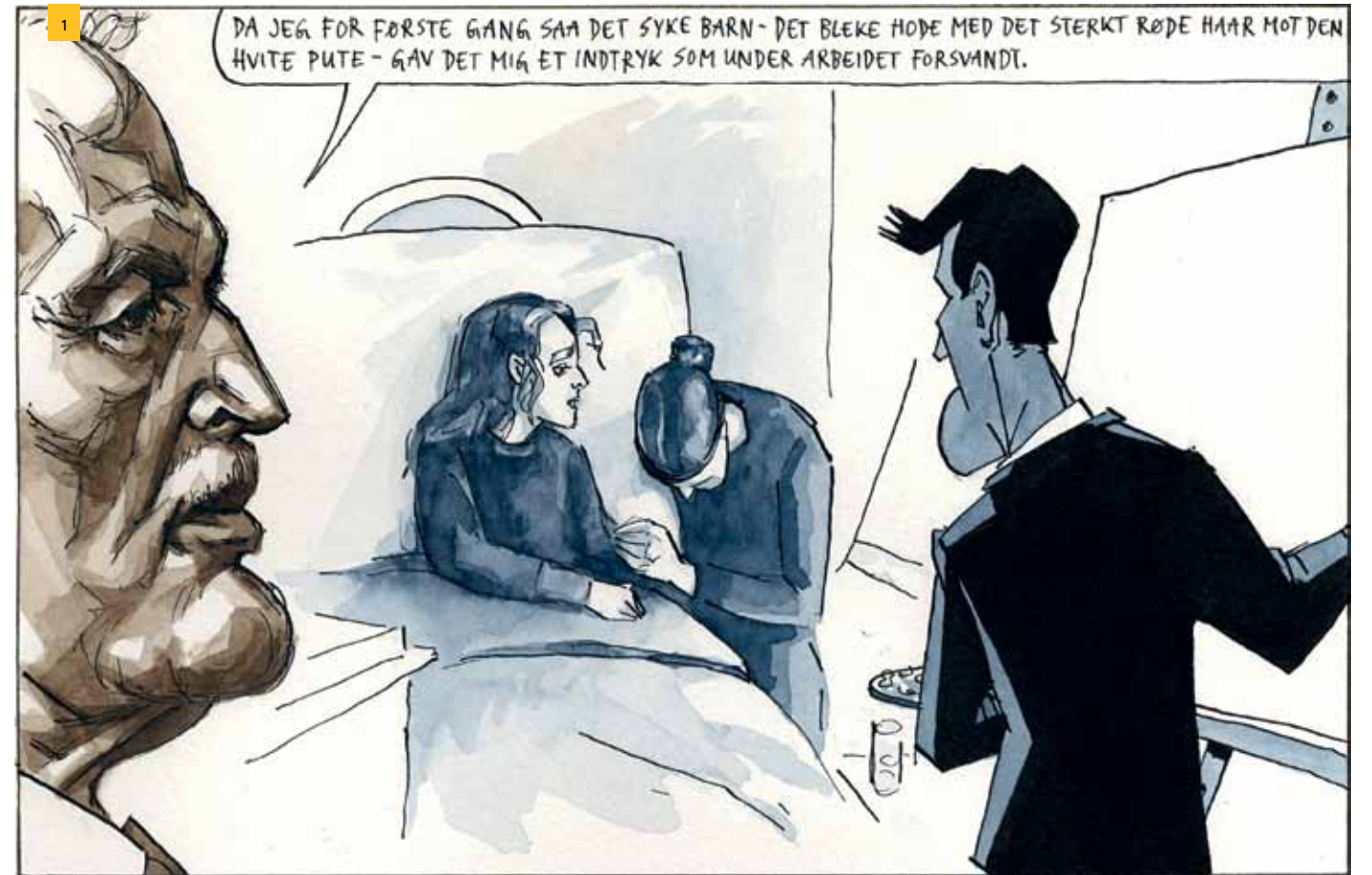
DIFFERENT IDIOMS. But for now he's calling it quits. After seven years the Munch biographies, titled KANON 1-5 are coming together. Kverneland is waiting for the publication of the complete collection, filled with Munch's visual universe, he has drawn the works of art, parodying them and playing with the motifs.

Have you ever found yourself becoming possessed by Munch's style of painting?

"No, I'm an adult and my expression isn't easily influenced. There's no doubt about what is Munch's style and what's my own. It suits me that Munch's lines are soft, whereas I draw roughly and sharply."

Kverneland gives it more consideration.

"Several have asked me whether I'm thinking educationally when I draw the pictures. I don't like to look at it that way — but I do like to be precise. Munch is often self-biographical. His life and his pictures are connected. In a biography these are different languages. You have to create linguistic references between the life and the art. This isn't necessary in a comic strip: You can show the link real easily."

KVERNELAND SIN FAVORITT:

– Eg likar mange bilete, men eit motiv eg tykkjer er heilt spesielt er *Solen*. Å laga eit så monumentalt bilete av noko så kvardagsleg og fantastisk som ei sol er etter mi meining genialt.

KVERNELAND'S FAVOURITE:

"I like lots of the pictures but one motif I find completely special is *The Sun*. I think the ability to create such a monumental picture from something as ordinary and fantastic as a sun is pure genius."

MUNCH INTERNASJONALT

MUNCH ABROAD

DANMARK / DENMARK

■ Munch har en spesiell status i Danmark, som den eneste skandinaviske kunstneren som har oppnådd en berømmelse som kan måle seg med modernismens store internasjonale mestre. Men den danske beundringen bunner også i at Munch i sin levetid spilte en viktig rolle i

Københavns kunstverden, og stilte ut sine verker der ved flere anledninger. Dessuten hadde han nære personlige forbindelser med flere samtidige danske kunstnere, og mottok viktig kunstnerisk inspirasjon til sin kunst under oppholdene i Danmark. Allerede mens Munch levde, anskaffet Statens Museum for Kunst en rekke malerier av ham. Nervesammenbruddet og innleggelsen på professor Jacobsons klinikk i København i 1908-09 var et eget kapittel, som fikk stor betydning for Munch i årene som fulgte.

KASPER MONRAD, førstekonservator, Statens Museum for Kunst, København, Danmark.

■ In Denmark, Munch has a special status as the only Scandinavian artist to have reached a level of fame comparable with the great international masters of modernism. Danish admiration also stems from the fact that Munch played a significant role on the art scene of Copenhagen, exhibiting his works there on several occasions. Besides, he had close personal ties to several contemporary Danish artists, and found artistic inspiration in his stays in Denmark. In Munch's own lifetime, the National Gallery of Denmark acquired a number of his paintings. His nervous breakdown and subsequent stay at Dr Jacobson's clinic in Copenhagen was a chapter of its own, with deep repercussions in the pursuing years.

KASPER MONRAD, Chief Curator, National Gallery of Denmark, Copenhagen.

FINLAND

■ Det var først i 1909 at Finland fikk se Edvard Munchs arbeider, selv om han hadde samarbeidet med Akseli Gallen-Kallela. I forbindelse med deres felles utstilling i Berlin i 1895 malte Gallen-Kallela et portrett av Munch (nå i Ateneum). "Munch delte ofte med meg ting han hadde sett

og opplevd på en forfinet måte, med den vakre munnen hans, som var som et smertefullt sår, som samtidig foraktet ham selv og verden."

Munch hadde størst innvirkning på den finske kunstscenen gjennom utstillingen som ble holdt i Ateneum fra 3. til 31. januar 1909. Den inspirerte unge ekspresjonister som Tyko Sallinen. Munch og kunsten hans ble ofte diskutert i Finland, og han ble betraktet som den originale kunstneren som søkte malerisk uttrykk for angsten i en verden som i rivende fart ble moderne.

DR. ANNA-MARIA VON BONSDORFF, kurator, Ateneum Art Museum, Helsinki

■ Although Edvard Munch had collaborated with Akseli Gallen-Kallela in Berlin it was not until 1909 that his work was seen in Finland. During the joint exhibition year of 1895, Gallen-Kallela painted a portrait of Munch (Ateneum). Munch often shared with me what he had seen and experienced in a refined manner, with his beautiful mouth, which was like a stinging wound, and simultaneously despising himself and the world."

The biggest impact made by "Munch on the Finnish art scene was the exhibition held at the Ateneum from 3–31 January 1909. It was an inspiration for younger expressionist artists such as Tyko Sallinen. Munch and his art were widely discussed in Finland and he was seen as the original modern artist seeking painterly means to express the anguish of the rapidly modernising world.

DR. ANNA-MARIA VON BONSDORFF, Curator, Ateneum Art Museum, Helsinki

MUNCH I TOKYO

■ Den norske ambassaden i Tokyo vil markere jubileet Munch 150 våren 2013. En mindre utstilling med utgangspunkt i ambassadens egen grafikk-samling av Edvard Munch vil vises, og representanter fra Munch-museet vil delta på et arrangement i uke 11. For mer informasjon, se www.munch150.no

MUNCH IN TOKYO

■ The Norwegian Embassy in Tokyo will celebrate the Munch 150 anniversary in the spring of 2013. A modest exhibition based on the Embassy's own collection of prints by Edvard Munch will be displayed, and representatives from the Munch Museum will participate in an event during week 11. For more information, see www.munch150.no

POLEN / POLAND

■ Polen ble tidlig oppmerksom på Edvard Munch takket være Stanisław Przybyszewski, som skrev den aller første Munch-studien. Gjennom hans innsats som sjefredaktør i magasinet *Życie* ble Munch en feiret kunstner i Polen. Av alle polske kunstnere er det Wojciech

Weiss som minner mest om nordmannen. Gjennom grafikken har Munchs intense billedkunst inspirert kunstnere i flere tiår. Et bredere publikum har stiftet bekjentskap med Munchs arbeider ved et beskjedent antall utstillinger. Så tidlig som i 1903 ble 70 papirarbeider vist i Warszawa. To posthume maleriestillinger ble vist 1959 og 1977. I kommunisttiden var det få utstillinger med viktige utenlandske kunstnere, så de to Munch-utstillingene var sensasjonelle og skapte mye diskusjon.

AGATA MAŁODOBRY, Kurator, avdeling for moderne polsk maleri og skulptur, Nasjonalmuseet i Krakow.

■ The early reception of Munch in Poland is owed to Stanisław Przybyszewski, author of the first study on the artist. Thanks to his activity as the editor-in-chief of the *Życie* magazine, Munch became a celebrated artist in Poland. Of all Polish painters, Wojciech Weiss is considered to be the closest to Munch. In graphic arts, the Norwegian artist's intense imagery has remained inspirational for many decades. The general public had access to Munch's work at a few exhibitions. As early as 1903, 70 works on paper were on display in Warsaw. There were two posthumous exhibitions of Edvard Munch's painting: in 1959 and 1977. In communist Poland, exhibitions of major foreign artists were a rarity, so both the events were sensational and provided a subject of discussions.

AGATA MAŁODOBRY, Curator, Modern Polish Painting and Sculpture Department, National Museum in Krakow

STORBRIANNIA / GREAT BRITAIN

■ I Storbritannia var Munch kjent for én ting - *Skrik*. Studentene hadde motivet på veggen, du så det på ironiske dusjforheng, som karikatur i aviser og magasiner, og budskapet var: "Vi ler fordi vi ikke orker å gråte."

Med ganske få Munch-bilder i britiske museer, var det vanskelig å gjennomskue klisjéen, men senere års utstillinger i The Royal Academy og Tate Britain har forandret dette helt. Endelig har Storbritannia tatt innover seg bredden i Munchs kunst. Hans følelsesmessige register og ærlighet vinner gjenklang i tiden, og Munch har aldri vært mer populær. Hans kunstneriske temaer, utforsket og videreutviklet av Francis Bacon, Gilbert and George og Tracy Emin, veves inn i den britiske kunsten. 150 år etter hans død er ikke britene redde for ham lenger; nå oppdager de geniet.

SUE PRIDEAUX, forfatter (Har blant annet skrevet biografien *Edvard Munch: Behind the Scream*, 2005)

■ In Britain, Munch used to be known as a one-trick pony, the painter of *The Scream*. Adorning student walls, ironic shower curtains and cartoons in newspapers and magazines, it delivered the message; "We laugh because we cannot bear to cry."

With few Munchs in British museums it was difficult to see beyond the cliché but recent shows at the Royal Academy and Tate Britain have changed all that. At last Britain has seen the full scope of his art. His emotional range and honesty chime with the times and he has never been more popular. His artistic themes, explored and developed through Francis Bacon, Gilbert and George and Tracey Emin, are becoming woven into British art. 150 years after his birth, Britain has lost its fear of Munch and is recognizing his genius at last.

SUE PRIDEAUX, writer. Has i.d. written the biography *Edvard Munch: Behind the Scream*, 2005.

SVERIGE / SWEDEN

■ Det har alltid vært nære bånd mellom Edvard Munch og Sverige. Munch har selv fortalt at han ofte tok nattoget fra Oslo til Stockholm og tilbake når han ikke fikk sove. Så tidlig som i 1894 hadde han en stor utstilling i Stockholm, og bankier og Nietzsche-tilhenger

Ernest Thiel bygget opp den største Munch-samlingen utenfor Norge. Thielska Galleriets fine samling består blant annet av *Fortvilelse*, som er en første versjon av *Skrik*, og Munchs berømte portrett av Strindberg befinner seg nå på Moderna Museet i Stockholm.

I 2005 kuraterte jeg utstillingen "Munch selv" på Moderna Museet; den fokuserte på selvportrettene og turnerte til Royal Academy i London og til Munch-museet i Oslo. Vi velger å presentere Munch igjen sommeren 2013 på Moderna Museet, nå i Malmö, og da sett med kunstner Ragnar Kjartansson's øyne.

IRIS MÜLLER-WESTERMANN, Kurator internasjonal kunst, Moderna Museet, Stockholm.

■ Ties were always close between Edvard Munch and Sweden. More than once, Munch has told, he would take the night train from Oslo to Stockholm and back when he couldn't sleep. As early as 1894, he staged a large exhibition in Stockholm, and banker and Nietzsche enthusiast Ernest Thiel established the largest Munch collection outside of Norway. The exquisite collection at the Thielska Galleriet includes, for instance, *Despair*, a precursor to *The Scream*, and Munch's famous portrait of the Swedish dramatist August Strindberg is now in the Moderna Museet in Stockholm.

In 2005 I was responsible curator for the exhibition "Munch himself" at the Moderna Museet, focusing on the self-portraits, subsequently on tour to the Royal Academy in London and the Munch Museum in Oslo. We have decided to present Munch again at the Moderna Museet in the summer of 2013, this time in Malmö, and seen through the eyes of artist Ragnar Kjartansson.

IRIS MÜLLER-WESTERMANN, Curator international art, Moderna Museet, Stockholm

TYSKLAND / GERMANY

■ Munch er en av de viktigste europeiske kunstnerne i det sene 19. og tidlig 20. århundre. Han bør nevnes på linje med Vincent van Gogh, Paul Gauguin og Paul Cézanne. Tysklands betydning for Munch – og vice versa – kan ikke overvurderes. Munch opplevde sitt kunstneriske gjennombrudd i Tyskland og han fant støtte i dette landet hos en modig liten krets av samlere. De tre første bøkene om Munch ble alle publisert i Tyskland. Hans ønske om å slå i gjennom i Paris gikk ikke i oppfyllelse, til tross for deltagelse på Salon des Independants og utstillingen hos Siegfried Bing. Det var i Tyskland han fant samlere, gallerier og kritikere i et moderne kunstmarked i utvikling.

HANS DIETER HUBER, Kunstner og professor i samtidens kunsthistorie, kunstteori og estetikk, Det statlige kunsthøgskole, Stuttgart.

■ Munch is one of the most important European artists of the late 19th and the early 20th Century. He is to be mentioned on the same level with Vincent van Gogh, Paul Gauguin and Paul Cézanne. The importance of Germany for Edvard Munch, and vice versa, cannot be overestimated. Munch had his artistic breakthrough in Germany and he was supported in this country by a brave little circle of collectors. The first three books on Munch were all published in Germany. Although he wanted to achieve his artistic breakthrough in Paris, with exception to the annual participation in the Salon des Independants, and the exhibition at Siegfried Bing, the recognition in France, which he had so much wanted, was always denied to him. In Germany, however, it found his collectors, his galleries and his critics in a modern, evolving art market.

HANS DIETER HUBER, Artist and Professor of contemporary art history, art theory and aesthetics, State Academy of Fine Arts, Stuttgart.

USA

■ USA har alltid vært mottakelig for Edvard Munch. Dette begynte tidlig på 1900-tallet da kunstnerens malerier dukket opp på gruppeutstillinger. Den første amerikanske retrospektive utstilling med Munchs kunst besøkte blant annet Boston og New York i 1950. Der ble Munchs kunst tatt imot som en forløper og alliert for de abstrakte ekspresjonistene. En annen stor retrospektiv utstilling, i Washington og New York i 1978, befestet kunstnerens anseelse ytterligere. Siden da har Munch vært hovedbestanddelen i kunsthistoriestudier over hele landet og tema i utallige Master- og Bacheloroppgaver. Flere store utstillinger de siste årene i blant annet New York, Chicago og Atlanta har ført til en bølge av fornyet oppmerksomhet omkring kunstneren, i tillegg til det nylig spektakulære salget av *Skrik* på Sotheby's i New York.

PATRICIA G. BERMAN, Professor i kunst, Wellesley College, Massachusetts. Professor II, IFIKK, Universitetet i Oslo.

■ The U.S. has always been receptive to Edvard Munch, beginning in the early 20th century when the artist's paintings appeared in group exhibitions. In 1950, the first U.S. Munch retrospective travelled to Boston and N.Y., among other places, where the artist was received as a precursor to and allied spirit with the Abstract Expressionists, and in 1978 another major retrospective in Washington and N.Y. cemented the artist's reputation. Munch has since become a staple of introductory art history courses nationwide and the subject of numerous M.A. and Ph.D. theses. Several recent large exhibitions, in N.Y., Chicago, Atlanta, and other cities have directed waves of fresh critical attention to the artist, and the recent, spectacular sale of *The Scream* at Sotheby's has made him a household name.

PATRICIA G. BERMAN, Professor of Art, Wellesley College, Massachusetts. Professor II, IFIKK, University of Oslo.

FRANKRIKE / FRANCE

■ Sammen med Arne Eggum kuraterte jeg utstillingen "Munch og Frankrike" på Musée d'Orsay og Munch-museet i 1991. Utstillingen var viet forholdet mellom Munch og Paris, fra impresjonismen til fauvismen. På den tiden var Munch lite kjent av et fransk publikum. For de fleste besøkende var det en total overraskelse. I dag tror jeg Munch er like populær i Frankrike som franske impresjonister. Tidene har forandret seg og det virker som Munchs bilder gir mer mening for folk i det 21. århundre enn tidligere. Jeg husker at samtaler om prosjektet begynte med en seiltur og svømmetur i Oslofjorden sammen med Alf Bøe, tidligere direktør for Munch-museet. Siden den gang har Munch alltid vært en del av mine tanker om symbolisme og kunsten i det 20. århundre.

RODOLPHE RAPETTI, Generalkurator ved Nasjonal kulturarv (Kulturdepartementet) og forsker ved Institut National d'histoire de l'art, Paris.

■ Together with Arne Eggum I curated "Munch et la France" at the Musée d'Orsay and the Munch Museum in 1991. This exhibition was devoted to the relations between Munch and Paris, from Impressionism to Fauvism. At that time, Edvard Munch was little known by the French public. It was a total discovery for most of the visitors. Now, I think Munch is probably as popular in France as French impressionists. Times have changed and Munch's images are probably more meaningful to 21st century people than earlier.

I remember we started discussing the project by sailing and swimming in the Oslo fjord with Alf Bøe, former Director of the Munch Museum. Since then, Munch has always been present in my reflexions concerning Symbolism, and 20th century art.

RODOLPHE RAPETTI, General Curator of Heritage and Associate Researcher at Institut National d'histoire de l'art, Paris.

LITTERATUR
LITTERATURE

NY BARNEBOK

■ I forbindelse med jubileet Munch 150 utgis en ny bok med et spennende innblikk i Munch som kunstner for barn og ungdom i alderen 10-13 år.

Foruten selve bildene tar boka for seg internasjonale og hjemlige impulser, mennesker han kjente, teknikkene han brukte, vitsetegninger og karikaturer og hvordan han nærmest ble en kjendis i sin samtid. Hvordan og hvorfor ble bildene som de ble? Hva er sammenhengen mellom kunsten og hendelser i livet hans? Hvordan forholdt han seg til annen kunst og til stedene og menneskene han kjente? Boken søker å gi forståelse og interesse for bildene han skapte og gjøre Munch som kunstner kjent for et yngre publikum. Forfattere: Lasse Jacobsen, Ellen Lerberg, Lill Heidi Opsahl, Sivert Thue, Hilde Ødegaard.

A new book giving children aged 10-13 inspirational insights into Edvard Munch is being published in connection with the Munch 150 anniversary.

In addition to presenting Munch's works, the book looks into international and domestic impulses, people he knew, techniques he used, cartoons and caricatures and how the artist became what could be designated as a celebrity in his day. How and why did his pictures emerge as they did? What's the context between the art and the events in the artist's life? What did he think of other art and the places and people he knew? The book will hopefully generate understanding and interest for the pictures Munch created and make the artist better known to a younger public. Authors: Lasse Jacobsen, Ellen Lerberg, Lill Heidi Opsahl, Sivert Thue and Hilde Ødegaard.

The book is a collaboration project between the Museum of Art, Architecture and Design and the Munch Museum. For more information see www.munch.museum.no and www.munch150.no

FOREDRAG:
MUNCH
SOM POET

■ Edvard Munch etterlot seg et stort antall tekster. Kunst- og lyrikkinteresserte i Løten har muligheten til å lære mer om disse når professor ved Høgskolen i Hedmark, Ole Karlsson, tar for seg ulike sider ved Munch i litteraturen.

I foredraget presenteres og drøftes ulike sider og kvaliteter ved Munchs språk, særlig lyriske tekster tilknyttet billedkunsten. Denne sekvensen følges av eksempler fra norsk lyrikkhistorie, med dikt som knyttes til Munchs kunstnerskap fra 1890-tallet og fremover. For mer informasjon, se: www.loten-historielag.org

LECTURE:
MUNCH
AS A POET

■ Edvard Munch left a large amount of texts. Fans of art and lyrical poetry in Løten will have an opportunity to learn more about Munch's writings when Professor Ole Karlsson of the Hedmark University College discusses various aspects of Munch in literature.

The lecture will present and discuss features and qualities of Munch's language, especially his lyrical texts linked to his visual artwork. This sequence will be followed up by examples of Norwegian lyrical history, with poetry associated to Munch's artistry from the 1890s on. For more information, see: www.loten-historielag.org

IDA HABBESTAD

MUNCH-SKRIBENTEN

■ – *Hvorfor er du fascinert av Munch?*

Hos Munch kan man bli fascinert av ulike ting til ulike tider. De siste årene har jeg arbeidet med Munchs forhold til steder, og spurt hvilken rolle de spilte i kunsten hans. For meg har det vært interessant å se hvordan han reagerer kreativt på de ulike landskapene. Munch sa at "jeg maler ikke det jeg ser men det jeg så". Du finner spor etter personlige minner i kunsten hans. Men du kan også se at de kulturelle og politiske endringene i tiden påvirker måten han fremstiller stedene på. Unionsoppløsningen og de nasjonale strømningene etter 1905, slike ting har påvirket ham. Og framstillingen av et sted kan endre seg med livet hans. Å se forholdet hans til et sted over tid har fascinert.

– *Du har forsket på Munch i flere år. Er det sider ved ham som har overrasket deg?*

– Også her kan man nevne flere ting. Jeg er spesielt imponert over arbeidskraften hans. Man tenker han er en innadvendt fyr, men han må ha vært selvsikker når han tok fatt på det store Aulaprojektet. Å se hvordan han jobber seg inn i landskapet, omformer og forenkler det, og løser kompositoriske problemer, som hvordan han skal lage solskiva og solstrålene i Solen i Universitetets Aula — å følge den kreative prosessen — er artig. Da får man virkelig respekt for maleren.

THE MUNCH WRITER

■ *Why are you fascinated by Munch?*

"With Munch you can be intrigued by different things at different times. In the past few years I've been working with Munch's relationship to places, and looking into the roles these have played in his art. It's been stimulating to see how he reacted creatively to the different landscapes. Munch said: 'I don't paint what I see but what I saw'. You find traces of personal memories in his art. But you can also see that the cultural and political changes which occurred had influenced the ways he depicts these places. He was affected by things like the dissolution of Norway's union with Sweden in 1905 and the national currents in its wake. His portrayal of a place can also change in the course of his life. It's fascinating to follow his relationship to places as time passes."

You've conducted Munch research for years. Are there facets of him which have surprised you?

"Plenty could be mentioned here too. I'm particularly impressed by his work stamina. You think of him as an introverted guy, but he must have been really sure of himself when he took on the Aula project. It's stimulating to follow the creative process and see how he worked his way into a landscape, transforming and simplifying it — the way he solves compositional problems, like how to depict the solar disc and sunbeams in The Sun in the University of Oslo's Aula. This really commands respect for the painter."

1 HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN

- Har skrevet hovedoppgave om den litterære bakgrunnen for *Skrisk* (2004)
- Forsker på Munchs tilknytning til steder, som Kragerø, Hvitsten og Åsgårdstrand
- Har vært redaktør for tekst og bilder til utgivelsen av Rolf E. Stenersens klassiske biografi *Edvard Munch – Nærbilde av et geni*
- I 2013 utgis bøker om Hvitsten og Åsgårdstrand
- Hans publikasjon *Soloppgang i Kragerø* (2009) blir nytiggitt og oversatt til engelsk.

1 HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN

- Has written his dissertation on the literary background of *The Scream* (2004)
- Researches Munch's links to places such as Kragerø, Hvitsten and Åsgårdstrand
- Text and picture editor in the new edition of Rolf E. Stenersen's classic biography *Edvard Munch – Nærbilde av et geni*
- In 2013 releasing books on Hvitsten and Åsgårdstrand
- His book *Soloppgang i Kragerø* (2009) will be republished and translated to English.

MUNCH PÅ LITTERATURHUSET

■ Litteraturhuset i Wergelandsveien 29 vil også markere Munch-året, gjennom foredrag og blikk på Munchs dikteriske produksjon så vel som hans posisjon som litterær inspirasjonskilde. For mer informasjon, se www.litteraturhuset.no og www.munch150.no

MUNCH AT THE HOUSE OF LITERATURE

■ The House of Literature in Wergelandsveien 29 will also mark Munch's anniversary, through lectures and a look at his own literary production as well as his position as a source of inspiration for writers. For more information, see www.litteraturhuset.no and www.munch150.no

SYMPOSIUM:

MUNCH OG KIERKEGAARD

12. APRIL 2013, MUNCH-MUSEET

■ Et symposium med fokus på filosofen Søren Kierkegaards betydning for kunstneren Edvard Munch.

I 2013 markeres ikke bare 150-årsjubileet for Edvard Munchs fødsel, men også at det er 200 år siden den danske dikter og filosof Søren Kierkegaard (1813-1855) ble født. De to møtte naturligvis aldri hverandre, siden Kierkegaard døde allerede i 1855, altså åtte år før Munch ble født. Allikevel er det en forbindelse mellom dem. I Munchs opptegetninger til en dagbokroman finner vi en tydelig litterær hentydning til Kierkegaard-tekster. Det er også sannsynlig at Munch lot seg påvirke av Kierkegaards tankeunivers i sitt arbeid med *Livsfrisen*.

Symposiet er et samarbeid mellom Munch-museet og initiativtakerne til feiringen av Kierkegaard-jubileet i Norge, Fondet for dansk-norsk samarbeid og Det Norske Søren Kierkegaard Selskap. For mer informasjon, se www.dansk-norsk.no

SYMPOSIUM:

MUNCH AND KIERKEGAARD

APRIL 12, 2013, MUNCH MUSEUM

■ A symposium focusing on the philosopher Søren Kierkegaard's significance for the artist Edvard Munch.

The 150th anniversary of Edvard Munch's birth is in 2013, and it is also the bicentenary of the birth of the Danish poet and philosopher Søren Kierkegaard (1813-1855). Obviously, the two never met, as Kierkegaard died in 1855, eight years before Munch was born. A connection between them existed nevertheless. We find clear literary references to Kierkegaard's texts in Munch's notes for a "journal-novel".

It is also probable that Munch allowed himself to be influenced by Kierkegaard's philosophical universe in working with *The Frieze of Life*.

The symposium is a collaborative effort between the Munch Museum and the initiators of the Kierkegaard celebrations in Norway – The Foundation for Danish-Norwegian Co-Operation and the Norwegian Søren Kierkegaard Society. For more information, see www.dansk-norsk.no

1 Søren Kierkegaard. Tegning af N. C. Kierkegaard, Det Kongelige Bibliotek, Danmark.

Søren Kierkegaard. Drawing by N. C. Kierkegaard, The National Library of Denmark.

HISTORIEN OM EKELY

9. OKTOBER 2013, I MUNCHS ATELIER PÅ EKELY

■ *Historien om Ekely* gir leserne et innblikk både i kunstnerne og kunsten som er skapt på Ekely, fra Munchs tid til i dag. Boken beskriver for første gang et kapittel i norsk kunsthistorie som ikke tidligere har blitt dokumentert.

Ekely var Munchs hjem og arbeidssted fra 1916 til 1944. Senere ble det bygget 44 boliger med atelier for billedkunstnere på Ekely hvor mange av Norges mest kjente kunstnere har bodd og arbeidet – og gjør det fortsatt.

Forfatterne og kunsthistorikerne Hans-Jakob Brun, Harald Flor og Ina Johannessen, har på initiativ fra filmskaper Lene Midling-Jenssen og forlegger Jon Otterbeck sett nærmere på Ekelys historie; både når det gjelder Munchs liv og arbeid på Ekely, men også på etableringen av og historien om kunstnerkollektivet som oppstod på stedet etter Munchs død.

Historien om Ekely blir en rikt illustrert praktbok i stort format.

THE HISTORY OF EKELY

9 OCTOBER 2013, IN MUNCH'S STUDIO AT EKELY

■ *Historien om Ekely* ("The History of Ekely") provides readers with insights about resident artists and the art created at Ekely from Munch's day to the present. The book is the first to describe a chapter of Norwegian art history that has been undocumented until now.

Ekely was Munch's home and workplace from 1916 to 1944. Later 44 homes with studios for pictorial artists were built at Ekely where many of Norway's best known artists have lived and worked – and still do.

Acting on the initiative of Film Producer Lene Midling-Jenssen and Publisher Jon Otterbeck, the artists and art historians Hans-Jakob Brun, Harald Flor and Ina Johannessen have taken a closer look at Ekely's history. This entailed Munch's life and work at Ekely as well as the making of and story of the artist collective that arose here after Munch's death.

Historien om Ekely will be richly illustrated in large format.

SKRIK

■ Siden den første versjon av *Skrik* ble malt i 1893, har det blitt et moderne ikon og et av få malerier som er intuitivt gjenkjennelige for publikum verden over. Boken *Skrik* vil gi leseren den komplette historien om et av verdens mest berømte malerier.

Munchs mest kjente maleri har både en interessant tilblivelseshistorie, en historie innenfor Munchs kunstnerskap, en eierskaps-historie, en utstillings-historie, en kriminalhistorie, en virkningshistorie og en kommersiell historie. Boken samler alle disse ulike trådene og gjør de ulike dimensjonene ved Munchs maleri tilgjengelig for et bredt publikum. For første gang vil de mange separate emnene som Munchs maleri tar opp i seg, fra psykoanalytiske tolkningsmodeller til salget av oppblåsbare Skrik-dukker, samles i en bok. I boken vil også en rekke av verdens fremste kunstnere og forfattere fortelle om sin egen opplevelse av bildet.

Forfatterne: Bjarne Riiser Gundersen, idéhistoriker og kulturjournalist i Morgenbladet, og Poul Erik Tøjner, direktør ved Louisiana Museum for Moderne Kunst i Danmark. www.forlagetpress.no

THE SCREAM

■ Since the first version of *The Scream* was painted in 1893 it's become a modern icon and one of the few paintings intuitively recognised by the public worldwide. Readers of the book *Skrik* ("The Scream") are served the complete history of one of the world's most famous paintings.

The story of how Munch's best known painting was created is fascinating. It comprises some of the history of Munch's artistry, a story of ownership, of exhibitions, of impacts and commercial value. The book picks up every thread and makes these multiple dimensions of Munch's painting accessible to a broad public. For the first time the many individual themes Munch's painting encompasses, from psychoanalytical interpretative models to inflatable Scream dummies are combined into a single book. The volume also gives a many of the world's leading artists and writers an opportunity to disclose their personal thoughts about the picture. Norwegian text only.

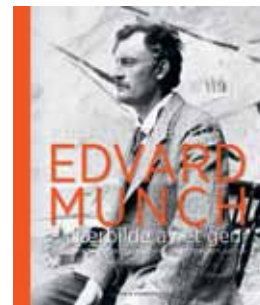
AUTHORS: Bjarne Riiser Gundersen, historian of ideas and cultural journalist in the Norwegian newspaper *Morgenbladet*, and Poul Erik Tøjner, director of Louisiana Museum of Modern Art in Denmark. Published by Forlaget Press in February 2013, English edition in summer 2013. www.forlagetpress.no

EDVARD MUNCH – NÆRBILDE AV ET GENI

■ En ny, gjennomillustrert utgave av Rolf E. Stenersens biografiske klassiker, legger en ekstra dimensjon til dette viktige verket.

Stenersen, som var Munchs "løpegutt" og hjelper, forteller humoristisk om sitt lange vennskap med den aldrende maleren. Gjennom anekdoter og skildringer blir vi vitne til kunstnerens upraktiske og eksentriske oppførsel, men får også et enestående innblikk i Munchs syn på sitt eget skaperverk.

"Den som vil komme Munch tett inn på livet, må følge ham fra bilde til bilde" sier Stenersen. Kunsthistorikeren Hans Martin F. Flaatten har plassert over 100 illustrasjoner til kapitlens tema, slik at vi kan følge kunstnerens liv gjennom en dialog mellom

teksten og kunstverkene. Flaattens billedtekster gir utfyllende kunnskaper om Munchs motiver og malemåte og om de ulike personer og situasjoner som avbildes. Boken utgis av Sem & Stenersen Forlag.

EDVARD MUNCH – CLOSE-UP OF A GENIUS

■ A new, generously illustrated edition of Rolf E. Stenersen's classic biography adds an extra dimension to this essential work.

Stenersen, who was Munch's "errand boy" and assistant, relates humorously about his long friendship with the ageing painter. His anecdotes and accounts make readers witnesses to the artist's impractical and eccentric behaviour, but we are also given unique insight into Munch's views of his own creations.

"Anyone who wants to get really close to Munch has to follow him from picture to picture," says Stenersen. Art historian Hans Martin F. Flaatten has connected over 100 illustrations to the themes of the chapters, enabling us to follow the artist's life through a dialogue between the text and the artworks. Flaatten's captions provide complementary information about Munch's motifs and painting style and also about the people and situations pictured. The book is published by Sem & Stenersen Forlag.

■ **MUNCH 150.** Jubileumsutstillingen "Munch 150" ledsages av en gjennomillustrert katalog, redigert av Mai Britt Guleng og Jon-Ove Steihaug som presenterer nye perspektiver ved Edvard Munch og hans kunst. Alle verk i utstillingen vil være gjengitt. Utgis på norsk, engelsk, fransk og italiensk den 2. juni 2013 av Munch-museet og Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i samarbeid med Skira Forlag.

■ **MUNCH PÅ PAPIR.** Jubileumsutstillingen "Munch på papir" ledsages av en rikt illustrert katalog, redigert av Magne Bruteig og Ute Kuhlemann Falck. Katalogens struktur følger i store trekk utstillingen, men vil også være en grunnleggende innføring i Munchs livslange aktivitet som tegner og grafiker. Boken publiseres i november 2013 på norsk og engelsk.

■ **KNUT ORMHAUG & ODA WILDHAGEN GJESSING: ASGER JORN OG EDVARD MUNCH.** Utstillingskatalog. Utgis på norsk og engelsk av Bergen Kunstmuseum, oktober 2013.

■ **ÅSE KROGSRUD: MUNCHS FØRSTE STREK – BARNE- OG UNGDOMSÅR PÅ "ENGELHAUG"** er den første boken som tar for seg Edvard Munchs barnetegninger. Utgitt av Orfeus Forlag i desember 2012.

■ **STEFFEN KVERNELAND: MUNCH.** Tegneseriskaperen utgir en samlet utgave av sin Munch-biografi fra serien KANON 1-5. Utgis våren 2013 av No Compreno Press på tysk, nederlandsk og norsk.

■ **HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN: HØYSOMMER I HVITSTEN.** Utgis av Vestby kommune i 2013.

■ **HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN: MÅNESKINN I ÅSGÅRDSTRAND.** Utgis av Horten kommune i 2013.

■ **TORILL STOKKAN: TANTE KAREN - KVINNE BAK EDVARD MUNCH.** Utgis av Victoria Forlag og lanseres i Fredrikstad Museum i mai 2013.

■ **HANS DIETER HUBER: EDVARD MUNCH. EINE BIOGRAPHIE** ("Edvard Munch. En biografi"). Utgis på tysk høsten 2013.

■ **GERD WOLL: EDVARD MUNCH. SAMLEDE GRAFISKE VERK.** Nye utgaver på norsk og engelsk utgitt høsten 2012 av Orfeus Forlag, 530 s. (opprinnelig utgitt av Cappelen Damm 2008).

■ **CECILIE TYRI HOLT: MELLOM HIMMEL OG HELVETE – EDVARD MUNCHS FOTOGRAFIER.** Utgis på norsk og engelsk av Forlaget Press høsten 2013.

■ **ENEL MELBERG: SKYGGEN AV EN MODELL.** Roman. Oversatt til norsk av Atle Næss. Utgitt av Bokvennen Forlag høsten 2012.

■ **HANS HERLOF GRELLAND: "EDVARD MUNCH: MALEREN AV SKRIK AND HANS FORHOLD TIL KIERKEGAARD"**. Artikkel til Søren Kierkegaard Forskningscenters bok Vol. 12: *Kierkegaard's Influence on Literature, Criticism, and Art*. Utgis av Ashgate Publishing i forbindelse Kierkegaards 200-årsjubileum i 2013.

■ **GUNNAR SØRENSEN: MUNCH-MUSEET GJENNOM 50 ÅR.** Utgis i 2013.

■ **HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN: SOLOPPGANG I KRAGERØ.** Boken, opprinnelig utgitt i 2009, relanseres av Orfeus Forlag på norsk og engelsk i 2013.

■ **MUNCH 150.** The Anniversary Exhibition "Munch 150" will be accompanied by a richly illustrated catalogue, edited by Mai Britt Guleng and Jon-Ove Steihaug, presenting new perspectives on Edvard Munch and his art. All the works in the exhibition will be reproduced. Editions in Norwegian, German, English, French and Italian will be published on 2 June 2013 by the Munch Museum and the National Museum of Art in collaboration with Skira Publishing Company.

■ **MUNCH ON PAPER.** A richly illustrated catalogue, edited by Magne Bruteig and Ute Kuhlemann Falck, will accompany the Anniversary Exhibition "Munch on paper". This publication follows essentially the exhibition, but it will also serve as a general introduction to Munch's lifelong engagement with prints and drawings. The catalogue will be published in November 2013 in Norwegian and English.

■ **KNUT ORMHAUG & ODA WILDHAGEN GJESSING: ASGER JORN AND EDVARD MUNCH.** Exhibition catalogue. Published in Norwegian and English by Bergen Art Museum, October 2013.

■ **ÅSE KROGSRUD: MUNCHS FØRSTE STREK – BARNE- OG UNGDOMSÅR PÅ "ENGELHAUG"** ("Munch's first line – Childhood at Engelhaug") is the first book about Edvard Munch's childhood drawings. Published by Orfeus Publishing in December 2012. Norwegian text only.

■ **STEFFEN KVERNELAND: MUNCH.** The Norwegian cartoonist will publish a collection of his Munch biographies from the series KANON 1-5. Published by No Compreno Press in German, Dutch and Norwegian in spring 2013.

■ **HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN: HØYSOMMER I HVITSTEN** ("Midsummer in Hvitsten") presents the community Hvitsten's importance for Munch's art. Published by Vestby Municipality in 2013. Norwegian text only.

■ **HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN: MÅNESKINN I ÅSGÅRDSTRAND** ("Moonlight in Åsgårdstrand"). Published by Åsgårdstrand Municipality in 2013. Norwegian text only.

■ **TORILL STOKKAN: TANTE KAREN - KVINNE BAK EDVARD MUNCH** ("Aunt Karen – The Woman behind Edvard Munch"). Published by Victoria Forlag, the book will be launched at Fredrikstad Museum in May 2013. Norwegian text only.

■ **HANS DIETER HUBER: EDVARD MUNCH. EINE BIOGRAPHIE** ("Edvard Munch. A Biography"). Published in German in autumn 2013.

■ **GERD WOLL: EDVARD MUNCH. THE COMPLETE GRAPHIC WORKS.** New editions in Norwegian and English published autumn 2012 by Orfeus Publishing, 530 p. (originally published by Thames & Hudson 2009).

■ **CECILIE TYRI HOLT: BETWEEN HEAVEN AND HELL – EDVARD MUNCHS PHOTOGRAPHS.** Published in Norwegian and English by Forlaget Press in autumn 2013.

■ **ENEL MELBERG: SKYGGEN AV EN MODELL** ("The Shadow of a Model"). Novel. Translated by Atle Næss. Published by Bokvennen Forlag autumn 2012. Norwegian text only.

■ **HANS HERLOF GRELLAND: "EDVARD MUNCH: THE PAINTER OF THE SCREAM AND HIS RELATION TO KIERKEGAARD"**. Article for the Søren Kierkegaard Research Centre's book Vol. 12: *Kierkegaard's Influence on Literature, Criticism, and Art*. Published by Ashgate Publication on the occasion of Kierkegaard's 200th anniversary in 2013.

■ **GUNNAR SØRENSEN: MUNCH-MUSEET GJENNOM 50 ÅR** ("The Munch Museum during 50 Years"). Published in 2013. Norwegian text only.

■ **HANS-MARTIN FRYDENBERG FLAATTEN: SUNRISE IN KRAGERØ.** The book, originally published in 2009 is being re-launched in Norwegian and English by Orfeus Publishers in 2013.

"Edvard Munch. By Knut Hamsun. Yesterday Aftenposten asked Knut Hamsun to write a eulogy of a few words for Edvard Munch. We received these lines: Great was your Courage when the Crowd stood and gaped, and Life and Art opened its mystic Game. We toll the bells now for all you gained and lost, for everything in Solitude you endured and care t e d. We toll. Your existence is eternal! Knut Hamsun."

FORSKNING RESEARCH

FORSKNINGSKONFERANSE MUNCH 150

■ En konferanse vil samle Munch-forskere fra hele verden til innlegg og debatt om Edvard Munchs kunstnerskap sett i et overordnet og fornyet perspektiv.

Deler av Munch-litteraturen har hatt som tradisjon å gjøre Munch til et isolert fenomen. I konferansen vil forskere fra ulike fagmiljøer reise kritiske spørsmål om kunstnerisk storhet og kanonisering, og se Munch i relasjon til hans flertydige posisjon i den vestlige modernismens kanon. Med den kunsthistoriske innskrivningen av Munch i modernismen som overordnet grep, vil konferansen invitere til innlegg som presenterer teoretiske perspektiver som åpner for en fornyet Munch-forskning. Blant temaene som er til diskusjon, er relasjoner i Munchs kunstnerskap som form og innhold; narrasjon og abstraksjon; kreativitet, repetisjon og tradisjon; symbol, mening og tolkning og modernisme og modernitet.

Konferansen er åpen for internasjonale og nasjonale forskere. Call for papers vil kunngjøres på arrangørenes hjemmesider.

Konferansen vil bli avholdt i september 2013. Endelige datoer vil bli kunngjort på www.Munch150.no. Arrangør: Munch-museet og Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

RESEARCH CONFERENCE MUNCH 150

■ A conference will assemble Munch researchers from around the world to discuss and debate Edvard Munch's artistry in a comprehensive and novel perspective.

Certain Munch studies and literature are rooted in a tradition that perceives him as an isolated phenomenon. At this conference researchers from various professional circles will pose critical questions regarding artistic greatness and canonisation. They will look at Munch in light of his ambiguous position in the canon of Western Modernism. On the overall basis of art history's inclusion of Munch in the annals of Modernism, the conference will solicit contributions presenting theoretical perspectives to trigger revitalised Munch research. Subjects on the agenda include relations in Munch's artistry as form and content; narration and abstraction; creativity, repetition and tradition; symbols, meaning and interpretation as well as Modernism and modernity.

The conference is open to researchers from Norway and abroad. A call for papers (CFP) will be announced on the organisers' web pages.

The conference will be held in September 2013. The exact dates will be announced on www.Munch150.no. Organisers: Munch Museum and the National Museum of Art, Architecture and Design.

MUNCH-ÅR

VED INSTITUTT FOR FILOSOFI, IDE- OG KUNSTHISTORIE OG KLASSISKE SPRÅK.

■ I tillegg til egne studier og studentarrangementer, vil Universitetet i Oslo tilby en rekke forelesninger og arrangementer i Universitetets Aula i løpet av sommer og tidlig høst 2013, gratis og åpent for alle.

MUNCH YEAR

AT THE DEPARTMENT OF PHILOSOPHY, CLASSICS, HISTORY OF ART AND IDEAS

■ In addition to special courses and student events, the University of Oslo offer a series of lectures and events in the University Aula during the summer and early autumn 2013, free and open to the public.

MUNCH OG MODERNITET

KONFERANSE 2013 22.-23. NOVEMBER 2013

■ Konferansen ledsager utstillingen "Munch på papir" og vil undersøke ulike aspekter ved grafikk og mediekultur.

Ansvarlige personer: Ute Kuhlemann Falck (tiltelegger årets seminar), Patricia G Berman, Øivind Lorenz Storm Bjerke, Mai Britt Guleng, Erik Mørstad, Jon-Ove Steihaug, Ingebjørg Ydstie. For mer informasjon, se www.hf.uio.no/ifikk/english/research/projects/munch/

MUNCH AND MODERNITY

CONFERENCE 2013, 22-23 NOVEMBER, 2013

■ Accompanying the "Munch on Paper" exhibition at the Munch Museum, this conference will investigate various aspects of printmaking and media culture.

Ute Kuhlemann Falck (facilitator of this year's seminar), Patricia G Berman, Øivind Lorenz Storm Bjerke, Mai Britt Guleng, Erik Mørstad, Jon-Ove Steihaug, Ingebjørg Ydstie. For more information, see www.hf.uio.no/ifikk/english/research/projects/munch/

KONFERANSE OM BEVARINGSUTFORDRINGER

UNIVERSITETETS AULA, OSLO, 28.-30. JUNI 2013.

■ Konserveringsstudiet ved Universitetet i Oslo arrangerer en internasjonal konferanse om bevaringsutfordringer.

I løpet av de siste årene har flere konserveringsprosjekter om Munchs malerier vist at et stort antall bilder har tilstandsproblemer, blant annet overflateforurensning (inkludert usynlige metallsåper og salter), hvite belegg, vannskjolder, avføring (fra fugl) samt løse farger og andre strukturelle skader. Noen av disse forandringene kan knyttes til kunstnerens teknikk og valg av materialer, andre til tidligere restaureringer, upassende oppbevaring og utstilling eller rett og slett til skjodesløshet. Det samme gjelder for mange malerier av Munchs samtidige kollegaer.

For mer informasjon, se www.hf.uio.no/iakh/english/research/projects/aula-project/munch-150

CONFERENCE WITH FOCUS ON CONSERVATION CHALLENGES

THE UNIVERSITY AULA, OSLO, JUNE 28-30, 2013.

■ Conservation Studies at the University of Oslo will host an international conference with focus on conservation challenges.

A number of recent and present Munch conservation projects have revealed that a vast number of the artist's paintings have conditional problems such as surface contamination (including invisible metal soaps and salts), white crusts, water stains, bird droppings as well as flaking paint and other structural damages. Some of these changes are related to the artist's technique and choice of materials, others to past restorations, unsuitable storage/display or simply due to neglect. It is obvious that the same goes for many paintings by Munch's contemporaries. Our aim is to focus on conservation problems, challenges and solutions in relation to cleaning, structural treatment and display.

For more information, see: www.hf.uio.no/iakh/english/research/projects/aula-project/munch-150/aula

HILSEN FRA UNIVERSITETET I OSLO

Edvard Munch ville i 2013 fylt 150 år. Norges mest kjente kunstner gjennom tidene har satt sitt preg på inn- og utland. Hans unike posisjon merkes også ved Universitetet i Oslo. Vi er stolte over å være en del av jubileet.

Munch-museet, Nasjonalmuseet og Universitetet i Oslo inngår nå et samarbeid om Munch-forskningen, hvor norske og internasjonale forskere deltar. Munchs veggmalier smykker vår aula, som vil bli åpnet for publikum i anledning jubileet. I tillegg kommer en rekke andre arrangementer.

Vi ser frem til feiringen!

Universitetsdirektør Gunn-Elin Aa. Bjørneboe

Rektor Ole Petter Ottersen

GREETINGS FROM UNIVERSITY OF OSLO

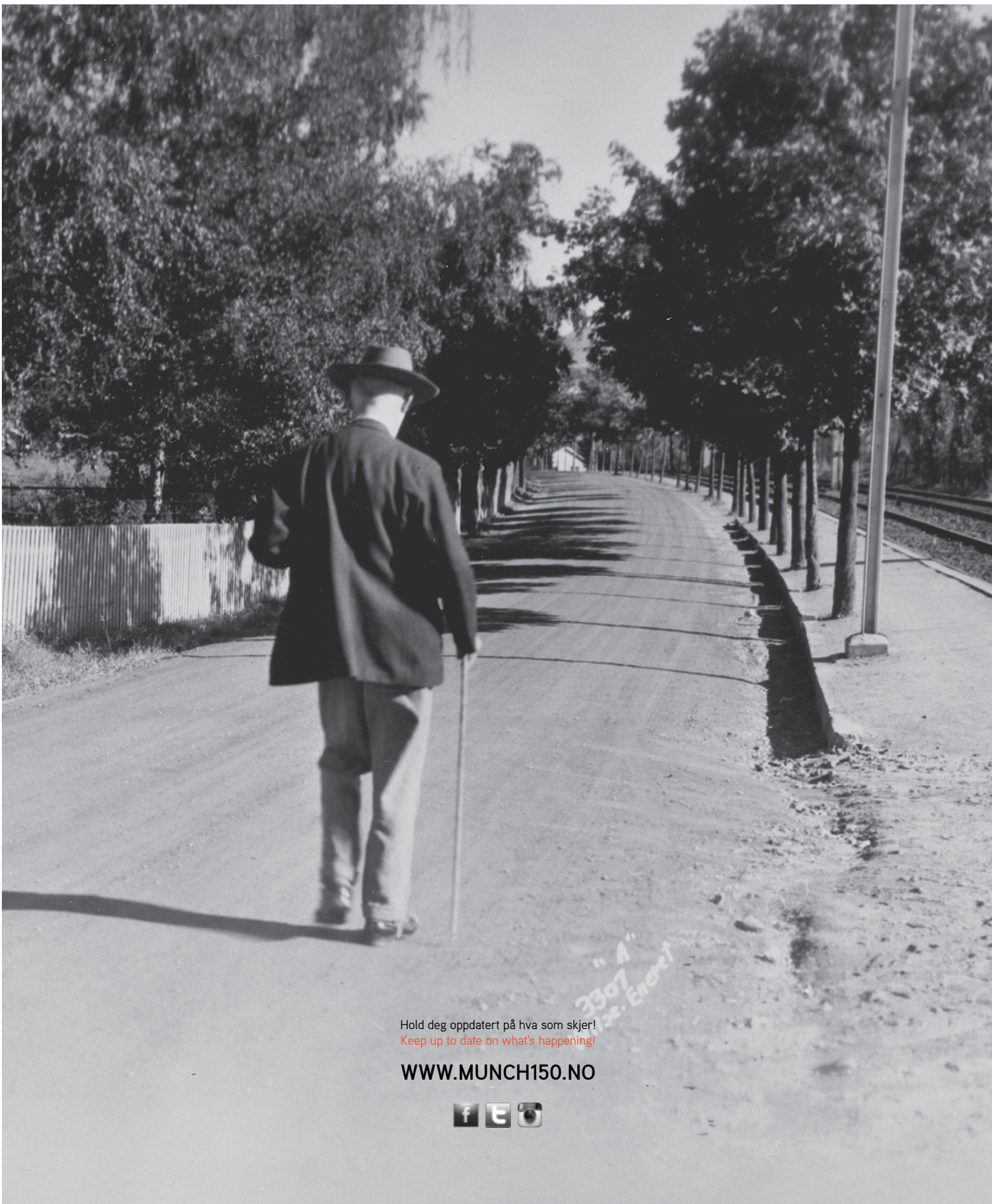
Edvard Munch would have celebrated his 150th birthday in 2013. Norway's most famous artist of all time has left his mark both at home and abroad. His unique standing is also felt at the University of Oslo. We are proud to be a part of this anniversary.

The Munch Museum, the National Museum, and the University of Oslo have entered into a partnership to cooperate in the field of Munch research, with the involvement of both Norwegian and international researchers. Munch's murals adorn our old ceremonial hall, which will be open to the public for the anniversary. In addition, there will be a number of other events.

We're looking forward to the celebrations!

Director of the University Gunn-Elin Aa. Bjørneboe

Rector Ole Petter Ottersen

Hold deg oppdatert på hva som skjer!
Keep up to date on what's happening!

WWW.MUNCH150.NO

